

Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk

Ingrid Grønvold

Masteroppgave
Tverrfaglighet i LK20 og hos Salaby 1.
– 2. trinn

Interdisciplinarity in the Norwegian Curriculum 2020 and Salaby
1st – 2nd grade

Master i profesjonsrettet pedagogikk
Grunnskolelærerutdanning 1- 7

2023

Forord

I det denne masteroppgaven leveres er jeg ferdig med mine 18 år med sammenhengende skolegang. Det er veldig godt, men også veldig rart å tenke på. Å gå på skole er det jeg er vant til å gjøre. Jeg skal heldigvis fortsatt være i skolen, bare med en annen rolle. Da masteroppgaven er levert betyr det også at jeg skal flytte hjemmefra. Jeg har vært kjempeheldig som har hatt muligheten til å bo hjemme under hele studietiden min, uten å ha blitt kastet ut eller blitt gæren. Så takk til min kjære familie som har holdt ut. Nå begynner det et nytt kapittel med jobb og leilighet i Oslo. Det blir spennende å endelig kunne bruke den kunnskapen og kompetansen jeg har utviklet over fem år på Høgskolen i Innlandet.

Da jeg begynte på lærerutdanninga hadde jeg ingen anelse om det var den riktige vei å gå. Gjennom de ulike praksisperiodene og som lærervikar har jeg blitt tryggere og tryggere på at det er i rollen som lærer jeg hører hjemme. Dette er takket være mine gode medstudenter, forelesere og sist men ikke minst de engasjerende praksislærerne jeg har vært heldig å ha møtt. Min utdanning har ikke kun foregått på Høgskolen eller i praksis, men også hjemme. Hjemme har jeg en mamma som er lærer. Hun har delt erfaringer og har vært tilgjengelig for faglige samtaler da jeg har trengt det.

Arbeidet med denne masteroppgaven har utviklet min kunnskap, og forhåpentligvis min praksis. Kompetansen min i kortspill har også blitt utviklet gjennom arbeidet med denne oppgaven. Takk til mine medstudenter som ikke var vanskelige å be om ett par runder eller ti med kort som pauseaktivitet i masterskrivingen. Takk til Gyldendal for godt samarbeid. Retter også en takk til min veileder Ana Lucia Lennert Da Silva for engasjement, god hjelp og støtte gjennom denne prosessen.

Tusen takk til Høgskolen i Innlandet for en lærerik studietid, jeg hadde gjort det igjen.

Hamar, mai 2023

Ingrid Grønvold

Norsk sammendrag

I denne masteroppgaven har formålet vært å se nærmere på tverrfaglighet i skolen. I Kunnskapsløftet 2020 kom de tre tverrfaglige temaene; *bærekraftig utvikling, folkehelse og livsmestring*, og *demokrati og medborgerskap*. Denne studien tar utgangspunkt i det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring, og ser på hvordan Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 (LK20) og det digitale læringsuniverset Salaby ivaretar tverrfagligheten rundt dette temaet for 1. til 2. trinn. LK20 og det digitale læringsuniverset Salaby har blitt målt opp mot teorier om ulike tverrfaglige tilnærminger/nivåer og tverrfaglige arbeidsmetoder.

Det har blitt gjennomført en kvalitativ tematisk tekstanalyse til innholdet i LK20 og Salaby. Denne analysen har forsøkt å svare på problemstillingen:

På hvilke måter ivaretas tverrfaglighet i LK20 og i Salaby sine temasider for 1. – 2. trinn, med utgangspunkt i det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring?

Resultatene ved denne analysen viste at tverrfaglighet hos LK20 og Salaby kan bli ivaretatt på ulike nivåer. Hvilket nivå tverrfagligheten blir ivaretatt på avhenger av lærernes kunnskap og kompetanse om tverrfaglighet, slik at de setter seg inn i andre fagområder enn sitt eget og samarbeider med disse fagområdene for å skape et helhetlig bilde på kunnskap. LK20 ivaretar tverrfaglighet ved at kompetansemålene etter 2. trinn tilknyttet folkehelse og livsmestring kan knyttes sammen i aktuelle områder for dette tverrfaglige temaet. Da kompetansemålene knyttes sammen knyttes også kunnskapen til elevene sammen, og gir dem muligheten til å se den større sammenhengen. Dette er formålet med tverrfaglig arbeidsmetode. Salaby ivaretar tverrfaglighet ved at deres tre temasider tilknyttet folkehelse og livsmestring inkluderer kompetansemål fra ulike fag, benytter varierte arbeidsoppgaver som kan skape god tverrfaglig undervisning, samt benytter seg av virkelighetsnære temaer. I tverrfaglig arbeidsmetode er et viktig punkt å variere undervisningen. Innholdet og arbeidsoppgavene inne på Salaby er en ressurs for den tverrfaglige undervisningen, ved at her får elevene mulighet til variert undervisning ved å leke, reflektere, beskrive og stille spørsmål. Denne muligheten er avgjørende for elevenes faglige og sosiale utvikling.

Abstract

In this master's thesis, the purpose is to take a closer look at interdisciplinarity in schools. In the Norwegian curriculum from 2020, three interdisciplinary themes were introduced: *sustainable development*, *public health and life skills*, and *democracy and citizenship*. This study focuses on the interdisciplinary theme of *public health and life skills* and looks at how the Norwegian curriculum 2020 (LK20) and the digital learning universe Salaby take care of interdisciplinarity around this theme for 1st to 2nd grade. LK20 and the digital learning universe Salaby were measured against theories of different interdisciplinary approaches or levels, and interdisciplinary working methods.

A qualitative thematic text analysis was conducted on the content of LK20 and Salaby. This analysis attempted to answer the research question:

In what ways is interdisciplinarity taken care of in LK20 and in Salaby's theme pages for grades 1st – 2nd, based on the interdisciplinary theme of public health and life skills?

The results of this analysis showed that interdisciplinarity in LK20 and Salaby can be ensured at different levels. The level of interdisciplinarity depends on the teachers' knowledge and competence about interdisciplinarity, so that they familiarize themselves with other subject areas than their own and collaborate with these subject areas to create a holistic picture of knowledge. LK20 takes care of interdisciplinarity by linking the competence aims after 2nd grade related to *public health and life skills* in relevant areas. According to the theory on interdisciplinarity when the competence goals are linked together, the students' knowledge is also linked together, giving them the opportunity to see the bigger picture. This is the purpose of the interdisciplinary working method. Salaby takes care of interdisciplinarity by including competence aims from different subjects in their three theme pages related to *public health and life skills*, using varied tasks that can create good interdisciplinary teaching, and using realistic themes. Research shows that in interdisciplinary working methods it is important to vary the teaching. The content and tasks within Salaby are a resource for interdisciplinary teaching, as here the students get the opportunity for varied teaching by playing, reflecting, describing and asking questions. This opportunity is crucial for the students' academic and social development.

Innholdsfortegnelse

Forord	ii
Norsk sammendrag	iii
Abstract	iv
1. Innledning	1
1.1 <i>Bakgrunn for studien</i>	1
1.2 <i>Plassering i samfunnmessig kontekst</i>	3
1.2.1 LK20.....	3
1.2.2 Folkehelse og livsmestring	4
1.2.3 Tverrfaglig arbeidsmetode.....	5
1.2.4 Digitalt læringsunivers	5
1.3 <i>Problemstilling og forskningsspørsmål</i>	7
1.4 <i>Tidligere forskning tilknyttet folkehelse og livsmestring</i>	8
1.4.1 Å sette sosial og emosjonell kompetanse på timeplanen.....	8
1.4.2 Elevenes emosjonelle, sosiale og faglige utvikling	9
1.4.3 Life Skills	10
1.4.4 WHO-rapport om folkehelse- og livsmestringsundervisning i skolen	11
1.5 <i>Oppgavens oppbygging</i>	12
2. Teoretisk utgangspunkt – Tverrfaglighet	13
2.1 <i>Definisjon av en integrert læreplan</i>	14
2.2 <i>De fire tverrfaglige nivåene/tilnærmingene</i>	15
2.2.1 Fagkobling	16
2.2.2 Flerfaglighet.....	17
2.2.3 Moderat tverrfaglighet	17
2.2.4 Integrert tverrfaglighet.....	18
2.2.5 De tverrfaglige nivåene i figurer	19
2.3 <i>Tverrfaglige metoder</i>	20
2.4 <i>Integrert læring og tverrfaglig læring</i>	21
2.5 <i>Felles og særegne trekk i de ulike tilnærmingene</i>	23
2.6 <i>Endringer for å forbedre den tverrfaglige undervisningen</i>	24

3. Metode	26
3.1 <i>Tilnærming til forskning</i>	26
3.2 <i>Definisjon av et dokument</i>	28
3.3 <i>Utvalget</i>	29
3.4 <i>Kvalitativ analysemetode</i>	29
3.5 <i>Tematisk analyse</i>	30
3.5.1 <i>Forberedelse</i>	32
3.5.2 <i>Koding</i>	33
3.5.3 <i>Kategorisering</i>	35
3.5.4 <i>Rapportering</i>	37
3.6 <i>Etiske betraktninger</i>	38
3.7 <i>Reliabilitet og validitet</i>	38
3.7.1 <i>Reliabilitet</i>	38
3.7.2 <i>Validitet</i>	39
4 Presentasjon av funn	41
4.1 <i>Presentasjon av funn i LK20</i>	41
4.1.1 <i>Kompetansemål etter 2. trinn tilknyttet folkehelse og livsmestring</i>	41
4.1.2 <i>Antall fag som inkluderer de samme begrepene i kompetansemålene</i>	47
4.1.3 <i>Oppsummering av resultater fra analyse av LK20</i>	48
4.2 <i>Presentasjon av Salaby</i>	49
4.3 <i>Presentasjon av temasiden «Sanger med Superkompisene»</i>	53
4.3.1 <i>Presentasjon av funn i temasiden «Sanger med Superkompisene»</i>	56
4.3.2 <i>Oppsummering av funn i «Sanger med Superkompisene»</i>	61
4.4 <i>Presentasjon av temasiden «Jeg vet»</i>	62
4.4.1 <i>Presentasjon av funn i temasiden «Jeg vet»</i>	68
4.4.2 <i>Oppsummering av funn i «Jeg vet»</i>	71
4.5 <i>Presentasjon av temasiden «Grønne tanker, glade barn»</i>	72
4.5.1 <i>Presentasjon av funn i temasiden «Grønne tanker, glade barn»</i>	73
4.5.2 <i>Oppsummering av funn i «Grønne tanker, glade barn»</i>	77
5 Drøfting.....	78
5.1 <i>Drøfting av første forskningsspørsmål</i>	78
5.1.1 <i>Drøfting av tverrfagligheten ved faginndeling av kompetansemål</i>	78
5.1.2 <i>Drøfting av funnene gjort i analysen av kompetansemålene tilknyttet folkehelse og livsmestring</i>	80

5.1.3	Oppsummering første forskningsspørsmål.....	85
5.2	<i>Drøfting av andre forskningsspørsmål.....</i>	87
5.2.1	Antall fag inkludert i de ulike temasidene.....	87
5.2.2	Kompetansemålene inkludert i temasidene.....	89
5.2.3	De aktuelle områdene inkludert i temasidene.....	90
5.2.4	Aktivitetsmetoder i de ulike temasidene.....	91
5.2.5	Oppsummering av andre forskningsspørsmål.....	92
6.	Avslutning.....	94
6.1	<i>Svakheter og begrensninger ved studien.....</i>	95
6.2	<i>Hvilke nye spørsmål er blitt reist av denne studien?.....</i>	96
6.3	<i>Bidrag til forskningsfeltet.....</i>	96
6.4	<i>Forslag til videre forskning.....</i>	97
7.	Referanseliste.....	98
	Vedlegg.....	102
	<i>Vedlegg 1: Relevante kompetansemål knyttet til folkehelse og livsmestring.....</i>	102
	<i>Vedlegg 2: Analyse av begreper.....</i>	105
	Gjeldene vedlegg 3 - 6.....	107
	<i>Vedlegg 3: Analyse av aktuelle områder, i folkehelse og livsmestring, inkludert i kompetansemålene, etter 2. trinn tilknyttet folkehelse og livsmestring.....</i>	109
	<i>Vedlegg 4: «Sanger med Superkompisene».....</i>	110
	<i>Vedlegg 4.1: Analyse av kompetansemålene, tilknyttet folkehelse og livsmestring etter 2. trinn, inkludert i delene av «Sanger med Superkompisene». Her har de ulike delene av «Sanger med Superkompisene» fått tilordnet bokstaver.....</i>	110
	<i>Vedlegg 4.2: Analyse av de aktuelle områdene, i folkehelse og livsmestring, inkludert i delene av «Sanger med Superkompisene».....</i>	111
	<i>Vedlegg 5: «Jeg vet».....</i>	112
	<i>Vedlegg 5.1: Analyse av kompetansemål, tilknyttet folkehelse og livsmestring etter 2. trinn, inkludert i temaene i «Jeg vet».....</i>	112
	<i>Vedlegg 5.2: Analyse av aktuelle områder, i folkehelse og livsmestring, inkludert i temaene i «Jeg vet».....</i>	113
	<i>Vedlegg 6: «Grønne tanker, glade barn».....</i>	114

<i>Vedlegg 6.1: Analyse av kompetansemål, tilknyttet folkehelse og livsmestring etter 2. trinn, inkludert i temaene i «Grønne tanker, glade barn»</i>	<i>114</i>
<i>Vedlegg 6.2: Analyse av aktuelle områder, i folkehelse og livsmestring, inkludert i temaene i «Grønne tanker, glade barn»</i>	<i>115</i>

Liste over tabeller, figurer og skjermbilder

Tabelliste

Tabell 1.1: Definisjoner av ulike sosiale og emosjonelle kompetanseområder. Inspirert av Lindbäck & Glavin (2020, s. 96).....	9
Tabell 2.1. Oversikt over felles og særegne trekk i de ulike tilnærmingene til integrert undervisning. Inspirert av Helmane & Briška (2017, s. 13).....	23

Figurliste

Figur 2.1: De tverrfaglige nivåene. Inspirert av Bolstad (2020, s. 30).....	19
Figur 2.2: Fire tilnærminger til tverrfaglig læreplan og undervisning. Inspirert av Drake & Reid (2018, s. 36).	20
Figur 2.3: What is Developing Integrated or Interdisciplinary or Multidisciplinary or Transdisciplinary Education in School? - Scientific Figure on ResearchGate. https://www.researchgate.net/figure/Levels-of-Integration-Kaufman-Moss-Osborn-2003_fig4_332579341	22
Figur 3.1: Forskjeller mellom en deduktiv, induktiv og abduktiv tilnærming. Inspirert av Jacobsen (2015; henvist i Postholm & Jacobsen, 2018, s. 103).....	27
Figur 4.1: Antall aktuelle områder hvert fag kan knyttes til, med utgangspunkt i fagets kompetansemål.....	42
Figur 4.2: Antall kompetansemål tilknyttet hvert aktuelt område innenfor folkehelse og livsmestring	45
Figur 4.3: Antall fag inkludert i de aktuelle områdene	46
Figur 4.4: Antall fag "Sanger med Superkompisene" inkluderer i deres ulike deler	57
Figur 4.5: Antall kompetansemål de ulike delene av "Sanger med Superkompisene" inkluderer, uavhengig av fag	59
Figur 4.6: Antall aktuelle områder de ulike delene i "Sanger med Superkompisene" inkluderer.....	60
Figur 4.7: Antall fag de ulike temaene inne i "Jeg vet" inkluderer	69
Figur 4.8: Antall temaer i "Jeg vet" som inkluderer det aktuelle området	70
Figur 4.9: Antall aktuelle områder de ulike temaene inne i "Jeg vet" tar opp.....	71
Figur 4.10: Antall fag inkludert i delene i "Grønne tanker, glade barn"	74

Figur 4.11: Antall kompetansemål de ulike temaene fra "Grønne tanker, glade barn" inkluderer.....	75
Figur 4.12: Antall temaer fra "Grønne tanker, glade barn" som inkluderer det aktuelle området.....	76
Figur 4.13: Antall aktuelle områder som blir inkludert i de ulike temaene i "Grønne tanker, glade barn".....	76

Skjermbilder

Bilde 4-1: Startside Salaby skole. Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon.....	49
Bilde 4-2: Startside Salaby skole - Salabys anbefalinger. Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon	50
Bilde 4-3: Startside Salaby skole - tverrfaglig tema. Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon.....	50
Bilde 4-4: Skoleveien 1. - 2. i Salaby skole. Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon.....	51
Bilde 4-5: Skoleveien 1. - 2. i Salaby skole - temasider. Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon	52
Bilde 4-6: "Sanger med Superkompisene" i Skoleveien 1. - 2. Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon	54
Bilde 4-7: "Jeg vet" i Skoleveien 1 - 2. Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon.....	62
Bilde 4-8: "Jeg vet" 1. - 4. trinn i Skoleveien 1. - 2. Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon.....	64
Bilde 4-9: Oppgave "Møt Lisa" i "Jeg vet, 1. - 4. trinn. Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon	64
Bilde 4-10: Oppgave "Historien om Linja" i "Jeg vet 1. - 4. trinn". Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon	64
Bilde 4-11: Oppgave "Andre spørsmål barn kan ha" i "Jeg vet 1. - 4. trinn". Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon.....	65
Bilde 4-12: Oppgave "Arbeidsark" i "Jeg vet 1. - 4. trinn". Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon	65

Bilde 4-13: Oppgave "Diskuter situasjonene" i "Jeg vet 1. - 4. trinn". Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon	66
Bilde 4-14: "Grønne tanker, glade barn" i Skoleveien 1. -2. Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon	72
Bilde 4-15: Oppgavetyper i "Grønne tanker, glade barn". Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon	72

Liste over forkortelser

Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 blir forkortet LK20

Folkehelse og livsmestring blir forkortet FoL

Verdens helseorganisasjon blir forkortet WHO

De Utrolige Årene blir forkortet DUÅs

1. Innledning

I dette kapittelet blir først bakgrunnen for studien lagt frem. Etter dette blir studien satt i en samfunnsmessig kontekst. Her blir relevante begreper avklart, samt gjort rede for hvilke avgrensninger som er tatt. Deretter blir studiens problemstilling, og forskningsspørsmål presentert. Dette blir så aktualisert i relevant tidligere forskning. Helt til slutt blir oppgavens oppbygging lagt frem.

1.1 Bakgrunn for studien

I praksis hadde praksisskolen jeg var på fått i oppgave av kommunen å teste de ulike digitale læremidlene. De aktuelle digitale læremidlene var da Salaby, Skolen og A-univers. Formålet med denne testingen var at kommunen skulle bestemme seg for hvilken av disse de skulle investere og satse på. Det digitale læremidlet de bestemte seg for skulle deretter bli felles for alle skolene i kommunen. Alle skolene fikk oppgaven, og fikk noen uker på å teste for så å komme frem til hvilken de synes var mest oversiktlig, lett å bruke og oppdatert. Hver skole skulle komme frem til sin favoritt, og sende dette inn til kommunen. På denne måten får de en oversikt over hvilket digitalt læremiddel som er den største favoritten i kommunen. De tre ukene vi praksisstudentene var der fikk vi være med på å teste de ulike digitale læremidlene, men vi var der ikke lenge nok til å se hva resultatet ble. Denne erfaringen var det som vekket min interesse i å undersøke disse digitale læremidlene.

I praksis og ved skolen jeg er tilsatt er det aktivt benyttet iPad eller pc i undervisning. De ulike digitale læremidlene på disse iPadene eller pc-ene har ulike oppgaver, tekster og temaer som lærere kan bruke. Digitale læremidler som brukes aktivt i undervisning er for eksempel Gyldendals: Salaby, og Cappelen Damm: Skolen. Salaby er en del av Gyldendals «Skolestudio» hvor de samler alle deres digitale læremidler som er utviklet med hensyn til Kunnskapsløftet 2020. På denne nettsiden beskrives Salaby som et digitalt læringsunivers for barnetrinnet. Der skal det være en mengde ressurser tilgjengelig for alle fag til alle trinn i grunnskolen. Det er pedagoger, designere, illustratører, programmerere og tekstforfattere som jobber tett sammen i Salaby, hvor målsettingen er at læring skal være gøy. Det står at Salaby støtter lærerplanens kompetansemål, og inneholder ulike aktiviteter, filmer, spill og oppgaver. I forbindelse med fagfornyelsen jobber de med å skape godt innhold som er i samsvar med fagfornyelsens mål. De skriver at de tilrettelegger for tverrfaglig arbeid og tar i bruk metoder som engasjerer elevene og skaper dybdelæring gjennom undring, nytenkning, fokus på

sammenhenger og forståelse. Det står at de har temapakker, og lanserer nye opplegg jevnlig, hvor noen av de er knyttet til temaer som egner seg for tverrfaglig jobbing (Gyldendal, u.å.-a)

Cappelen Damm beskriver sitt læremiddel Skolen på sin nettside som en tjeneste for alle fag og trinn som er utviklet til fagfornyelsen. De skriver at her har de alle fag og verktøy en trenger for å drive undervisning. Skolen skal også inneholde tverrfaglige konsepter for utforskning og dybdelæring. De sier også at Skolen alltid har aktuelt innhold. (Cappelen Damm, u.å). Det ble også forsøkt å se på A-univers, siden denne også ble benyttet i praksis, men den er ikke oppbygd på samme måte som Salaby og Skolen. A-univers inneholder Aschehoug sine læreverker digitalt, uten noen andre digitale oppgaver og tekster. I A-univers blar man kun i deres læreverk.

I de ulike praksisperiodene i løpet av årene har vi forsøkt å planlegge tverrfaglige opplegg, noe vi opplevde som utfordrende. Det var utfordrende å finne ut hvilke temaer man kan ha som tverrfaglig tema, hvordan inkludere alle fag og å vite hvor lang tid man skulle sette av til dette slik at elevene satt igjen med læringsutbytte, og forhåpentligvis noe dybdekunnskap. Disse praksiserfaringene gjorde meg interessert i å vite mer og forstå bedre denne arbeidsmetoden, slik at jeg kan planlegge et godt tverrfaglig undervisningsopplegg i fremtiden, med dybdekunnskap og læringsutbytte. I kombinasjon med disse praksiserfaringene vil denne oppgaven se på tverrfaglighet i et digitalt læremiddel. I denne oppgaven er det valgt å kun se på Salaby av de digitale læremidlene. Dette er på grunn av at i dette digitale læremidlet er det utviklet egne temasider knyttet til tverrfaglige temaer hvor de har egne oppgaver, filmer og tekster som kun finnes på nett.

Det jeg ønsker å forske på og forsøke å finne ut av er hvordan Salaby jobber med tverrfaglighet. Salaby følger kompetansemålene i Kunnskapsløftet 2020 (LK20), og da vil det være relevant å også undersøke hvor tilrettelagt kompetansemålene er for å arbeide tverrfaglig. LK20 har tre tverrfaglige temaer. I denne studien har jeg valgt å se på det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring (FoL). Folkehelse og livsmestring er et tverrfaglig tema for alle trinn. Det finnes en del tidligere masteroppgaver skrevet om folkehelse og livsmestring, men de fleste av disse skriver med en tilnærming til eldre elever eller koblet til et bestemt fag. Ella Marie Thoresen (2022) har gjort en kvalitativ studie, intervju, hvor det er sett på innføringen av og arbeidet med folkehelse og livsmestring i videregående skole. Martin Bugge-Næss Wettre (2021) har skrevet sin masteroppgave om hvordan norsklæreren kan belyse folkehelse og livsmestring i litteraturundervisningen. Mailin Hoel (2022) har sett på hvordan folkehelse og livsmestring

kommer til uttrykk i naturfag LK06 og LK20. Funnene i hennes masteroppgave viste at det legges til rette for å arbeide med problemstillinger uten fasitsvar i folkehelse og livsmestring i naturfag i LK20. I denne masteroppgaven er det fokus på å undersøke tverrfagligheten ved temaet folkehelse og livsmestring på 1. – 2. trinn uavhengig av fag.

1.2 Plassering i samfunnsmessig kontekst

I denne delen blir studien plassert i samfunnsmessig kontekst. Det blir også forklart dypere hva som ligger i de ulike områdene denne studien involverer. Områdene som aktualiserer oppgaven og som forklares dypere er LK20, folkehelse og livsmestring, tverrfaglig arbeidsmetode og digitalt læremiddel.

1.2.1 LK20

I 2020 kom det en ny lærerplan. Formålet med denne nye læreplanen er at elevene skal utvikle en kompetanse som kan brukes i den ukjente fremtiden. Samfunnet endres fort og elevene trenger å se sammenhenger og ha kunnskap om hvordan de selv lærer. Denne kompetansen er viktig slik at de skal kunne utvikle, lære og løse problemene man kan møte på i fremtiden. I tillegg til fokus på dybdelæring, elevmedvirkning i deres egen læring og ett verdiløft i overordnet del, har LK20 prioritert tre tverrfaglige temaer. Disse tverrfaglige temaene er med i læreplanen fordi de er utviklet med utgangspunkt i hvilke utfordringer vi har i samfunnet. Tverrfaglige temaer i skolen er *bærekraftig utvikling*, *folkehelse og livsmestring* og *demokrati og medborgerskap* (Kunnskapsdepartementet, 2017).

«Tverrfaglighet er at en aktivitet drar nytte av innsikt fra mer enn ett fag» (Tjernshaugen, 2021). I LK20 er dybdelæring i fokus. Tverrfaglighet skal bidra til at elevene får dybdelæring ved at de kan se sammenhenger og trekke linjer på tvers av fag. Folkehelse og livsmestring i skolen skal fremme elevenes kompetanse om god psykisk og fysisk helse, og kunnskap ved deres valg i livet. Demokrati og medborgerskap skal bidra til elevenes kunnskap om demokratiets forutsetninger, verdier og spilleregler, samt gi dem innblikk i hvordan delta i de demokratiske prosessene. Det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling skal gi elevene kunnskap om hvordan og hvorfor ta vare på livet på jorda og behovene til menneskene i dag, uten å ødelegge for fremtidige generasjoner. «Temaene skal bidra til at elevene oppnår forståelse og ser sammenhenger i enkeltfag og på tvers av fag. Elevene skal lære om hvordan perspektiver fra ulike fag utfyller hverandre.» (Utdanningsdirektoratet, 2020).

Det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring skal som skrevet tidligere gi elevene kompetanse til å ta ansvarlige livsvalg og fremme god psykiske helse og fysisk helse. Et positivt selvbilde og trygg identitet er avgjørende for deres læring og helse. Når det gjelder livsmestring skal de forstå og vite hvordan ulike faktorer påvirker deres mestring av eget liv. Å kunne håndtere medgang og motgang, personlige og praktiske utfordringer på en god måte er noe de skal lære ved å ha et tverrfaglig fokus på folkehelse og livsmestring i skolen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.14).

I denne oppgaven er det valgt å kun se på hvordan tverrfagligheten blir ivaretatt i folkehelse og livsmestring som et tverrfaglig tema i LK20 og i et digitalt læremiddel: Salaby. Grunnen til begrensingen av tverrfaglig tema er betydningen av å arbeide med elevenes individuelle psykiske og fysiske helse, slik at de blir tryggere i seg selv. I avsnittet tidligere er dette fremhevet som avgjørende for deres læring, dermed er det viktig å utvikle egen kunnskap om hvordan man kan inkludere folkehelse og livsmestring i samtlige fag.

1.2.2 Folkehelse og livsmestring

I overordnet del i LK20 blir FoL begrunnet og forklart i henhold til hva som legges i begrepet folkehelse og hva som legges i begrepet livsmestring. I skolen skal FoL som et tverrfaglig tema gi elevene kompetanse som fremmer god psykisk og fysisk helse, samt gi de mulighet til å ta ansvarlige livsvalg. Dette tverrfaglige temaet begrunner de med at det er avgjørende for elevene å utvikle et positivt selvbilde og en trygg identitet i barne- og ungdomsårene. Samfunnet trenger også at det legges til rette for at enkeltindividet tar gode helsevalg da dette er veldig viktig for folkehelsen. Livsmestring derimot handler mer om å kunne forstå og kunne påvirke faktorer som har en betydning for mestringen av eget liv. Hensikten med temaet FoL er å lære elevene hvordan man håndtere medgang og motgang, og personlige og praktiske utfordringer på en best mulig måte. De kommer også med noen forslag på aktuelle områder innenfor dette temaet: psykisk og fysisk helse, levevaner, seksualitet og kjønn, rusmidler, mediebruk, og forbruk og personlig økonomi. Noen andre områder de også plasserer under dette temaet er: verdivalg og betydningen av mening i livet, mellommenneskelige relasjoner, å kunne sette grenser og respektere andres, og å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.14).

I fagartikkelen «Folkehelse og livsmestring – behovet for en realistisk tilnærming til temaet» oppfordrer de til å reflektere rundt hva skolen og samfunnet faktisk formidler i og rundt folkehelse og livsmestring (Samnøy & Tjomsland, 2021). Måten læreren kommuniserer og

samhandler med elevene har stor påvirkning på hvordan elevene opplever seg selv og andre. For elevene er ofte læreren rollemodell, og det er læreren som kan formidle hvor viktig det kan være for deres mestring og utvikling å møte motstand innimellom. «Gjennom å bli tålt og akseptert, også når de gjør feil, lærer elevene å tåle og akseptere seg selv og hverandre». (Samnøy & Tjomsland, 2021). Ved å undersøke hvordan LK20 og Salaby ivaretar tverrfaglighet med utgangspunkt i det tverrfaglige temaet FoL vil man kunne få innblikk i hvordan temaet kan formidles og kommuniseres til elevene.

1.2.3 Tverrfaglig arbeidsmetode

Opplæringslova sier at skolen skal bidra til at elevene utvikler kunnskap, ferdigheter og holdninger som de måtte trenge for å kunne mestre livet sitt, slik at de kan delta i arbeid og fellesskapet i samfunnet (Opplæringslova, 1998, §1-1). Nå i det 21. århundre er den tverrfaglige arbeidsmetoden blitt forsket på som den arbeidsmetoden elevene trenger å lære på. Denne arbeidsmetoden skal bidra til at elevene, som våre fremtidige samfunnsborgere, har ferdighetene til å kunne best mulig håndtere hvilke som helst samfunnsproblemer som måtte møte de (Drake & Reid, 2018). Da LK20 kom ble tverrfaglig arbeidsmetode satt på planen, hvor det i tillegg kom tre tverrfaglige temaer som skolen skal ha spesielt fokus på; bærekraftig utvikling, folkehelse og livsmestring, og demokrati og medborgerskap.

1.2.4 Digitalt læringsunivers

Gyldendal kaller Salaby for et digitalt læringsunivers. I undersøkelsen om hvor man kan plassere Salaby som et digitalt læringsunivers er det blitt brukt en modell av Øystein Gilje (2017, ss. 48 – 51). Hensikten med å plassere begrepet digitalt læringsunivers inn i denne modellen er å finne ut av hva et digitalt læringsunivers betyr. Denne modellen er utarbeidet for å poengtere forskjellen mellom hva som er læremiddel og hva som er en ressurs for læring. Gilje (2017) sin modell er delt inn i fire perspektiver, to ved en horisontal akse og to ved en vertikal akse, hvor aksene former et kryss. Den horisontale aksene beveger seg fra representasjon til verktøy. Representasjon betegnes som en semantisk fremstilling av et innhold. Giljes eksempler på dette er et kart, en plansje, en animasjon i et digitalt læremiddel, og en hvilken som helst film eller tekst som ikke nødvendigvis er laget for undervisning. Disse eksemplene har til felles at de er meningsbærende i seg selv (Gilje, 2017, ss. 48-51). Verktøy betegnes som det funksjonelle, som kommer uten innhold. Eksempler på slike verktøy er dataprogrammer som blir brukt for å arbeide med læring og kunnskap, som Word og PowerPoint. Elevene og

lærerne bruker disse for å skape innhold. Man bruker et verktøy for å skape og produsere innhold, mens det allerede er et meningsbærende innhold i læremidler og ressurser for læring.

Langs den vertikale akse har Gilje satt begrepene læremidler og ressurser for læring. Med læremidler mener han materiale fra skjerm eller papir som er laget for undervisning. Dette materialet eller verktøyet er utarbeidet med utgangspunkt i å kunne benyttes i arbeidet med ett eller flere kompetansemål. Dette kan være lærebøker, spill, programvarer eller digitale løsninger. Poenget er at disse læremidlene er gjennomtenkt når det gjelder hvilke kompetansemål elevene skal arbeide med. Utviklerne av disse læremidlene har gjerne forståelse og innsikt i hva elever skal arbeide med i ulike fag og på de ulike nivåene i skolen. Disse læremidlene har en innebygd didaktikk, og i noen tilfeller er de tilrettelagt for spesifikke arbeidsformer og støttefunksjoner for selve læringsarbeidet. Læremidlerutviklerne forsøker å tilpasse innholdet og de digitale verktøyene slik at lærerne i en liten grad har behov for å didaktisere innholdet ytterligere. Med didaktisere mener Gilje prosessen det er å gjøre noe som ikke er laget for undervisning, om til et læremiddel hvor elevene arbeider med læring. Ressurser for læring dreier seg om det elever og lærere selv finner relevant til undervisningen. Dette er altså materiale, innhold og verktøy som hovedsakelig ikke er laget for å benyttes i skolen, men hvis læreren kan knytte dette materiale til kompetansemål kan det bidra til læring.

Salaby er utviklet av forlag, hvor formålet er å bidra til læring hos elever i den norske skolen. Slik de beskriver seg selv er deres tekster, oppgaver og temaer knyttet til elevenes kompetansemål på alle trinn i alle fag. Hvis man knytter dette opp mot det Gilje (2017, s. 48-51) skriver om læremidler og ressurser for læring, vil Salaby kunne defineres som et læremiddel. Utdanningsdirektoratet skriver at digitale læremidler kan omtales som læringsunivers, digitale univers eller portaler for læremidler (Utdanningsdirektoratet, 2021). Et digitalt læringsunivers vil dermed ha den samme beskrivelsen som et digitalt læremiddel. Gyldendal omtaler Salaby som et digitalt læringsunivers og dermed vil Salaby i denne oppgaven omtales som et digitalt læringsunivers.

1.3 Problemstilling og forskningsspørsmål

På bakgrunn av dette legges følgende problemstilling til grunn for oppgaven:

På hvilke måter ivaretas tverrfaglighet i LK20 og i Salaby sine temasider for 1. – 2. trinn, med utgangspunkt i det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring?

Det har blitt utformet to forskningsspørsmål for å hjelpe til med å svare på denne problemstillingen. Kompetansemålene etter 2 trinn tilknyttet FoL er i utgangspunktet tverrfaglig ved at de er tilknyttet et tverrfaglig tema. Derfor vil første forskningsspørsmål undersøke hvordan denne tverrfagligheten blir ivaretatt. Dette forskningsspørsmålet er utformet for å kunne diskutere tverrfagligheten ved LK20.

1. Hvordan blir tverrfagligheten ivaretatt i kompetansemålene etter 2. trinn tilknyttet det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring?

Som kompetansemålene er også temasidene i Salaby tverrfaglige ved at de er tilknyttet et tverrfaglig tema. Det andre forskningsspørsmålet er derfor utarbeidet for å undersøke hvordan tverrfagligheten ved temasidene i Salaby som er tilknyttet FoL ivaretas.

2. Hvordan blir tverrfagligheten ivaretatt i Salabys temasider tilknyttet det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring?

I forsøk på å svare på problemstillingen og påfølgende forskningsspørsmål er det valgt en kvalitativ tilnærming. Her blir kompetansemål og aktuelle områder fra LK20, samt tre temasider fra Salaby tematisk analysert. Innholdet i disse dataene er knyttet til folkehelse og livsmestring, og ment for 1. – 2. trinn. De relevante kompetansemålene er lagt ved i **vedlegg 1**. De tre temasider knyttet til folkehelse og livsmestring i Salaby er «Sanger med Superkompisene», «Jeg vet» og «Grønne tanker, glade barn».

1.4 Tidligere forskning tilknyttet folkehelse og livsmestring

I dette kapittelet presenteres artikler og tidligere forskning innenfor FoL. Disse ulike studiene vil sammen få frem hvorfor kompetanse om FoL er viktig for undervisningen, og hvordan tverrfaglig arbeid med dette temaet er aktuelt. Først ses det på forskning knyttet til sosiale og emosjonelle kompetanseområder, og elevenes emosjonelle, sosiale og faglige utvikling. Deretter aktualiseres det i internasjonal forskning og rapporter ved Verdens helseorganisasjon (WHO) og UNICEF.

1.4.1 Å sette sosial og emosjonell kompetanse på timeplanen

Sven Lindbäck og Patrick Glavin (2020) skriver om *Å sette sosial og emosjonell kompetanse på timeplanen*. I denne boken har de et kapittel som heter «Planlegge for mestring – hvordan lærer elevene sosiale og faglige ferdigheter». De mener at i skolen blir sosial kompetanse begrenset til å kun gjelde ferdigheter som ifølge skolen er sosial kompetent atferd. Lindbäck og Glavin mener at elevenes holdninger til seg selv og andre, og deres egne opplevelse av deres sosiale og emosjonelle kompetanse og ferdigheter, er like viktig i sosial kompetanse som den synlige atferden. En positiv innvirkning på de utrygge og engstelige elevene som synes det er vanskelig med sosiale situasjoner, er deres opplevelse av å være autonom (selvbestemt). Elevenes opplevelse av autonomi for deres sosiale og emosjonelle kompetanse, handler om at de kan ta ansvar for sin egen sosiale og emosjonelle situasjon. En slik autonomi mener Lindbäck og Glavin forutsetter at elevene kan mestre ulike ferdigheter innenfor ulike områder. De har operasjonalisert sosial og emosjonell kompetanse i klasserommet, og kommet frem til fem ulike ferdighetsdimensjoner (Lindbäck & Glavin, 2020, s.94). Disse er samarbeidsferdigheter, selvkontrollferdigheter, selvhevdelsesferdigheter, empatiferdigheter og ansvarlighet. Disse ferdighetene mener de er sentrale momenter i utviklingen av elevenes sosiale og emosjonelle repertoar. Gjennom en tabell (**Tabell 1.1**) har de laget en oversikt over de ulike sosiale og emosjonelle kompetansemålene, hvor de også forsøker å definere de ulike områdene. Tabellen viser også hvilke sosiale ferdigheter man må lære seg for å være sosialt og emosjonelt kompetent innenfor hvert område. Dette er ikke bare ferdigheter som kun er ren atferd, men også ferdigheter som dreier seg mer om kunnskap og bruk av sammensatte sosiale ferdigheter. Dette er for at det vil være enklere for elevene å etablere nye ferdigheter i samme kategori, hvis de mestrer de kunnskapsbaserte og sammensatte sosiale ferdighetene. (Lindbäck & Glavin, 2020, s.95)

De fem dimensjonene samarbeidsferdigheter, selvkontrollferdigheter, selvhevdelsesferdigheter, empatiferdigheter og ansvarlighet, er gjensidig avhengig av hverandre. Et eksempel de kommer med er at hvis man skal lære elevene selvkontroll, vil dette påvirke elevenes ferdigheter i empati, samarbeid, ansvarlighet og evnen til positiv selvhevdelse.

All sosial læring i skolen og barnehagen bør ta utgangspunkt i et slikt økologisk perspektiv der hver delferdighet utvikles i samspill med andre delferdigheter, og der elevene utvikler ferdighetene i samspill med andre barn og voksne i et sosialt fellesskap (Lindbäck & Glavin, 2020, s.95)

Tabell 1.1: Definisjoner av ulike sosiale og emosjonelle kompetanseområder. Inspirert av Lindbäck & Glavin (2020, s. 96)

Kompetanseområde	Definisjoner	Delferdigheter
Selvhevdelsesferdigheter	Evnen til å gjenkjenne egne følelser, tanker og holdninger og hvordan disse påvirker egne handlinger. Evnen til å gjøre realistiske vurderinger av egne sosiale og emosjonelle begrensninger og muligheter. Opplevelsen av at man er god nok i seg selv.	<ul style="list-style-type: none"> - Evnen til å gjenkjenne egne følelser - Selvfølelse - Evnen til å gjenkjenne egne sosiale og emosjonelle styrker og kompetanse - Selvtillit - Sosial mestringstro
Selvkontrollferdigheter	Evnen til å håndtere og regulere egne følelser, tanker og handlinger. Evnen til å håndtere situasjoner som skaper stress, kontrollere følelser slik at de ikke løper løpsk, og evnen til å motivere seg selv til videre innsats.	<ul style="list-style-type: none"> - Impulskontroll - Stresshåndtering - Selvdisciplin - Selvmotivering - Evnen til å sette seg sosiale og faglige mål - Evnen til å organisere eget liv
Empatiferdigheter	Evnen til å ta andres perspektiv og ha empati med andre. Evnen til å forstå sosiale koder, forventninger og normer.	<ul style="list-style-type: none"> - Evnen til å forstå andres følelsesuttrykk - Empatisk forståelse av andres følelser og tanker - Evnen til å godta forskjeller og andres meninger
Samarbeidsferdigheter	Evnen til å etablere og vedlikeholde sosiale relasjoner i ulike grupper og situasjoner. Evnen til å kommunisere klart, lytte til det andre har å si, motstå sosialt press, løse konflikter konstruktivt og spørre om hjelp når man ikke klarer å håndtere ting selv.	<ul style="list-style-type: none"> - Kommunikasjon - Sosialt engasjement - Evnen til å bygge relasjoner - Evnen til å delta i samarbeidene problemløsning
Ansvarlighet	Evnen til å ta konstruktive valg om egne handlinger og ta hensyn til det sosiale fellesskapet. Evnen til å ta hensyn til andre og løse konflikter på en måte som er trygg for alle rundt en.	<ul style="list-style-type: none"> - Evnen til å identifisere problemer - Evnen til å analysere situasjoner - Evnen til å løse problemer sammen med andre - evnen til å vurdere løsninger - evnen til å reflektere over ulike løsninger og velge den som er akseptabel for alle

1.4.2 Elevenes emosjonelle, sosiale og faglige utvikling

Carolyn Webster-Stratton (2018, ss. 24 - 26) utarbeidet i 1990 et program i klasse- og gruppeledelse for ansatte i skole, SFO og barnehage, kalt De Utrolige Årene (DUÅs). Formålet med dette programmet var å dempe de mange risikofaktorene som følger med emosjonelle og sosiale vansker hos små barn i alderen tre til åtte år, samt styrke de emosjonelle og sosiale vanskene i denne aldersgruppen. Denne forskningen er med på å belyse viktigheten med å ha

kompetanse rundt elevers emosjonelle, sosiale og faglige utvikling. Denne kompetansen kan også være relevant i arbeidet med folkehelse og livsmestring i skolen. Denne forskningen kommer med forslag til hvordan utvikle de sosiale, emosjonelle ferdighetene hos barn, ved vurdering av LK20 og Salabys inkludering av dette temaet i oppgaver, tekster og filmer.

Boken *Utrolige lærere* (2018) er resultatet av de opplæringsprogrammene, forskningsfunnene og ideene som kom fra de skole – og barnehageansatte da de arbeidet med programmene. Webster-Stratton (2018) har gjennom denne forskningen funnet noen forslag på hva man kan lære barn for å utvikle deres sosiale, emosjonelle og faglige ferdigheter. Forslagene går ut på å lære barna å forstå og regulere egne følelser, lære barn problemløsning, og om vennskap og konflikter med jevnaldrende. Dette gjøres ved at barna innleder samspill med jevnaldrende og tar del i en gruppe, og øver på hvordan leke med hverandre, å forholde seg til beskjeder og å snakke med venner.

1.4.3 Life Skills

Anne Grete Danielsen skriver i boken *Lærerens arbeid med livsmestring* (2021) om «life skills». «Life skills» blir tatt opp i forbindelse med livsferdigheter som fremmer livsmestring og psykososial kompetanse i skolen. Begrepet «life skills» brukes internasjonalt i forbindelse med undervisning og det helsefremmende arbeidet i skolen. WHO og UNICEF nevnes som sentrale aktører i arbeidet med å fremme helse i skolen. Barnekonvensjonen fra 1989 er også henvisning til i litteratur om «life skills» (FN, 1989; henvisning i Danielsen, 2021, s.156). Hvis man skal oversette «life skills» til norsk vil en direkte oversettelse være livsferdigheter. Danielsen bruker WHO sin omtale av «life skills» fra 1994 til å forsøke å forklare dette begrepet. Beskrivelsen av det tverrfaglige begrepet folkehelse og livsmestring har klare fellestrekk og kan sammenlignes med måten WHO omtaler livsferdigheter (life skills). Ifølge UNICEF handler lærerens arbeid med livsferdigheter om å undervise slik at elevene utvikler ferdigheter som bidrar til egnet og prososial atferd, eller prososiale handlinger. Arbeidet med livsferdigheter skal også sette elevene i stand til å håndtere krav og utfordringer man kan møte på i hverdagen (Danielsen, 2021, s. 156). Dette kommer også frem i definisjonen WHO har om livsferdigheter (life skills): «Life skills are abilities for adaptive and positive behavior that enable individuals to deal effectively with the demands and challenges of everyday life» (WHO, 1994, s. 5)

Grunnleggsdokumentet WHO kom med i 1994 understreker at hensikten med undervisning av slike livsferdigheter er å fremme den psykososiale kompetansen i skolen. Psykososial eller sosial kompetanse omhandler de ferdighetene et menneske trenger for å effektivt kunne

håndtere krav og utfordringer fra hverdagen. Å inkludere livsferdigheter i undervisningen vil også kunne fremme ferdigheter som opprettholder god psykisk helse (well-being), og til at elevene skal kunne vise slike ferdigheter gjennom tilpasset og positiv atferd i samhandling med andre mennesker, kulturer og med miljøet (WHO, 1994; henvist i Danielsen, 2021, s. 156).

1.4.4 WHO-rapport om folkehelse- og livsmestringsundervisning i skolen

WHO kom med en rapport i 2003, «Skills for Health», hvor de kom med noen anbefalinger de mente man burde legge vekt på i folkehelse- og livsmestringsundervisningen i skolen (WHO, 2003; henvist i Viig et al., 2021, s.25). Denne forskningen er med på å få frem viktige punkter i tverrfaglig arbeid, og hvorfor kompetanse om tverrfaglig undervisning er viktig, samtidig som de kobler denne arbeidsmetoden til folkehelse og livsmestringsundervisning.

Viig et al. (2021, s. 25) skriver om fire av disse anbefalingene fra WHO-rapporten. Den første anbefalingen er at undervisning som inneholder og har en balanse av kunnskap, holdninger og ferdigheter har best effekt, mens undervisning med ren informasjon har liten effekt. Den andre anbefalingen handler om at effektiv undervisning bruker varierte metoder for deltakende læring, tar opp sosialt press og modellerer ferdigheter. Den tredje anbefalingen de kommer med er at undervisningen må være basert på reelle behov i målgruppa. Den fjerde anbefalingen er at lærerne må ha nødvendig kunnskap og kompetanse både når det gjelder metode og innhold. Selv om denne rapporten er fra 2003 har nyere studier bekreftet de anbefalingene som kommer frem i rapporten (Cassidy et al., 2018; henvist i Viig et al., 2021, s.25). Disse studiene viser også at lærerne må oppleve at det er gitt dedikert tid til å jobbe med FoL i fagene og på tvers av fagene. Viig et al. (2021) kommer også med sin egen anbefaling om å unngå at undervisningen blir oppdelt, og at det ikke er spesielle fag eller bestemte faglærere som får ansvaret for de tverrfaglige temaene. De anbefaler at lærerne leser og gjør seg kjent med kompetansemålene for de andre fagene, som de ikke underviser i selv, for da å bedre kunne finne berøringspunkter og temaer som kan inkludere flere fag. Denne anbefalingen forutsetter samarbeid og en systematisk tilnærming i planlegging mellom lærerne, slik at arbeidet med å planlegge, gjennomføre og å arbeide med de tverrfaglige temaene parallelt i undervisning av enkeltfag eller på tvers av fag blir lettere (Viig et al., 2021, s.25).

1.5 Oppgavens oppbygging

Det er nå gjort rede for studiens valg av tema, problemstilling og hvilke avgrensinger det er blitt gjort. Studien har blitt plassert i en samfunnsmessig kontekst, og begrunnet i tidligere forskning.

Det teoretiske utgangspunktet for denne oppgaven presenteres i følgende kapittel. Dette er teorier knyttet til tverrfaglighet. Her blir fire tverrfaglige nivåer, teori om integrert læring og tverrfaglig læring, samt endringer for å forbedre den tverrfaglige undervisningen presentert. Hensikten med denne teorien er å kunne benytte denne i drøfting av hvordan tverrfaglighet blir ivaretatt i LK20 og Salaby.

I kapittel 3 blir studiens metodiske valg lagt frem. Denne studien er kvalitativ studie, med en deduktiv tilnærming til forskning. For å forsøke å besvare studiens problemstilling, og forskningsspørsmål er det blitt gjort en tematisk tekstanalyse. I dette kapittelet blir det lagt frem hvordan gjennomføringen av dette foregikk i både analyse av kompetansemål fra LK20 og temasidene hos Salaby. Siden denne studien, i tillegg til å undersøke styringsdokumentet, undersøker et digitalt læringsunivers utviklet av et forlag blir de etiske betraktningene ved dette presentert her. Reliabiliteten og validiteten blir vurdert i avslutningen av dette kapittelet.

Kapittel 4 presenterer studiens funn. Dette kapittelet er delt inn etter studiens to forskningsspørsmål. Først blir funnene ved analysen av kompetansemålene i LK20 presentert. Deretter blir Salaby som et digitalt læringsunivers og dennes oppbygging presentert. Funnene ved analyse av Salaby sine temasider blir delt i tre etter dette. Først blir temasiden presentert, så blir funnene til tilhørende temaside presentert.

I kapittel 5 blir funnene presentert i kapittel 4 drøftet opp mot studiens teori fra kapittel 2, og tidligere forskning fra kapittel 1.4. I kapittel 5 drøftes forskningsspørsmålene separat. Drøftingen blir også oppsummert etter hvert forskningsspørsmål.

Avslutningsvis, i kapittel 6, blir det forsøkt å svare på studiens problemstilling i lys av det som ble drøftet ved forskningsspørsmålene i kapittel 5. I kapittel 6 blir det også lagt frem studiens svakheter og begrensninger, hvilke nye spørsmål denne studien har reist, studiens bidrag til forskningsfeltet og til slutt kommer det forslag til videre forskning.

2. Teoretisk utgangspunkt – Tverrfaglighet

I dette kapittelet blir studiens teoretiske utgangspunkt presentert. Først vil det bli presentert hva det tverrfaglige konseptet går ut på, og hva som definerer en integrert læreplan. Etter dette går det dypere inn på fire ulike tilnærminger, også kalt nivåer, for tverrfaglig undervisning. Deretter blir det presentert hva som kan være tegn på tverrfaglighet og hvilke metoder som ses på som tverrfaglige. Teori om integrert læring og tverrfaglig læring, og om felles og særegne trekk i de ulike tilnærmingene i tverrfaglighet presenteres for så å redegjøre for hva andre legger i disse begrepene. Avslutningsvis blir de endringene som menes å forbedre den tverrfaglige undervisningen gjort rede for.

Det tverrfaglige konseptet skal understreke at all menneskelig kunnskap er veldig holistisk; alt henger sammen og former en helhet. I tradisjonell undervisning deler man litt kunstig og vilkårlig opp kunnskapen, og dette kan by på vanskeligheter da man skal sette ting i sammenheng. Det fjerde nivået innen tverrfaglighet; integrert tverrfaglighet, har en fundamental forskjell fra de andre nivåene; fagkobling, flerfaglighet og moderat tverrfaglighet. Når man adresserer et problem eller spørsmål i undervisning, vil det naturlig påkalle konseptet som en helhet, siden fagene er ubønhørlig bundet sammen. Det er denne måten å skaffe kunnskap på i det integrert tverrfaglige nivået som gjør at dette nivået tar et avgjørende steg unna de individuelle delene med kunstig oppdelt kunnskap (Moss et al., 2003; ss. 6 -7). Disse forskjellige nivåene innenfor tverrfaglighet utdypes senere i oppgaven.

Ved å ha fokus på tverrfaglighet vil man heller se på fagene som perspektiver hvor man ser på verden fra forskjellige vinkler, og som bidrar til en mer fullstendig forståelse av hvordan det henger sammen. Forbindelser, perspektiver og relevans burde være eksplisitte elementer i all undervisning og læring, skriver Moss et al. (2003, s. 7). De har kommet med tre prinsipper for en lengre illustrasjon av hva en tverrfaglig forståelse er. Det første prinsippet handler om at fagene er menneskelige konstruksjoner, og læreplanen har delt inn kunnskap i mindre deler, slik at det skal være lettere for elevene å forholde seg til. Den er delt opp etter hva som føles naturlig, men som gjør det veldig kunstig siden det egentlig er slik at alt henger sammen. Fagene fungerer mer som en organiseringsstruktur i skolen. Det andre prinsippet handler om at hvert fag gir et smalt avgrenset perspektiv på kunnskap og erfaring. Dette medfører at faget kun belyser ett eller fler punkter av den dynamiske helheten, men som ikke kan belyse helheten for seg selv. Flere fag er nødvendige for å belyse det hele. Det tredje og siste prinsippet handler om at en tverrfaglig tilnærming lar elevene lære slik kunnskap er av natur. Dermed mener Moss,

Osborn og Kaufman at det er behov for en reform, som gjør om på måten vi tilnærmer oss læreplanen, pedagogikk og evalueringer (Moss et al., 2003, s. 7).

Videre skriver Moss et al. (2003, ss. 7-8) om hva det kreves av en lærer hvis man skal ha et tverrfaglig perspektiv på undervisningen. Selv om det tverrfaglige perspektivet går forbi de tradisjonelle grensene i læreplanen, kreves det fremdeles at det legges ned en betydelig innsats for å forstå formålet og grunnlaget i hvert fag individuelt, samt som en del av en helhet. For å legge til rette for læring i et helhetlig perspektiv, må man forstå nyansene eller fagene i en dypere grad enn hvis man skulle hatt en tilnærming til undervisning fra et perspektiv hvor hvert fag står alene. Når man underviser fra et utelukkende faglig perspektiv, blir de begrensede mulighetene i dette perspektivet mindre viktige. Et eksempel de kommer med er at det er vanlig anerkjennelse blant de fleste faglærerne at grensene for deres fag er definert av omfanget av læreplanen. I det tradisjonelle perspektivet handler det om å integrere på tvers av læreplanen om at man dekker fagstoffet fra et annet området av læreplanen enn sitt eget. Det blir dermed et valg om man ønsker å holde seg innenfor grensene til sitt fag eller ønsker å utvide og utforske mulighetene. For at man skal vurdere spørsmål og problemer effektivt gjennom en tverrfaglig tilnærming, må man først forstå formålet med faget. Dette gjør det enklere å bevisst velge de passende nyansene og perspektivene av et tema. Det blir også mye enklere å vite hvilke kunnskaper som er relevante å ha fokus på og knytte opp mot ulike sammenhenger og situasjoner. Å ta slike valg krever en rik forståelse av mange nyanser og hvordan hver nyanse henger sammen med helheten (Moss et al., 2003, ss.7-8).

2.1 Definisjon av en integrert læreplan

Drake og Burns (2004, ss. 7 - 8) forsøker å definere hva som ligger i en integrert læreplan, og hva dette betyr. Over de siste hundre årene har teoretikere foreslått tre grunnleggende kategorier for tverrfaglig arbeid. De har definert kategoriene nogen lunde likt, selv om de ofte har gitt kategoriene ulike navn. Tverrfaglig integrering så ut til å være et spørsmål om grad og metode. De kommer med et sitat fra National Council of Teachers of English (NCTE) i 1935, der skriver de at korrelasjonen og relasjonen mellom metode og tverrfaglighet kan være så liten som fra å ha tilfeldig oppmerksomhet til et relatert materiale i andre fagområder, til litt mer intenst hvor læreren har planlagt å få materialet fra ett fag til å tolke problemene eller emnene til et annet. Fagkobling betegner de som en kombinasjon av to fag, som har samme lærer eller lærere. Integrasjon derimot er en forening av alle fag og erfaringer (NCTE, 1935; henvist i Drake & Burns, 2004, ss 7 -8). Drake og Burns har med utgangspunkt i dette hver for seg definert tre

tilnærminger til integrasjon – *multidisciplinary*, *interdisciplinary* og *transdisciplinary*. Deres definisjoner ved disse kategoriene ble utviklet fra deres personlige erfaringer i feltet. De la merke til at folk så ut til å nærme seg integrering av læreplanen fra tre fundamentalt forskjellige utgangspunkt. Drake og Burns sine definisjoner av de tre ulike tilnærmingene ligner på definisjonene foreslått av andre lærere gjennom flere tiår. Disse tre kategoriene skal gi et utgangspunkt for å forstå ulike tilnærminger til integrasjon av læreplanen (Drake & Burns, 2004, ss. 7-8).

2.2 De fire tverrfaglige nivåene/tilnærmingene

Bolstad (2020, ss. 30-31) presenterer hvordan tverrfaglighet kan graderes i fire nivåer, med de norske begrepene; fagkobling, flerfaglighet, moderat tverrfaglighet og integrert tverrfaglighet. Disse begrepene er basert på flere forskningsmiljøer blant annet Susan Margaret Drake og Joanne Reid (2018, ss. 35 -36) og David M. Moss, Terry A. Osborn og Douglas Kaufman sin forståelse av Louis Richard Meeth (1978; henvist i Moss et al., 2003, s. 6). Disse forskningsmiljøene bruker noen av de samme begrepene, men også noen ulike.

Drake og Reid (2018, s. 32) skriver om de tverrfaglige nivåene som ulike måter å konstruere en integrert læreplan på, når det gjelder hvordan man effektivt kan legge til rette for 21. århundrets ferdigheter med en integrert læreplan. I denne globaliserte verden, er det en kontinuerlig eksplosjon av kunnskap og informasjon. Elever kan ikke nå lenger kun memorere fakta for å bestå en prøve. De trenger å bli livslange lærere som kan håndtere og gi mening til store mengder data, og å være i stand til å problemløse de komplekse problemstillingene man møter på i dag. I denne artikkelen kommer de med eksempler til hver inngangsmåte, som kan være med på å gi inspirasjon til hvordan man kan gjøre det i klasserommet (Drake & Reid, 2018, s. 32). De bruker begrepene *fusion*, *multidisciplinary*, *interdisciplinary* og *transdisciplinary* for disse inngangsmåtene.

Moss et al. (2003) skriver om Meeth (1978; henvist i Moss et al., 2003, s. 6) som mener at man kan arbeide tverrfaglig med forskjellige perspektiver. Disse mener Meeth har en hierarkisk rangering. Meeth bruker begrepene *cross-disciplinary*, *multidisciplinary*, *interdisciplinary* og *transdisciplinary*. Moss, Osborn og Kaufman mener at ved en tverrfaglig tilnærming vil ikke kunnskapen være delt opp i kunstige mindre deler, men heller bevege seg mot en mer mangesidig helhet. Skolen vil da ikke lenger bli sett på som et isolert innholdsområde hvor det å memorere fagspesifikk informasjon er en fordel (Moss et al., 2003, s.6).

Douglas Kaufman (2003, s. 114) kommer med en passende analogi, hvor det fortelles om forskjellen mellom hvordan to personer ser på en skulptur. En stirrer på skulpturen fra en distanse på 3 meter, forlater aldri denne plassen og skifter aldri blikket. Dette kan man sammenligne med når en elev ser på et tema med tilnærming gjennom et fag. Noe vil man lære, men forståelsen av denne skulpturen og hva den representerer på et dypere nivå mistes. På den andre siden, vil kunststakeren som gjør mange ting, som ser på skulpturen fra mange forskjellige distanser og vinkler, som tar på den for å føle teksturen og temperaturen, som lærer hvorfor den ble bygd og hva den representerte for menneskene da den ble laget, som lærer hvordan representasjonen har utviklet og endret seg over tid, som lærer om steinen og håndverket til steinskjæring, alt dette for å virkelig kjenne og forstå skulpturen. Disse engasjerer seg i en handling som samsvarer med tverrfaglig læring. Selv om man observerer og tenker som en forfatter, er det viktig å være villig til å lære å observere og tenke som andre også.

Videre blir de fire forskjellige gradene presentert hver for seg slik Bolstad (2020, ss. 30-31) deler de inn, og de forklares ut ifra hvordan Drake og Reid (2018, ss. 35-36) og Moss et al. (2003, ss. 6-8) presenterer de forskjellige nivåene, samt hvordan Bolstad så har oppsummert de.

2.2.1 Fagkobling

Fagkobling (Bolstad, 2020, ss. 30-31), som Drake og Reid (2018, ss. 35-36) kaller *fusion* handler om at man har et felles tema som foregår kun i ett fag eller separat i flere. Drake og Reid (2018, ss. 35-36) kommer med eksempler på temaer de i Ontario i Canada, hvor lærerne er pålagt å tilføre kompetanse om hvordan elevene kan regulere følelser, tanker og handlinger til positiv atferd, økonomisk kompetanse, kritisk tenkning og miljøbevissthet inn i obligatorisk fagbasert læreplan fra barnehagen til videregående. Fagkobling er den måten de mener man gjerne begynner når man skal starte å integrere lærerplanen.

Meeth (1978; henvist i Moss et al., 2003, s. 6) bruker ikke noe begrep for dette nivået, men har to graderinger innenfor flerfaglighet.

Bolstad (2020, ss. 30-31) har dermed beskrevet og tolket denne graden av tverrfaglighet som den enkleste formen for tverrfaglighet. Her kobles det tverrfaglige temaet innad i ett skolefag eller så kan lærerne trekke inn det samme temaet i de ulike fagene, uten at det er avtalt noe mer samhandling enn selve temaet.

2.2.2 Flerfaglighet

Begreper som brukes ofte for flerfaglighet er *crossdisciplinary* og *multidisciplinary*. Meeth (1978; henvist i Moss et al., 2003, s. 6) bruker begge disse begrepene hvor *cross-disciplinary* er det laveste nivået av tverrfaglighet. Når man arbeider *cross-disciplinary* ser man på et fag fra et annet fag sitt perspektiv. *Multidisciplinary* er et så vidt høyere nivå, hvor man involverer flere fag som fokuserer på et felles problem. På dette nivået bidrar hvert fag med dets egenart, i form av hvilken kunnskap og tilnærming til temaet dette faget har, uten at de involverer og relaterer til hverandres ideer.

Drake og Reid (2018, ss. 35-36) skriver at ved en flerfaglig tilnærming inneholder undervisning et lignende tema eller en felles evne i forskjellige fagområder. Hvert fag er fortsatt tydelige og adskilte. Ett eksempel de kommer med her er at hvis man skulle hatt temaet «identifisere». Dette temaet kan bli utforsket i geografi - ved kartlegging, historie/samfunnsfag - om nasjonalitet, norsk - med karakterisering og naturfag om klassifisering.

Bolstad (2020, ss. 30-31) har tatt med dette nivået i sin modell. Her beskrives flerfaglig tverrfaglighet som det nivået hvor elevene jobber med det samme temaet i flere skolefag hvor fagene holdes hver for seg, men er koordinert. Her belyses temaet ut ifra fagets særegne metoder, begreper og forståelse.

2.2.3 Moderat tverrfaglighet

Drake og Reid (2018, ss. 35-36) skriver at moderat tverrfaglighet, som de kaller *interdisciplinary*, inntreffer når en ferdighet som undring, utforskning eller kommunikasjon blir undervist på tvers av fagområdene, hvor fagene er mindre distinkte. Elevene kan for eksempel bruke kritisk tenkning for å utvikle en rettferdighetskampanje rundt et lokalt problem som vannkvalitet eller hjemløshet.

Meeth (1978; henvist i Moss et al., 2003, s. 6) bruker også begrepet *interdisciplinary* for moderat tverrfaglighet. Moderat tverrfaglighet skiller seg fra flerfaglighet, ved at man på dette nivået forsøker å integrere bidragene fra flere fag. I et moderat tverrfaglig perspektiv samarbeider de ulike fagområdene, slik at elevene opplever en sammenheng mellom fagene.

Bolstad (2020, ss. 30-31) skriver at moderat tverrfaglighet er den graden av tverrfaglighet hvor to eller flere fag er tett koordinert. Her kan fagene gjennomføres parallelt, eller være avhengige av hverandres utvikling for å komme videre.

2.2.4 Integrert tverrfaglighet

Transdisciplinary er begrepet Drake og Reid (2018, ss. 35-36) bruker for integrert tverrfaglighet. De skriver at integrert tverrfaglighet er det nivået av tverrfaglighet som overskrider fagene. Dette gjøres ved at organiseringen av undervisningen dreier seg om et pressende spørsmål, sak eller problem. Her mister fagene sine grenser ved at de blir satt sammen til en helhet og blandes rundt oppgaven. Det kan også være fokus på utviklingen av relevante evner. Drake og Reid kommer med et forslag hvor elevene for eksempel kan utforske kontroversielle aspekter av statsborgerskap som representert gjennom kunst i det offentlige rom. Deres utforskning kan utfordre de antagelsene man tar for gitt: Hvordan reflekterer offentlig kunst de borgerlige verdiene, og er disse verdiene like relevante i dag? Hvilke sosioøkonomiske, etniske og politiske grupper er representert og hvilke mangler? Er graffiti hærverk eller kunst? Fremmer krigsminnesmerker positive former for statsborgerskap? Elever kan kritisere eksisterende installasjoner, undersøke kunstneren, intervju aktivister og borgerlige ledere, og skape og installere deres eget offentlige kunstverk.

Meeth (1978; henvist i Moss et al., 2003, s.6-8) bruker også her det samme begrepet som Drake og Reid, *transdisciplinary*, for integrert tverrfaglighet. I deres hierarkiske vurdering av disse nivåene er integrert tverrfaglighet det høyeste nivået innenfor tverrfaglighet. Her fokuserer man ikke på fagene. Ved et moderat tverrfaglig perspektiv starter man med faget, mens ved et integrert tverrfaglig perspektiv så starter man med en oppgave eller et problem, hvor man gjennom problemløsningsprosessen får frem kunnskapen og kompetansen fra de ulike fagområdene som kan bidra til å finne en løsning eller et svar. Skolehverdagen er tradisjonelt delt inn i ulike fagområder, dermed blir det mer naturlig å ha et av de lavere perspektivene på tverrfaglighet som tilnærming til et tema eller problem. Det integrert tverrfaglige perspektivet sier de at skal være det mest krevende perspektivet å undervise på, siden dette krever at man må gå bort fra den tradisjonelle organiseringsstrukturen etter fagområder.

Bolstad (2020, ss. 30-31) skriver at når noe er integrert tverrfaglig betyr det at skolefagene går sammen i en større enhet. Begreper, prosedyrer og perspektiver arbeides med samtidig, uten tydelige avskilte fag.

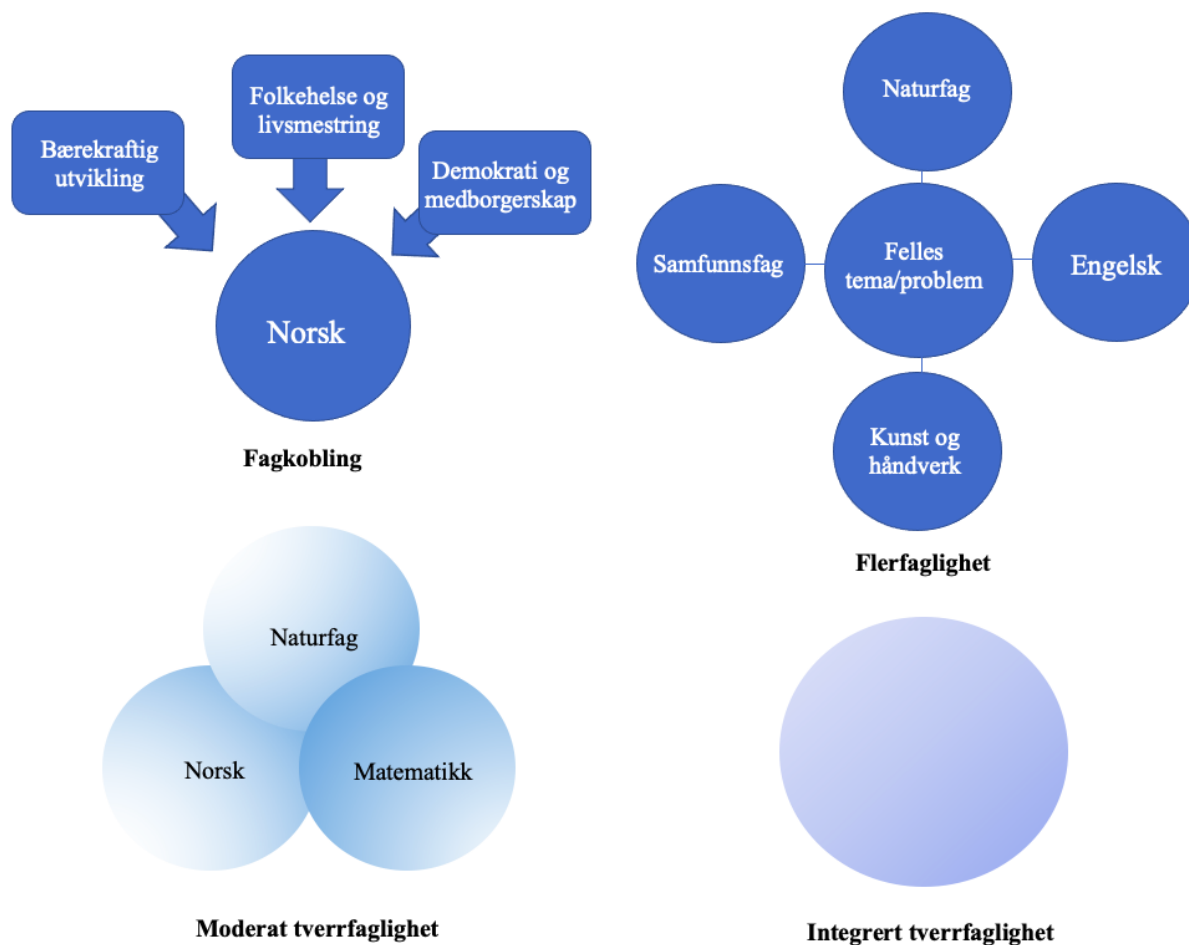
2.2.5 De tverrfaglige nivåene i figurer

For å videre illustrere de ulike nivåene/tilnærmingene til tverrfaglighet har Bolstad (2020) tatt inspirasjon fra forklaringene til både Moss et al. (2003) og Drake og Reid (2018) om tverrfaglige nivåer og tilnærminger. I Bolstad (2020, s. 30) sin figur er det hierarkiske perspektivet på de tverrfaglige nivåene blitt illustrert.

		Moderat tverrfaglighet	Integrert tverrfaglighet
		(inter-disciplinary)	(trans-disciplinary/ curriculum integration)
Flerfaglighet		(inter-disciplinary)	(trans-disciplinary/ curriculum integration)
Fagkobling	(multidisciplinary)	(inter-disciplinary)	(trans-disciplinary/ curriculum integration)
(intra-disciplinary/fusion)	(multidisciplinary)	(inter-disciplinary)	(trans-disciplinary/ curriculum integration)
- Koblinger internt i et skolefag eller at generelle temaer trekkes inn i fagene uten at de samordnes, eks: miljøvern, stress	- Elevene arbeider med et felles tema eller ferdigheter, men i atskilte fag	- Elevene lærer ferdigheter og forståelse gjennom to eller flere fag som er tett sammenkoblet	- Skolefagene integreres i arbeid med et tverrfaglig tema. Kjerneelementer og kompetansemål kobles til temaet
- Innhold fra et fag brukes for å trene metode i et annet fag	- Hvert fag belyser temaet ut fra sine metoder, begreper og forståelse. Fagene gjennomføres atskilt, men samordnet	- De involverte fagene er avhengige av hverandres progresjon, eller de gjennomføres parallelt	- Ulike tverrfaglige og/eller flerfaglige metoder, bl.a. undersøkende metoder
- Planlegging med utgangspunkt i læreplanmål, særlig kompetansemål	- Planlegging med utgangspunkt i læreplanmål	- Planlegging med utgangspunkt i læreplanmål og/eller fagovergrepene kompetanser	- Planlegging med utgangspunkt i et tverrfaglig tema, spørsmål/problemstillinger, overordnet del av lærerplanen e.a. – ikke i atskilte skolefag
			- Elevene får hjelp til å utvikle egne spørsmål og problemstillinger og arbeider med spørsmål de selv er opptatt av innenfor det overordnede temaet (curriculum integration)

Figur 2.1: De tverrfaglige nivåene. Inspirert av Bolstad (2020, s. 30)

Drake og Reid (2018, s. 36) har derimot illustrert tverrfagligheter som ulike tilnærminger. Her illustrere de fire mulige inngangsvinkler for å gjøre undervisningen og læreplanen tverrfaglig.

Figur 2.2: Fire tilnærminger til tverrfaglig læreplan og undervisning. Inspirert av Drake & Reid (2018, s. 36).

2.3 Tverrfaglige metoder

Bolstad (2020, s. 43) kommer med fire forslag på undervisningsmetoder som kan fungere godt tverrfaglig. Disse er lek og spill, simuleringer, undersøkende metoder og skapende metoder og problemløsning. Under lek og spill har man storyline, pedagogiske spill og TT-strategier. Simuleringer handler om at man etterligner virkeligheten. Dette kan være arbeidsplassen, yrker, organisasjoner, institusjoner og historiske perioder. Problembasert læring, prosjektarbeid og nysgjerrigper er eksempler på «undersøkende metoder». Undervisningsmetoden skapende metoder og problemløsning kan være entreprenørskap/elevbedrift, skaperverksted og produktutvikling (Bolstad, 2020, s. 43).

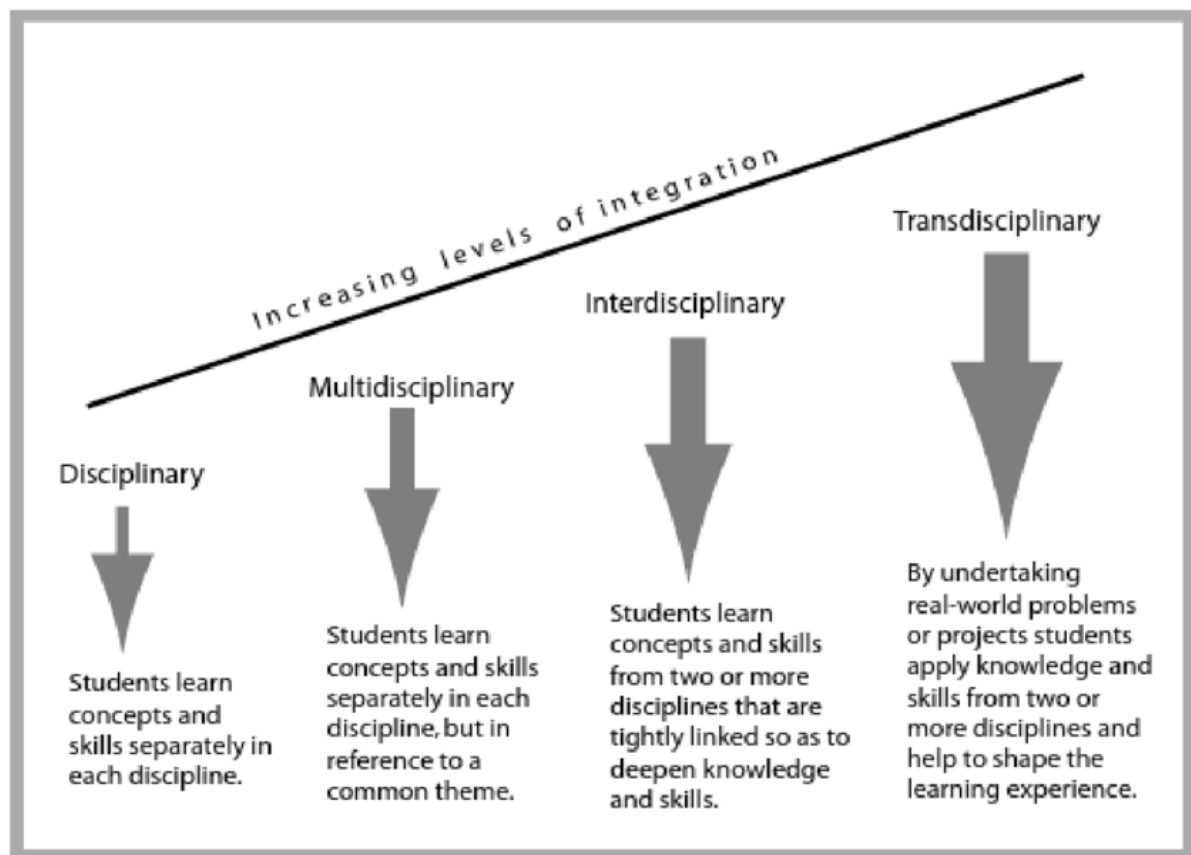
Disse eksemplene på ulike tverrfaglige metoder kan benyttes i analysen av tverrfaglighet i kompetansemålene i LK20 og i temaside hos Salaby for å se etter tverrfaglighet. Det kan

også med grunnlag i Bolstad (2020, ss. 30-31) sin gradering av tverrfaglighet drøftes tegn til tverrfaglighet. Dette kan være hvordan eller om LK20 og det digitale læringsuniverset skiller tverrfaglige temaer og fag, og om temaer koordineres på tvers av fag eller om de bygger på hverandre. Man kan se på om de har samme temaer i ulike fag, samme undertemaer i de ulike temaene, om de kanskje har atskilte temaer eller om de er tilegnet hvert sitt fag.

2.4 Integrert læring og tverrfaglig læring

Ineta Helmane og Ilze Briska (2017, ss. 7 - 15), ved universitetet i Latvia, har analysert, sammenlignet og tolket relasjonen mellom konseptet integrert læring og tverrfaglig læring, og de forskjellige forståelsene ved disse konseptene innenfor konteksten av undervisning og læringsprosessen som en pedagogisk prosess. I moderne utdanning og vitenskap er tverrfaglighet blitt en viktig aktualitet. I generell utdanning i Latvia skriver Helmane og Briska at konseptet integrert læring brukes tradisjonelt. Deres spørsmål da er om tverrfaglig undervisning skiller seg fra konvensjonelle tilnærminger, eller om det betyr noe helt nytt når det gjelder organisering av studieinnhold og en elevs selvregulerte læring. For å undersøke og finne ut av dette analyserer de begrepet tverrfaglig undervisning i sammenligning med integrert læring og identifiserer deres felles og særegne trekk. Her bruker de blant annet Drake og Burns (2004) og Moss et al. (2003) sine beskrivelser og fremstillinger for å analysere. De forklarer at man bruker integrert læreplan som en referanse til en instruksjonsmetode og materiell for tverrfaglige team av lærere for å organisere undervisningen deres slik at elevene oppmuntres til å knytte meningsfulle forbindelser på tvers av fagområder.

De konkluderer med at konseptene integrert læring og tverrfaglig læring har fellestrekk og viktige nivåer som er avgjørende i læringsprosessen. Konseptet integrert læring kommer fra det pedagogiske feltet, og dets betydning er fremhevet når det gjelder elevenes personlighetsutvikling. Meningen med integrert læring er å ta vare på hvordan man kan organisere undervisning slik at elevenes utvikling er harmonisk – i enhet av fornuft, følelse og vilje slik at læring inkluderes i livshendelser og en elev skaper et helhetlig bilde av verden. Separate fagområder og deres sammenkoblinger er vesentlige så lenge de nærmer seg det nevnte målet. Imidlertid er flerfaglige, moderat tverrfaglige og integrert tverrfaglige konsepter basert på forholdet mellom skolefag og realfag, og en elevs læring er avledet fra dem. Det følger at integrert læring og de andre konseptene tilhører ulike kategorier. Slik som i figuren under.

Figur 2.3: *What is Developing Integrated or Interdisciplinary or Multidisciplinary or Transdisciplinary Education in School?* - Scientific Figure on ResearchGate. https://www.researchgate.net/figure/Levels-of-Integration-Kaufman-Moss-Osborn-2003_fig4_332579341

De konkluderer med at integrert læring kan bli gjennomført på flerfaglige (multidisciplinary), moderat tverrfaglige (interdisciplinary) og integrert tverrfaglige (transdisciplinary) måter. Dette betyr at begrepet integrasjon er bredere enn faglighet (disciplinary), og integrasjon ikke alltid betyr en dyp integritet. Derimot, med flerfaglig, moderat tverrfaglig og integrert tverrfaglig læring som særegne typer ved integrert læring iverksettes sammenhengen mellom fagområdene på forskjellige nivåer, med forskjellige mål og metoder (Helmane & Briska, 2017, ss. 7 -15).

2.5 Felles og særegne trekk i de ulike tilnærmingene

Helmane og Briška (2017, s. 13) har laget en tabell (**Tabell 2.1**) som en oversikt over felles og særegne trekk i de ulike tilnærmingene til integrert undervisning:

Tabell 2.1. Oversikt over felles og særegne trekk i de ulike tilnærmingene til integrert undervisning. Inspirert av Helmane & Briška (2017, s. 13)

Integrert undervisning/læring			
	Flerfaglighet	Moderat tverrfaglighet	Integrert tverrfaglighet
Fellestrekk	Inkluderer mer enn ett fag Lærer som den er mer effektiv enn å lære hvert fag separat Bygger et helhetlig system Elevene er aktive lærere		
Grunnlag for integrering	Temaer	Ferdigheter og konsepter til felles med to fag	Faktisk sosial/økonomisk/kulturell (Økologiske problemer fra virkeligheten)
Koblinger	Temaene har sammenkoblinger med hvert fag	Prosesser og konsepter i et fag hjelper å utvikle forståelse om ett annet fag	Alle fagene har en spesiell mening i den store sammenhengen i livet/virkeligheten/verden
Fokus	Fokus på et spesifikt fag sin kunnskap og ferdigheter Fagorientert	Fokus på elevens utvikling av ferdigheter Elev-orientert	Fokus på kompleks problemløsning, hvor man møter verdier og faktiske behov i samfunnet Problem-orientert
Mål	For lettere å få ny kunnskap	Å indikere, bruk og utvikling av bestemte generelle ferdigheter	Å løse et problem, ved å bruke innholdskunnskap og ferdigheter
Resultat	Å forstå temaet fra perspektiver fra ulike fag. Fagene påvirker ikke hverandre. Rutinemessig ekspertise.	Konsept og ferdigheter fra ett fag. Adaptiv interdisciplinær ekspertise.	Innovative løsninger av et problem ved å utvikle innholdet og verktøyet fra de forskjellige fagene.
Læringsutbytte	Forskjellige fagkunnskap og ferdigheter	Dypere nivå av konseptuell sammenheng, varierte sett med resonnering og metakognitive strategier	Livsmestring og forståelse av følelsen av å lære
Utgangspunkt	Forholdet mellom begreper og prosesser i ett fag til temaet.	Gjenspeiler elevenes ferdigheter og kompetanser – hva de besitter og hva de mangler	Spørsmål for å indikere problemet – som gjenspeiler elevenes livserfaring og verdensaktualiteten
Valg	Hva slag innhold må læres? Vanlig tema for en bestemt periode	Hvilke konsepter og ferdigheter er nødvendige for meg – mine behov, interesser og kompetanse?	Hvilke ferdigheter og innhold kan hjelpe å løse problemet?
Tilbakemelding	I hvilken grad lærte jeg innholdet?	Hvilke ferdigheter utvikles?	Hvordan hjalp min læring til å løse problemet?
Samarbeid	Elev - lærer Elev - lærer	Elev – lærer Elev – elev Lærer – lærer	Elev – lærer Elev – elev Gjensidig samarbeid mellom alle lærere Skole - samfunn
Kriterier	Struktur, lukket ett med kunnskap	Individualisme, mangel på interesse for faktisk kunnskap	Komplekst innhold og aktiviteter

Her ser man de forskjellige tilnærmingene. Integrasjon er relatert til helhet, harmoni og enhet, mens tverrfaglighet er mer relatert til kombinasjon og involvering, i den forstand at det er en prosess. Tverrfaglige opplegg har potensialet til å støtte metakognitive læringsmål, inkludert

evnen til å vite når og hvordan bruke de forskjellige konsept- og resonnementsstrategiene. Denne type læringsmål er det som skiller rutine fra adaptiv ekspertise. En rutineekspert kan effektivt og konsist løse problemer av en spesiell type. En adaptivekspertise kan gjøre dette like godt, og også ha en forståelse av meningen og målet med problemløsningsstrategier (Helmane & Briška, 2017, ss.7 – 15).

2.6 Endringer for å forbedre den tverrfaglige undervisningen

Douglas Kaufman (2003, ss. 110-111) foreslår fire endringer som trengs å gjøres hvis det tverrfaglige undervisningsopplegget skal øke i verdi. Den første endringen man kan gjøre er å bruke temaer som er viktige for elevene. Elever vier gjerne kvalitetsarbeid kun til de aspektene av livet eller verden som de selv føler er meningsfulle og har en egen interesse i. Dermed er det viktig å la elevene velge, eller delta i valget av temaer. Hvis en lærer eller noen andre fra utsiden velger tema for dem, hvor de ikke tar hensyn til at det skal være relevant til de som skal lære det, kan dette ødelegge det tverrfaglige undervisningsopplegget. Her blir det foreslått at man også kan la de ulike elevene i samme klasse jobbe på forskjellige tverrfaglige prosjekter til samme tid, slik at alle får jobbet med deres eget interessefelt.

Den andre endringen de foreslår er på grunnlag av at siden hovedfokuset i et tverrfaglig prosjekt er at elevene selv skal finne svar på et spørsmål som har kommet frem i temaet, så vil det ikke først være en akademisk aktivitet hvor de skal lære om innholdsspesifikt materiale. I stedet vil aktiviteter inneholde det som utføres av de faglige medlemmene som er en del av deres daglige praksis, altså det skal være virkelighetsnært. Elevene er forskere, men de kommer ikke til å lære abstrakte formler, men vil bruke vitenskapelige metoder. Hvis elevene skal være som matematikere, skal de ikke ha om ligninger som noe abstrakt, men skal bruke matematisk problemløsning i den autentiske konteksten hvor de skal utforske og oppdage svarene til de spørsmålene og problemene. Når elevene skal skrive, skal de være forfattere og skrive for å utforske. Når det er historie på planen, skal de være historikere og gjøre historisk forskning. Når elevene skal være filosofer skal de filosofere. Mens elevene avdekker svar til problemene og spørsmålene gjennom deres arbeid, er den ideelle måte å lære om et tema på at man faktisk bruker det slik det er daglig.

Tverrfaglige undervisningsopplegg fokuserer på å svare på spørsmål om temaet, heller enn overfladiske faglige saker. Det kan dermed være en mulighet for at ikke alle fagene blir inkludert i saken. Den tredje endringen er derfor å forsøke å lage spørsmål og

problemløsningsoppgaver som krever at alle de ulike og unike perspektivene som tilbys av hvert enkelt fag blir brukt på en eller annen måte.

Den fjerde endringen handler om tidsperspektivet ved et tverrfaglig undervisningsopplegg. Ved å lese verden gjennom forskjellige fag, krever dette mer tid. Tverrfaglige undervisningsopplegg er ofte en lengre og langsommere undervisning enn de tradisjonelle undervisningsoppleggene. En to-ukers eller til og med et måneds langt undervisningsopplegg kan føre til kun overfladiske forståelser av temaet. Her vil endringen være å bruke enda lengre tid på temaene. Kanskje noen undervisningsopplegg trenger å bruke et halvt år, et helt år eller lenger, for at elevene virkelig skal kunne gå dypt og øke deres forståelse (Kaufman, 2003, ss. 110 - 111).

Disse endringene påpeker og understreker de viktigste poengene med et tverrfaglig undervisningsopplegg, og kan brukes til å utarbeide hva man skal se etter i analysen av LK20 og Salaby, samt være med på å diskutere disse funnene opp mot tverrfaglighet.

De ulike fagene gir oss synspunkter fra varierte perspektiver. Fagstoffet er flyttet fra å være i senter av lærerplanen, men spiller fortsatt en essensiell rolle, ved at det sørger for landskapet som vi observerer og materialet hvor våre spørsmål oppstår. Når man redefinerer disse elementene i læreplanen, forvandler man det radikalt. I et tverrfaglig undervisningsopplegg, hvor forskjellen på måtene å se verden på er vedtatt og slått sammen, gir undervisningsopplegget et utbytte hvor elevene sitter med et rikere og mer komplett portrett. Når man fokuserer på et tema gjennom et perspektiv fra et enkelt fag, ser man kun den ene dimensjonen. En god tverrfaglig undervisning tilbyr et multidimensjonalt perspektiv. Disse forskjellige perspektivene utfordrer hverandre. De tvinger elevene til å samhandle med temaet på ukjente måter. Ulike nyanser, skjulte kurver, og overraskende teksturer avslører seg selv på måter ikke synlig for en statisk leser, som alltid har blikket rett frem (Kaufman, 2003, s.114).

3. Metode

I dette kapitlet gjøres det rede for hvilken datainnsamlingsmetode det er benyttet i denne studien, og hvordan dette ble gjort. Denne studien undersøker på hvilke måter kompetansemålene i LK20 og temaside hos Salaby, tilknyttet FoL på småtrinnet, er tverrfaglige. Studiens to forskningsspørsmålene skal forsøke å kunne si noe om hvordan tverrfagligheten ivaretas i LK20 og i et digitalt læringsunivers, med utgangspunkt i det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring. Forskningsspørsmålene tilsier at man må analysere LK20 sine kompetansemål, samt Salaby sine temasider. Dette betyr at man har to forskjellige typer dokumenter, og dermed kan det være behov for ulike tilnærminger til de to forskjellige typene dokumenter. Først i dette kapitlet blir det redegjort for hvilken tilnærming som har vært brukt i forbindelse med datainnsamlingen. Deretter defineres et dokument, før det blir presentert og begrunnet for kvalitativ analysemetode. Etter dette blir det gått dypere inn på kvalitativ tekstanalyse og tematisk analyse. Til slutt blir studiens etiske betraktninger presentert, og studiens validitet og reliabilitet vurdert.

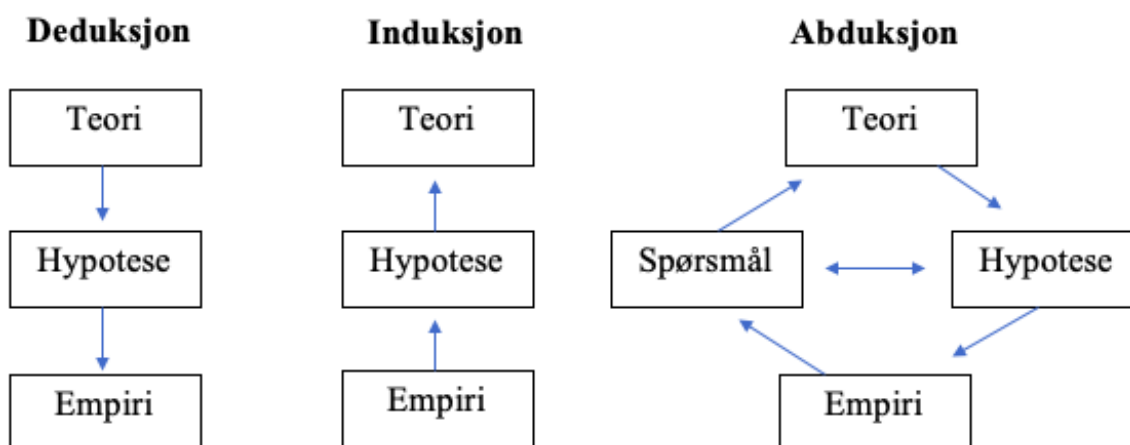
3.1 Tilnærming til forskning

Deduktiv, induktiv og abduktiv er tre forskjellige tilnærminger til forskning, som vist i **figur 3.1**. En deduktiv tilnærming hører til det klassiske positivistiske idealet som sier at forskeren først skal skape seg noen forventninger (hypoteser) til hvordan virkeligheten ser ut. Forskeren går så ut og samler empiri. Det forskeren samler av empiri skal brukes til å sjekke om forventningene man hadde stemte overens med virkeligheten (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 101). Induktiv tilnærming derimot hører til et konstruktivistisk perspektiv. En induktiv tilnærming brukes i de tilfellene man heller vil forsøke å forstå det dynamiske og unike. I stedet for å gå fra teori til empiri som en deduktiv tilnærming, går man i induktiv tilnærming fra empiri til teori. I en induktiv tilnærming er målet at ingenting skal begrense hvilken informasjon forskeren samler inn. Uten forutinntatte holdninger og forventninger skal forskerne få tak i data som korrekt gjengir virkeligheten i en spesiell setting. De skal også sikre at informasjonen de kommer med er riktig og relevant. Selv om det er begrenset og knyttet til spesielle kontekster og tidspunkt, er det ut ifra denne informasjonen de utvikler teorier. (Postholm & Jacobsen, 2018, ss. 100 - 101).

Postholm og Jacobsen (2018, s. 102) poengterer at hvis de antar at det rent deduktive og rent induktive er hvert sitt ytterpunkt på skalaen, vil det i utgangspunktet være umulig å være rent

deduktiv eller induktiv. Dette argumenterer de for ved at det er umulig å bare forholde seg til teori, siden teorien kommer ofte etter at man tidligere har erfart eller observert noe. De mener også at det samtidig er naivt å tenke at man kan gå ut i feltet som en ubestrevet tavle, uten noen antakelser for hvordan det er. Forskeren bringer sin subjektive, individuelle teori med inn i forskningen sin, og derfor kan ikke forskningen være rent induktiv. Forskningen vil alltid være verdiladet siden forskeren aldri kan være objektiv i forskningen sin.

Den siste tilnærmingen kalles abduktiv, og går under en pragmatisk tilnærming. Utgangspunktet i denne tilnærmingen er at all vitenskapelig tenkning starter med observasjoner. Forskeren sanser noe han eller hun finner interessant og som skaper undring og spørsmål. Dette spørsmålet ses her på som et problem som må løses. Dette starter en spekulasjon på hvordan problemet ser ut og hva årsaken til problemet er. Disse spekulasjonene skaper deretter et sett av antakelser eller hypoteser. Antakelsene er forskerens subjektivitet på grunn av at disse er et uttrykk for de funnene forskeren tror forskningen resulterer i. Neste steg blir å sjekke om antakelsene er korrekte, og det gjøres ved å konfrontere med empiri. Forskning er en kombinasjon av induktiv og deduktiv tilnærming, siden forskning er i stor grad en kontinuerlig problemløsende prosess. Pendlingen mellom teorier, selve forskerens perspektiv og datamaterialet som er deltakerens perspektiv, kalles en abduktiv tilnærming (Postholm & Jacobsen, 2018, s.102).

Figur 3.1: Forskjeller mellom en deduktiv, induktiv og abduktiv tilnærming. Inspirert av Jacobsen (2015; henvist i Postholm & Jacobsen, 2018, s. 103).

På bakgrunn av dette kan det begrunnes for at det i denne studien blir benyttet en deduktiv tilnærming til forskning. I denne studien er det tatt utgangspunkt i teori om tverrfaglighet og

dets fire nivåer. Dette er teoriene til Moss et al. (2003, ss. 6-8), Drake og Reid (2018, ss. 35-36) og Bolstad (2020, ss. 30-31). Med utgangspunkt i disse teorien ble det utformet en problemstilling, som spør etter på hvilke måter tverrfaglighet ivaretas i LK20 og i Salaby.

Det blir deretter samlet inn data fra LK20 og et digitalt læringsunivers; Salaby. Dataene som hentes ut fra LK20 er kompetansemål etter 2. trinn, tilknyttet FoL, samt de aktuelle områdene innenfor FoL. Dataene som hentes ut fra Salaby er data fra tre temasider for 1. - 2. trinn, tilknyttet FoL. Disse temasidene er «Sanger med Superkompisene», «Jeg vet» og «Grønne tanker, glade barn».

I denne studien vil altså kompetansemål og aktuelle områder fra LK20, samt temasider fra Salaby være enhetene som dataene hentes ut fra. Dette betyr at denne studien vil undersøke tverrfaglighet ved analyse av tekst. Videre vil enhetene defineres og utvalget gjøres rede for, før valgt analysemetode presenteres.

3.2 Definisjon av et dokument

Kristin Asdal og Hilde Reinertsen (2020, ss. 15-16) definerer «dokument» ved å hente hva bibliotekaren Suzanne Briet mente definerte et «dokument» i 1951. Briet (1951; henvisning i Asdal & Reinertsen, 2020, ss. 15-16) har en mer klassisk definisjon, og den går ut på at et dokument er et dokument når det har bevart eller nedtegnet ethvert konkret eller symbolsk tegn med formålet om å representere, gjenskape eller påvise et fysisk eller intellektuelt fenomen. Verbene representere, gjenskape og påvise peker på at et dokument innebærer en aktiv handling, ved at et dokument er noe noen har dokumentert, nedtegnet og bevart av en grunn. Et dokument er et materielt objekt som inngår i en rekke konkrete praksiser og bidrar selv til å forme disse praksisene og fungerer som en forbindelse med verden (Asdal & Reinertsen, 2020, ss. 15-16).

I denne studien er enhetene som blir studert forskjellige former for dokumenter. Kompetansemålene etter 2. trinn tilknyttet FoL i LK20 er en enhet som både blir brukt i analysen og analysert. De aktuelle områdene i overordnet del om FoL er en annen enhet som både blir brukt i analysen og analysert. Disse enhetene er styringsdokumenter. Salaby er den siste enheten som blir analysert. Salaby er et digitalt læringsunivers. Dette læringsuniverset inneholder forskjellige typer tekst i form av fortellinger, oppgaver og videoer. I denne studien blir det undersøkes på hvilke måter dette innholdet ivaretar tverrfaglighet, og krever dermed at det gås i dybden på disse dokumentene.

3.3 Utvalget

I denne studien er det valgt å undersøke tverrfaglighet i kompetansemål i LK20 og i Salaby. Den avgrenses til å kun se på det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring for småskolen. Utvalget av kompetansemålene som blir undersøkt i studien er de 27 kompetansemålene som Utdanningsdirektoratet knytter til folkehelse og livsmestring (Utdanningsdirektoratet, u.å.-a). Disse er lagt ved i **vedlegg 1**. Dette er kompetansemål fra læreplanene i norsk, engelsk, naturfag, samfunnsfag, kroppsøving, kunst og håndverk, og musikk (Kunnskapsdepartementet, 2019a, 2019b, 2019c, 2019d, 2019e, 2019f, 2019g). I undersøkelsen av hvilket læremiddel som kunne analyseres ble Salaby valgt fordi de hadde egne temasider knyttet til folkehelse og livsmestring (Gyldendal, u.å.-b). De tre temasidene «Sanger med Superkompisene», «Jeg vet» og «Grønne tanker, glade barn» ble dermed utvalget for å undersøke tverrfaglighet i Salaby.

3.4 Kvalitativ analysemetode

Kvalitative analysemetoder har som hensikt å sortere datamaterialet som er samlet inn, slik at materialet i en studie blir forståelig. Når materialet på denne måten blir strukturert og rapportvennlig, kalles det en deskriptiv analyse. Når man har innhentet materialet handler det om å lete etter et mønster, slik at man kan samle det i kategorier og under ulike temaer. Kvalitative studier har ofte omfattende datamateriale. For at det skal kunne presenteres for andre i et forståelig skriftlig dokument, gjelder det at man i analyseprosessen får en god oversikt over og kjennskap til materialet man har samlet inn (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 139).

I kvalitative studier er tekstanalyse en spesifikk analysemetode. I denne studien vil det gjennomføres en analyse av dokumenter i form av teksten i kompetansemål i LK20 og i et digitalt læringsunivers, Salaby. Kvalitativ tekstanalyse kan si noe mer om hvordan man kan gjennomføre en analyse tilpasset denne studiens metodologiske og epistemologiske utgangspunkt. En type analyse som passer fint når man skal studere skriftlige dokumenter og tekster, er kvalitativ tekstanalyse. Widen (2015, henvist i Postholm & Jacobsen, 2018, s. 163) skriver at en slik analysemetode handler om å lese og analysere trykte kilder og dokumenter. Dette kan være offentlige tekster, for eksempel nasjonale styringsdokumenter, private tekster som dagbøker, lærerbiografier, samt blogger.

Widen (2015; henvist i Postholm & Jacobsen, s. 163) gjør rede for tre analytiske dimensjoner i en kvalitativ tekstanalyse. I den første dimensjonen analyserer man opphavsmannens eller tekstforfatterens oppfatninger og hensikt med å skrive teksten. Den andre dimensjonen retter oppmerksomheten mot tekstens form og innhold. Her er språket og teksten i fokus. Den tredje

dimensjonen handler om å tolke hvilke implikasjoner tekster kan få for ulike settinger og situasjoner som er utenfor tekstene som studeres. Eksempler på slike tekster kan være stortingsmeldinger, nasjonale og lokale læreplaner, siden disse gir ramme og retning for praksisen i skolen, et annet eksempel kan være ulike læreverk (Postholm & Jacobsen, 2018, s.163). I denne studien vil den andre dimensjonen bli brukt, siden analysen går ut på å se på innholdet i kompetansemålene i LK20, og innholdet i de ulike tekstene inne i temasidene hos Salaby.

Ifølge Widen (2015; henvist i Postholm & Jacobsen, 2018, ss. 163 - 164) må forskeren innhente et passende empirisk tekstmateriale og gjennomføre en kategorisering av dette materiale for å kunne svare på sin problemstilling. Det presiseres ikke hvordan denne kategoriseringen kan foregå, men Postholm og Jacobsen (2018, s. 163-164) foreslår at Strauss og Corbin (1990; henvist i Postholm & Jacobsen, 2018, s.163-164) sin konstant komparative analysemetode kan tas i betraktning her, siden denne analysemetoden også kan brukes til analyse av tekst for å strukturere det innsamlede materialet.

Hvis man skal ta Strauss og Corbin (1990; henvist i Postholm & Jacobsen, 2018, s.141) sin konstant komparative analysemetode i betraktning for å kunne kategorisere data, vil det her vektlegges at forskeren bruker sin kreativitet. De sier at det er gjennom navngivning av kategorier og gjennom spørsmål som stilles at forskerens kreativitet kommer frem. Når da han eller hun skal sammenligne data for å gjøre oppdagelser utfordres kreativiteten. I analyseprosessen i denne studien ble det utviklet kategorier med inspirasjon fra LK20 overordnet del om FoL. Her ble det nevnt ti aktuelle områder i FoL (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 14). Disse ti aktuelle områdene er kategoriene funnene fra kompetansemålene og temasidene hos Salaby kommer til å grupperes i.

I denne analysen er det tatt utgangspunkt i kvalitativ tekstanalyse sin andre dimensjon, og den konstant komparative analysemetoden sin kreativitet i utvikling av kategorier. For å systematisere dette bedre og gjøre det mer oversiktlig vil datainnsamlingen videre følge tematisk analyse sine fire steg.

3.5 Tematisk analyse

Tematisk analyse er en mer fleksibel tilnærming til analyse, og er en type kvalitativ analyse. Dette sies også å være den mest grunnleggende og studentvennlige tilnærmingen til kvalitativ analyse. I denne type analyse ser man etter temaer i dataene sine. Et tema defineres her som en

gruppering av data som har viktige fellestrekk. Hvert tema kan derfor benevnes som en kategori, hvor dataene er gruppert etter deres fellestrekk. Målet i en tematisk analyse er å gruppere de små funnene i datainnsamlingen inn i mer generelle kategorier som er utarbeidet for å til sammen kunne svare på forskningsspørsmålene i studien. På denne måten vil det å gruppere svarene i kategorier kunne skape en orden i dataene, slik at det blir enklere å skjønne de og rapportere de videre. Dette kan også hjelpe til at det oppdages og identifiseres nye sammenhenger i dataene. Ved å gjøre en tematisk analyse kan det oppdages forskningsspørsmål underveis. Da man ser på dataene sine kan man oppdage at de er bedre egnet til å svare på noen spørsmål fremfor andre. Tematisk analyse kan ikke bare hjelpe med å svare på forskningsspørsmål, men også hjelpe til å komme frem til forskningsspørsmål (Johannessen et al., 2018, s. 278 - 280).

Denne studien har to forskningsspørsmål. Det første forskningsspørsmålet oppsto da jeg begynte å se på kompetansemålene etter 2. trinn som er tilknyttet FoL for å se på hvilke områder de tar for seg. Dette gjorde jeg i utgangspunktet for at jeg kunne se etter disse områdene i analysen inne på Salaby. Dermed oppsto det et forskningsspørsmål om hvordan tverrfagligheten ivaretas i kompetansemålene etter 2. trinn som er tilknyttet FoL. Det neste forskningsspørsmålet som oppsto, var spørsmålet om hvordan temasideene inne på Salaby ivaretar tverrfagligheten. Dette oppsto da jeg gikk inn på Salaby og tenkte at de temasideene er mer egnet til å svare på forskningsspørsmålet enn hvis jeg skulle gått inn og analysert alle de ulike fagsidene. Temasideene er ment til å være tverrfaglige siden de er knyttet til et tverrfaglig tema. Det vil dermed være interessant å se på hvilke fagområder og aktuelle områder de tar for seg.

Som nevnt i **kapittel 3.4** om kvalitativ tekstanalyse er temaene eller kategoriene i denne studien inspirert av overordnet del om FoL i LK20, hvor de ti aktuelle områdene som nevnes der er noen av de kategoriene som funnene i analysene grupperes etter. I analysen av kompetansemålene vil denne grupperingen av funn forsøke å svare på det første forskningsspørsmålet, om tverrfagligheten i kompetansemålene. Kompetansemålene, tilknyttet FoL, er inndelt i fag. Ved å gruppere kompetansemålene i aktuelle områder kan det gi svar på hvilke fag og hvor mange fag som kan inngå i samme aktuelle område, og dermed i samme tema.

I analysen av temasideene fra Salaby ble innholdet i hver temaside, som analysen av kompetansemålene, gruppert i de aktuelle områdene som kategorier. I tillegg til dette ble også

de syv fagene; norsk, engelsk, naturfag, samfunnsfag, kroppsøving, kunst og håndverk og musikk, brukt som kategorier i denne analysen. Innholdet i temasideene i Salaby ble også gruppert i fag. Å kategorisere temasideene i fag og aktuelle områder skal bidra til å svare på studiens andre forskningsspørsmål, om hvordan tverrfagligheten ivaretas i temasideene hos Salaby.

Tematisk analyse foregår steg for steg, og er en oppskrift på hvordan man kan lete i dataene sine for å finne svar på spørsmålene. Den tematiske analysen består av fire steg. Disse er forberedelse, koding, kategorisering og rapportering. Johannessen et.al (2018, s. 282) presiserer at det sjelden er klare steg i analyseprosessen, men at man vanligvis går frem og tilbake mellom stegene. Det er også vanskelig å si når et steg stanser og et nytt steg begynner. Videre vil det skrives om hvordan forberedelsene, kodingene og kategoriseringene av disse analysene foregikk.

3.5.1 Forberedelse

Dette er det første steget i tematisk analyse og handler om å anskaffe seg data og å få oversikt over denne. Tematisk analyse har krav til datamengden og dataens form. Vanlig mengde materiale ligger på tre-fire kronikker til tusenvis av sider med intervjudata. Når det gjelder dataens form anbefales det at materialet er i skriftform. Dette vil gjøre det lettere å følge fremgangsmåten. Det er dermed lurt å transkribere alle lydfiler og lignende. Da materialet er klart kan man sette i gang med analysen. Her burde man starte med å lese datamaterialet som helhet, hvor man tar notater underveis uten å gå helt i detalj. Hensikten med denne fasen er å skaffe seg oversikt over dataene. Dette vil kunne gjøre at man oppdager noen spennende sider ved materialet, og gjøre det lettere å gå i dybden senere i analysen, siden man allerede har en oversikt over hva det handler om. Forberedelsesfasen avsluttes gjerne med noen korte notater om hva man tenker om datamaterialet som helhet (Johannessen et al., 2018, ss. 283-284). I neste del beskrives forberedelsen til analyse av kompetansemålene etter 2. trinn. Deretter beskrives forberedelsen til analyse av Salaby.

I forberedelsesfasen til analyse av kompetansemål etter 2. trinn, begynte jeg med å samle inn de relevante kompetansemålene. De relevante kompetansemålene er de kompetansemålene som er direkte knyttet til FoL. Dette var ikke vanskelig å finne, siden Utdanningsdirektoratet selv har en funksjon på sin nettside hvor man kan huke av at det kun skal vises de kompetansemålene de mener er tilknyttet det tverrfaglige temaet FoL (Utdanningsdirektoratet, u.å.-a).

I forberedelsesfasen til analysen av Salaby, begynte jeg med å utforske Salabys hjemmeside. I denne forberedelsesfasen det ble oppdaget og bestemt at denne studien skal undersøke de tre temasideene knyttet til FoL for 1. – 2. trinn i Salaby. Disse tre temasideene er «Sanger med Superkompisene», «Jeg vet» og «Grønne tanker, glade barn». I forkant av innhenting av dataene på de ulike temasideene, hadde jeg allerede gjennomført analysen av kompetansemålene etter 2. trinn som er tilknyttet FoL. Dette gjorde meg bevisst på hvilke temaer og begreper jeg burde se og høre etter som kan knyttes til kompetansemålene i de ulike fagene, eller de aktuelle områdene i FoL. For å samle inn data fra disse temasideene valgte jeg å ha et ark ved siden av meg hvor jeg noterte ned det som skjedde og ble sagt i hver enkelt video og musikkvideo. Det ble også notert ned hva de ulike oppgavene i temasideene handlet om og hva de etterspurte. Dette ble dataene som jeg videre kodet og kategoriserte.

3.5.2 Koding

Det andre steget er koding. Denne kodingsfasen kommer etter at man har foretatt den første gjennomlesningen av datamaterialet. Koding handler om at man fremhever og setter ord på de viktige poengene i de innsamlede dataene. Grunnene til dette er for å få oversikt over dataens innhold, finne nye og dypere innsikter og tilrettelegge dataene for å videre kunne jobbe med å kategorisere de. Koding burde tenkes på som en spørsmålsdrevet prosess, hvor man har med bestemte spørsmål i tankene mens man koder. Hvis man ikke har bestemte spørsmål i tankene, vil kodingen bli vilkårlig og ubrukelig. Vanligvis begynner man generelt før man så spisser koding ettersom man kanskje finner nye interessante spørsmål. Det anbefales at man koder med en kombinasjon av tre teknikker. Disse teknikkene kan brukes om du koder bredt eller smalt, for hånd eller på PC. Det første du burde gjøre er å markere viktige poeng med penn og markeringstusj, ved å streke under, ringe rundt eller på en annen måte få markert det man synes er viktig i dataene sine. Det andre man burde gjøre, gjør man underveis i lesingen av dataene. Dette er å forsøke å oppsummere de viktige poengene man oppdager i dataene, som kan være å skrive stikkord i margin ved siden av det gjeldende poenget. Dette gjør det lettere å finne tilbake til de viktige poengene man vil hente ut fra dataene. Det tredje man burde gjøre er å notere ned hvilke assosiasjoner og ideer man får da man leser gjennom teksten. Disse refleksjonene er viktig at man noterer ned, om det er i margin, kladdebok eller PC (Johannessen et al., 2018, ss. 284-294). Først vil jeg presentere hvordan kodingsfasen foregikk i analysen av kompetansemålene etter 2. trinn, deretter hvordan denne fasen foregikk i analysen av temasideene ved Salaby.

Da jeg hadde hentet ut de relevante kompetansemålene etter 2. trinn tilknyttet FoL var neste fase kodingsfasen. I kodingsfasen av kompetansemålene etter 2.trinn tok jeg utgangspunkt i å finne ut hva målet er i hvert kompetansemål. Hensikten med dette var at man videre kan finne deres fellestrekk og utvikle relevante kategorier. Her kan man da se om kompetansemål på tvers av fag har det samme formålet. Det jeg gjorde for å finne ut hva kompetansemålene inneholder og for å videre kunne jobbe med å kategorisere de, var å begynne med å lese gjennom dem og markere viktige begreper i hvert kompetansemål. Forskningsspørsmålet spør etter hvordan tverrfagligheten ivaretas i kompetansemålene, og i forsøk på å hente ut relevant informasjon om kompetansemålene slik at jeg kan forsøke å finne ut av dette, stilte jeg spørsmålet «Hva handler dette kompetansemålet om?». Dette gjorde så jeg fikk markert hovedpoenget i hvert kompetansemål, som videre kan gjøre det enklere å samle kompetansemålene med viktige fellestrekk. Under denne tilnærmingen av koding til kompetansemålene oppdaget jeg at et kompetansemål ikke nødvendigvis hadde et hovedpoeng, men var sammensatte av flere likeverdige poeng.

Etter at jeg hadde fått god oversikt over Salaby sine tre temasider, var neste steg å kode disse dataene slik at jeg fikk en oversikt over funnene mine. Jeg valgte å samle inn disse dataene mer detaljert ved å sitte og notere ned for hånd på A4 ark. Jeg noterte hva som skjedde i musikkvideoene og filmene, samt skrev ned hva de tok opp av temaer og skrev ned sitater som jeg tenkte var relevante for å senere kunne kategorisere temasiden. Da jeg samlet inn data fra de ulike oppgavene/aktivitetene skrev jeg ned hva oppgaven gikk ut på, hvilke temaer de handlet om, hvilken situasjon den var satt i, og påstandene og spørsmålene de kom med til elevene. Dette resulterte i 41 håndskrevne A4 sier med datamateriale. Da jeg samlet inn disse dataene hadde jeg gjennomført kodingen av kompetansemålene etter 2. trinn. Dette gjorde at jeg ved kodingen og den detaljerte innsamlingen av dataene på temasidene i Salaby, allerede var godt kjent med disse kompetansemålene. Siden planen i kategoriseringsfasen var å krysse av for hvilke kompetansemål og aktuelle områder disse dataene samsvarer med bidro min forkunnskap av disse kompetansemålene med å kunne relevant kode dataene i innsamlingsfasen. Dette vil si at da jeg gikk gjennom alle filmer og aktiviteter i dataene mine på Salaby visste jeg hva som var relevant for å senere kategorisere disse funnene. Da jeg forsøkte å sette ord på hva elevene skulle lære eller få ut av å se de ulike filmene, og hva disse filmene tok opp, hadde jeg en bestemt tanke i hodet hvor jeg forsøkte å se etter tverrfaglighet. Dette gjorde jeg også da jeg gikk gjennom alle oppgavene og forsøkte å sette navn på og notere ned hvilke situasjoner elevene ble satt inn i og hva de tok opp i disse aktivitetene.

3.5.3 Kategorisering

Steg tre er kategorisering. Etter man er ferdig med å se nøye på detaljene i materialet, skal man her se på hvordan dataene kan settes sammen til en helhet. Denne fasen innebærer å sortere dataene i overordnede kategorier. Disse kategoriene kalles analysens temaer, og det er disse temaene som er funnene i studien. I resultatdelen er det disse funnene som skal rapporteres. Kategoriseringen kan forgå ved at man samler data som har viktige ting til felles i bokser. Tre til fem bokser kan være hensiktsmessig å ha, slik at det ikke blir for mye å rapportere i resultatfasen. Boksene representerer hver sin kategori eller tema. Hver av disse boksene får hver sin merkelapp som sier noe om hva de dataene som er samlet inn har til felles. Siden hver boks har sitt tema og innenfor dette temaet kan det være over- og underordnede kategorier, vil det i kategoriseringsfasen komme noen utfordringer. En utfordring kan være at man kan organisere disse boksene med hvert tema på veldig mange måter. Det viktigste her er at man har bestemt seg for hva hver boks skal inneholde og hva kriteriene for å plassere noe i en boks fremfor en annen boks er. Det er forskningsspørsmålene som må tas i betraktning da man skal avgjøre hvilke temaer eller kategorier man skal kategorisere dataene i. Forskningsspørsmålene er de som gir kategoriseringen en retning. I denne fasen burde man være forberedt på å prøve og feile. Underveis i prosessen sletter man noen kategorier, slår sammen noen andre kategorier, kanskje noen må splittes og noen gjøres til et undertema til en større kategori (Johannessen et al., 2018, ss. 294 - 300). Videre vil hvordan kategoriseringsfasen av kompetansemålene presenteres, deretter vil hvordan kategoriseringsfasen av Salaby bli presentert.

Kategoriseringsfasen i analysen av LK20 sine kompetansemål ble gjort med to forskjellige tilnærminger, siden jeg under første tilnærming fant ut at det gikk an å kategorisere de viktige begrepene jeg markerte i kodingsfasen på to forskjellige måter. Den første tilnæringsmåten gikk ut på å kategorisere kompetansemålet etter hvilke aktuelle områder kompetansemålet kan kobles til. Disse aktuelle områdene er hentet ut fra hva LK20 overordnet del mener er aktuelle områder innen folkehelse og livsmestring. Dette er: psykisk og fysisk helse, levevaner, seksualitet og kjønn, rusmidler, mediebruk, forbruk og personlig økonomi, verdivalg og betydningen av mening i livet, mellommenneskelige relasjoner, å kunne sette grenser og respektere andres, og å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.14). Funnene i kompetansemålene ble gruppert i ti forskjellige kategorier. Dette ble gjort ved at de aktuelle kompetansemålene ble plassert inn i et Excel-dokument hvor de ble plassert under hverandre. Horisontalt ble de aktuelle områdene innenfor FoL skrevet. Det ble deretter krysset av under hvilket eller hvilke aktuelle områder hvert kompetansemål passer inn

under. Da fikk man oversikt over hvor mange kompetansemål som har viktige fellestrekk, samt hvor mange kompetansemål som passer inn under de ti forskjellige aktuelle områdene i folkehelse og livsmestring. Dette er lagt ved i **vedlegg 3**.

Da jeg skulle kategorisere de ulike kompetansemålene merket jeg at det var et fåtall av kompetansemålene som eksplisitt brukte begrepene fra navnene som benevner de aktuelle områdene. Det ble dermed opp til meg hva jeg legger i de ulike begrepene for å kategorisere de. Slik eksempelvis i et kompetansemål i kunst og håndverk: «Forestille seg og beskrive fremtiden gjennom tegning og modeller» (Kunnskapsdepartementet, 2019f). Min tolkning av begrepet «fremtiden» er at dette kan inkludere de aller fleste av aktuelle områdene. Fremtiden handler om hvordan elevene ser for seg at livene deres er. Dette kan dermed vinkles til deres fysiske og psykiske helse, deres levevaner, seksualitet og kjønn, mediebruk, forbruk og personlige økonomi, deres verdivalg og betydningen av mening i livet, og mellommenneskelignende relasjoner. Det avhenger også av hvordan jeg tolker hovedmålet med kompetansemålet, som for eksempel i kompetansemålet i norsk: «Uttrykke tekstopplevelser gjennom lek, sang, tegning, skriving og andre kreative aktiviteter» (Kunnskapsdepartementet, 2019a). Formålet med dette kompetansemålet er tekstopplevelser. Hvis hovedpoenget ligger på hva elevene skal få ut av tekstene, kan dette kobles til alle de ti aktuelle områdene, siden dette kommer an på hvilke tekster læreren velger.

Den andre tilnærmingen jeg hadde var å kategorisere de relevante kompetansemålene etter hvor mange fag de viktige begrepene fra kompetansemålene ble nevnt i. Her tok jeg utgangspunkt i de begrepene jeg markerte som viktige i kodingsfasen for å undersøke hvor mange ganger hvert begrep ble nevnt i de 27 ulike kompetansemålene. Dette knytter kompetansemålene direkte til hverandre, ved at de bruker de samme begrepene. Det ble totalt hentet ut 39 begreper fra de 27 kompetansemålene fra totalt syv fag; norsk, engelsk, naturfag, samfunnsfag, kroppsøving, kunst og håndverk og musikk. Dette ble kategorisert i tre kategorier; en, to og tre. Disse kategoriene grupperer begrepene etter antall forskjellige fag begrepet ble inkludert i. For å kategorisere begrepene ble det brukt søkemotoren i Word. De 27 relevante kompetansemålene etter 2. trinn tilknyttet FoL ble skrevet i et dokument. Jeg hadde i forkant skrevet alle de 39 begrepene fra kodingsfasen under hverandre på et A4-ark for hånd, slik at jeg hadde disse lett tilgjengelig og kunne notere hvilke fag hvert begrep ble nevnt i. Deretter ble ett og ett begrep fra dette A4-arket søkt opp i Word-dokumentet med de 27 kompetansemålene. Jeg noterte hvilke fag dette begrepet ble nevnt i, og da jeg var ferdig med å søke opp de 39 begrepene, brukte jeg markeringstusj til å markere ordet med grønt hvis begrepet ble inkludert i ett fag,

gult hvis begrepet ble nevnt i to fag og rødt hvis begrepet ble nevnt i tre fag. Jeg hadde flere farger tilgjengelig hvis noen begreper ble inkludert i flere enn tre fag, men dette ble ikke nødvendig. Denne analysen er lagt ved i **vedlegg 2**.

Kategoriseringen av temasidene i Salaby ble gjennomført på noe lignende måte som den første tilnærmingen i kategoriseringen av kompetansemålene etter 2. trinn tilknyttet FoL. For å forsøke å besvare forskningsspørsmålet om hvordan tverrfagligheten ivaretas i temasidene hos Salaby, valgte jeg å undersøke hvordan innholdet i disse tre temasidene samsvarte med kompetansemålene etter 2. trinn tilknyttet FoL, og hvordan det samsvarte med de aktuelle områdene innenfor FoL fra overordnet del.

Jeg delte opp de ulike temasidene i deler, slik at det ble lettere å gå gjennom dataene. Her krysset jeg av hvilke kompetansemål og aktuelle områder de ulike delene tok opp. Dette gjorde det også mer oversiktlig å se hva temasiden som helhet inkluderte av kompetansemål og aktuelle områder. Det ble også mer oversiktlig å se hvilke kompetansemål og aktuelle områder som ble mest og minst inkludert. «Sanger med Superkompisene» ble delt inn basert på musikkvideoene og arbeidsarket, så delene her er: «Forvandlingshelten Ali», «Tulleninjaen Gabrielle», «Rallyrockeren Evin», «Togmesteren Mio», «Superdetektiven Bella», «Danseren Dodde», «Stjernen Star», «Megakoseren Magge», «Tankeleser-tvillingene», «Superkompisenes superkarneval» og arbeidsark. «Jeg vet» ble delt inn etter de seks temaene; «Å ha det fint sammen», «Kroppen min eier jeg», «Rett til å være trygg», «Hva er barnevernet?», «Å fortelle» og «Mine følelser». Den siste temasiden «Grønne tanker, glade barn» ble delt inn i de fem følelsene; «Glad», «Redd», «Sint», «Stolt og flau» og «Trist», samt det første temaet «Maurtua barnehage». Kategoriseringen foregikk i et Excel-dokument, hvor jeg først krysset av for hvilke kompetansemål de ulike delene av temasidene fra Salaby tok for seg. Deretter ble det krysset av for hvilke aktuelle områder innenfor FoL fra overordnet del, de ulike delene av temasidene inkluderte.

Analysene av kompetansemål etter 2. trinn og temasidene i Salaby er lagt ved i **vedlegg 2** til **6**.

3.5.4 Rapportering

I rapporteringen kommer resultatet fra analysen frem. Dette innebærer at man skriver om temaene og deres innhold (Johannessen et al., 2018, s. 301). Hva som er resultatene i denne studien, blir presentert i **kapittel 4**.

3.6 Ethiske betraktninger

I denne studien blir innholdet hos Gyldendal sitt digitale læringsunivers, Salaby, analysert. I forkant av denne analysen ble det sendt en e-post til Gyldendal hvor problemstillingen for studien ble presentert. De ga da tilgang til deres digitale læringsunivers. Senere ble det sendt ut en e-post hvor det ble spurt om tillatelse til å bruke skjermbilder i masteroppgaven for å illustrere hvordan Salaby ser ut. I e-posten ble det også spurt om hvordan Gyldendal ville at det skulle bli henvist til dem ved bruk av disse skjermbildene. De takket for henvendelsen, og skrev at for skjermbilder fra Salaby skal det henvises slik: Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon.

3.7 Reliabilitet og validitet

I denne delen blir oppgavens kvalitet drøftet ved å beskrive studiens reliabilitet og validitet. Et annet ord for reliabilitet er pålitelighet, og at annet ord for validitet er gyldighet. Sammen inngår disse begrepene som kriterier i studiens samlede troverdighet. Studiens totale troverdighet kan fremmes hvis det har blitt tatt hensyn til faktorene i reliabilitet og validitet, samt at det er en gjennomsiktighet i hvordan det er gått frem i forskningsprosessen. Dette er med på å sikre kvaliteten på studien (Postholm & Jacobsen, 2018, s.223).

3.7.1 Reliabilitet

Opgavens reliabilitet handler om oppgavens pålitelighet. Dette brukes til å vurdere kvaliteten på forskningsprosessen. For å styrke reliabiliteten i denne studien er det viktig at man beskriver, begrunner og reflekterer over forskningsprosessen. Dette blir gjort med utgangspunkt i de spørsmålene man bruker når man vurderer reliabiliteten til et forskningsprosjekt. Disse to vanlige spørsmålene er: Hvordan har datamaterialet blitt påvirket av måten det er blitt samlet inn på? Og kan forskningsresultatene reproduseres av andre forskere? (Gleiss & Sæther, 2021, ss. 201 - 203).

I kodingsfasen i den tematiske analysen ble kompetansemålene etter 2. trinn først kodet. Her ble det stilt et spørsmål for å hente ut det viktige fra disse kompetansemålene. Spørsmålet som ble stilt var «Hva handler dette kompetansemålet om?». Ved at det er valgt å stille et bestemt spørsmål ved kodingen av disse kompetansemålene blir ikke kodingen vilkårlig eller ubrukelig. Selv om man stiller et objektivt spørsmål ved kodingen av dette datamaterialet, vil datamaterialet bli påvirket av hvordan man tolker kompetansemålets svar på spørsmålet. Før

kodingsfasen av datamaterialet på Salaby, hadde allerede kompetansemålene blitt kodet. Innholdet i kompetansemålene og de aktuelle områdene var dermed godt kjent. Dette påvirket hvordan innholdet i de tre temaside i Salaby ble hentet ut og kodet som relevant. I forkant var det lagt en plan for hvordan dette innholdet skulle analyseres. Dette er også blitt poengtert i redegjørelsen av hvordan kodingen i denne studien foregikk.

I denne studien ble datamaterialet samlet inn eller kategorisert ved bruk av kompetansemål og aktuelle områder som er utformet av Utdanningsdirektoratet. Kompetansemålene og de aktuelle områdene er begge knyttet til FoL av Utdanningsdirektoratet. Dette betyr at de kompetansemålene og de aktuelle områdene som ble brukt for å hente ut datamaterialet allerede var satt. Videre i innsamlingen av datamaterialet ble det krysset av for hvilke kompetansemål som kunne knyttes til hvilke aktuelle områder, hvilke temaer fra de tre ulike temaside som kunne knyttes til hvilke kompetansemål og hvilke aktuelle områder. Her blir datamaterialet påvirket av hvordan kompetansemålene, de aktuelle områdene og temaside i Salaby blir tolket. Innenfor en sosialkonstruktivistisk tradisjon vil forskningen alltid ha spor av forskerens subjektivitet. Det er viktig at man er balansert og inkluderer alle de relevante perspektivene i analysen, samt at man er klar over at man som forsker fortolker og setter sitt eget preg på datamaterialet (Gleiss & Sæther, 2021, s. 203).

I redegjørelsen av den tematiske analysen gjennomført i denne studien, har fokuset vært å arbeide systematisk og oversiktlig. Det har også vært fokus på å gi en mest mulig detaljert beskrivelse av hvordan det er tenkt og hvordan det er blitt gått frem. Denne måten å arbeide på er viktig ved spørsmål om disse forskningsresultatene kan reproduseres av andre, og dermed denne studiens reliabilitet. Målet med en slik redegjørelse er ikke å gjøre slik at andre forskere skal kunne gjøre forskningsprosjektet på samme måte og komme frem til de samme konklusjonene. Målet ifølge forskere i sosialkonstruktiv tradisjon er å gjøre forskningsprosessen mest mulig gjennomsiktig. På denne måten kan de som leser studien vurdere de valgene som er blitt tatt (Gleiss & Sæther, 2021, s. 204).

3.7.2 Validitet

Oppgavens validitet handler om oppgavens gyldighet. Oppgavens gyldighet sier noe om kvaliteten på datamaterialet og fortolkninger og konklusjoner gitt av forskeren (Gleiss & Sæther, 2021, s. 201). I denne studien er det valgt tematisk tekstanalyse som metode for å kunne svare på problemstillingen. Problemstillingen spør etter tverrfaglighet i LK20 og hos Salaby sine temasider, dermed er det mest relevant å gjennomføre en tematisk analyse av innholdet i

LK20 og innholdet i temasideene for å finne tverrfaglige tegn. Å gjennomføre en tematisk tekstanalyse av kompetansemålene vil kunne besvare det første forskningsspørsmålet om tverrfagligheten ved kompetansemålene etter 2. trinn, tilknyttet FoL. En tematisk tekstanalyse av disse kompetansemålene henter ut de relevante elementene for tverrfagligheten i kompetansemålene, som videre er med på å undersøke tverrfagligheten i LK20. Kompetansemålene etter 2. trinn, og de aktuelle områdene knytte til FoL er sentrale deler av analysen. Utdanningsdirektoratet har selv koblet kompetansemål og aktuelle områder til FoL, og det er disse som blir benyttet i denne studien. Ved å benytte disse målene og områdene i analysen vil kunne bidra til at dokumentene som blir analysert har fokus på FoL, slik nevnt i problemstillingen. Dette gjelder ved undersøkelse av hvordan tverrfagligheten ivaretas i kompetansemålene, og ved undersøkelse av studiens andre forskningsspørsmål om hvordan tverrfagligheten ivaretas i temasideene i Salaby. De aktuelle områdene og kompetansemålene tilknyttet FoL er kategorier som blir brukt i analysen av det første og det andre forskningsspørsmålet. I tillegg til å være direkte knyttet til FoL er kompetansemålene etter 2. trinn også viktige elementer for å kunne se på tverrfagligheten ved temasideene. Dette er fordi kompetansemålene etter 2. trinn brukt i denne studien er kompetansemål fra syv fag. Dermed vil det å undersøke de tre temasideene fra Salaby opp mot disse kompetansemålene kunne svare på problemstillingen om tverrfaglighet, med hensyn til antall fagområder som dras inn i temasideene.

Denne studien gjennomfører en tematisk tekstanalyse, hvor kategoriene i analysen er faste kategorier som blir brukt i analyse av det første og det andre forskningsspørsmålet. Kategoriene er i tillegg inspirert og utviklet av Utdanningsdirektoratet, det er derfor mulig å hevde at denne studien har oppnådd målet om validitet.

4 Presentasjon av funn

I dette kapittelet presenteres først funnene i kompetansemål etter 2. trinn tilknyttet FoL. Etter dette presenteres Salaby som digitalt læringsunivers. Deretter presenteres temasideene i Salaby tilknyttet FoL og funnene i disse hver for seg.

I presentasjon av funnene i denne studien vil kompetansemål fra fagene norsk, engelsk, naturfag, samfunnsfag, kroppsøving, kunst og håndverk, og musikk siteres. Dette er på grunn av at de er en sentral del av analysene gjort for å undersøke tverrfagligheten ved kompetansemålene og Salaby sine temasider. Kompetansemålene er hentet fra LK20, ved læreplanen i norsk (Kunnskapsdepartementet, 2019a), læreplanen i engelsk (Kunnskapsdepartementet, 2019b), læreplanen i naturfag (Kunnskapsdepartementet, 2019c), læreplanen i samfunnsfag (Kunnskapsdepartementet, 2019d), læreplanen i kroppsøving (Kunnskapsdepartementet, 2019e), læreplanen i kunst og håndverk (Kunnskapsdepartementet, 2019f) og læreplanen i musikk (Kunnskapsdepartementet, 2019g). Dette poengteres her for å unngå å henvise til Kunnskapsdepartementet ved enhver anledning det blir sitert et kompetansemål, slik at det blir bedre flyt i oppgaven.

I analysen av dataene i denne studien ble det brukt Excel for å føre inn resultater. Disse Excel-skjemaene er blitt lagt ved som vedlegg. Hvilke vedlegg som er aktuelle for presentasjonen av funn blir nevnt i det gjeldende delkapitlet.

4.1 Presentasjon av funn i LK20

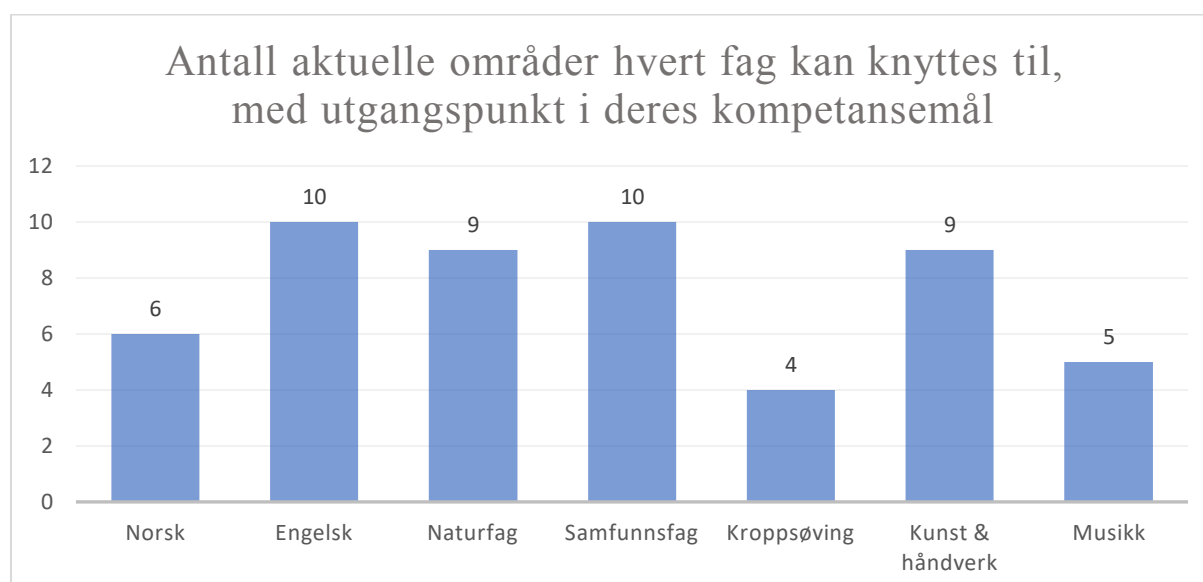
Det første forskningsspørsmålet i denne studien om tverrfagligheten ved kompetansemålene som er knyttet til FoL, er det begrenset til å kun se på kompetansemålene etter 2. trinn. I læreplanen er noen av kompetansemålene fra de ulike fagene knyttet til dette tverrfaglige temaet. På denne måten kan man se hvordan de tverrfaglige temaene kan komme til uttrykk i norsk, engelsk, naturfag, samfunnsfag, kroppsøving, kunst og håndverk og musikk (**vedlegg 1**). I dette underkapitlet kommer først funnene i kompetansemålene etter 2. trinn tilknyttet FoL i LK20 til å bli presentert. Deretter presenteres funnene av antall fag et begrep blir inkludert i, med utgangspunkt de aktuelle fagenes kompetansemål.

4.1.1 Kompetansemål etter 2. trinn tilknyttet folkehelse og livsmestring

Det er i alt 27 kompetansemål som knyttes til FoL, hvor det er to kompetansemål i norsk, ett i engelsk, fire i naturfag, ni i samfunnsfag, seks i gym, tre i kunst og håndverk og to i musikk.

Dermed er det ikke kompetansemål etter 2. trinn fra mat og helse, KRLE eller matematikk tilknyttet FoL, ifølge Utdanningsdirektoratet. Dette er på grunn av at fagene: KRLE, matematikk, og mat og helse ikke har kompetansemål etter 2. trinn, men etter 4. trinn. Som gjort rede for i **kapittel 3.5** ble de 27 aktuelle kompetansemålene ført inn i et Excel-dokument. Deretter ble det markert hva som ble tolket som hovedtemaet i kompetansemålet slik at det ble tydeligere og lettere å koble de til de aktuelle områdene i FoL som kommer frem i overordnet del i LK20. Resultatene i dette Excel-dokumentet er lagt ved i **vedlegg 3**.

Ved å kategorisere kompetansemålene etter 2. trinn etter hvilke aktuelle områder de kan knyttes til ga det et resultat på hvilke aktuelle områder de ulike fagene kan gi sitt perspektiv på, samt hvilke aktuelle områder de ikke ut ifra kompetansemålene til faget gir et perspektiv på.

Figur 4.1: Antall aktuelle områder hvert fag kan knyttes til, med utgangspunkt i fagets kompetansemål.

Figur 4.1 viser at norsk kan knyttes til seks aktuelle områder, engelsk kan knyttes til ti aktuelle områder, naturfag kan knyttes til ni aktuelle områder, samfunnsfag kan knyttes til ti aktuelle områder, kroppsøving kan knyttes til fire aktuelle områder, kunst og håndverk kan knyttes til ni aktuelle områder og musikk kan knyttes til fem aktuelle områder. Videre vil det bli gått dypere inn på disse resultatene.

I norsk handler kompetansemålene om å uttrykke tekstopplevelser og om hvordan ordene man bruker kan påvirke andre. Det første kompetansemålet er knyttet til fire områder, og det andre er knyttet til seks. Da man ser på om disse kompetansemålene er knyttet til de samme aktuelle områdene, ser man at kompetansemålene i norsk kan knyttes til seks av ti forskjellige aktuelle områder. Begge kompetansemålene knytter seg til fysisk og psykisk helse, mediebruk,

mellommenneskelige relasjoner, og å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner. Områdene som ikke er koblet til disse kompetansemålene er levevaner, seksualitet og kjønn, rusmidler, og forbruk og personlig økonomi.

I engelsk er det ett kompetansemål som handler om egne behov, følelser, dagligliv og interesser. Dette kompetansemålet kan knyttes til alle de ti aktuelle områdene. Engelsk er ett av to fag som inkluderer begreper direkte fra de aktuelle områdene i ett eller fler kompetansemål. I engelsk er dette begrepet følelser.

I naturfag er det fire relevante kompetansemål knyttet til FoL. Disse kompetansemålene handler om sanser og sykdommer, og kan knyttes til ni av de aktuelle områdene. Det aktuelle området mediebruk knyttes ikke til disse kompetansemålene.

Samfunnsfag er det faget med flest relevante kompetansemål til det tverrfaglige temaet FoL. Dette er det andre faget som inkluderer direkte begreper fra de aktuelle områdene i kompetansemålene. I dette faget er det ni kompetansemål, og i disse blir seks av begrepene som blir bruk for å navngi de aktuelle områdene nevnt. Dette er begrepene relasjoner, følelser, kjønn, seksualitet, grenser og respekt, ellers handler også kompetansemålene i samfunnsfag om mennesker før, meninger, valg, vennskap, tilhørighet, mangfold, rettigheter, digital samhandling og mennesker i verden. Dette fagets kompetansemål kan knyttes til samtlige av de aktuelle områdene.

I kroppsøving handler kompetansemålene om kroppslig bevegelse, grunnleggende bevegelser, tilvenning til vann, naturen og trygg ferdsel på land og i vann. Disse kompetansemålene kan knyttes til fire av ti aktuelle områder. Fysisk og psykisk helse, levevaner, verdivalg og betydningen av mening i livet, og å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner. Kompetansemålene er ikke knyttet til seksualitet og kjønn, rusmidler, mediebruk, forbruk og personlig økonomi, mellommenneskelige relasjoner, og å sette grenser og respektere andres.

Kunst og håndverk har tre relevante kompetansemål tilknyttet FoL. Å undersøke materialer og sanser, forestille seg fremtiden ved hjelp av tegning og modeller, samt vise frem objekter de har laget i en utstilling er hva disse kompetansemålene tar for seg. Disse kan knyttes til alle de aktuelle temaene, utenom det aktuelle området: å kunne sette grenser og respektere andres.

I musikk er det to kompetansemål knyttet til FoL. Her er fokuset på musikkultur og musikalske uttrykk. Dette er knyttet til fem av ti aktuelle områder. De fem som er knyttet til disse kompetansemålene er fysisk og psykisk helse, levevaner, mediebruk, verdivalg og betydningen

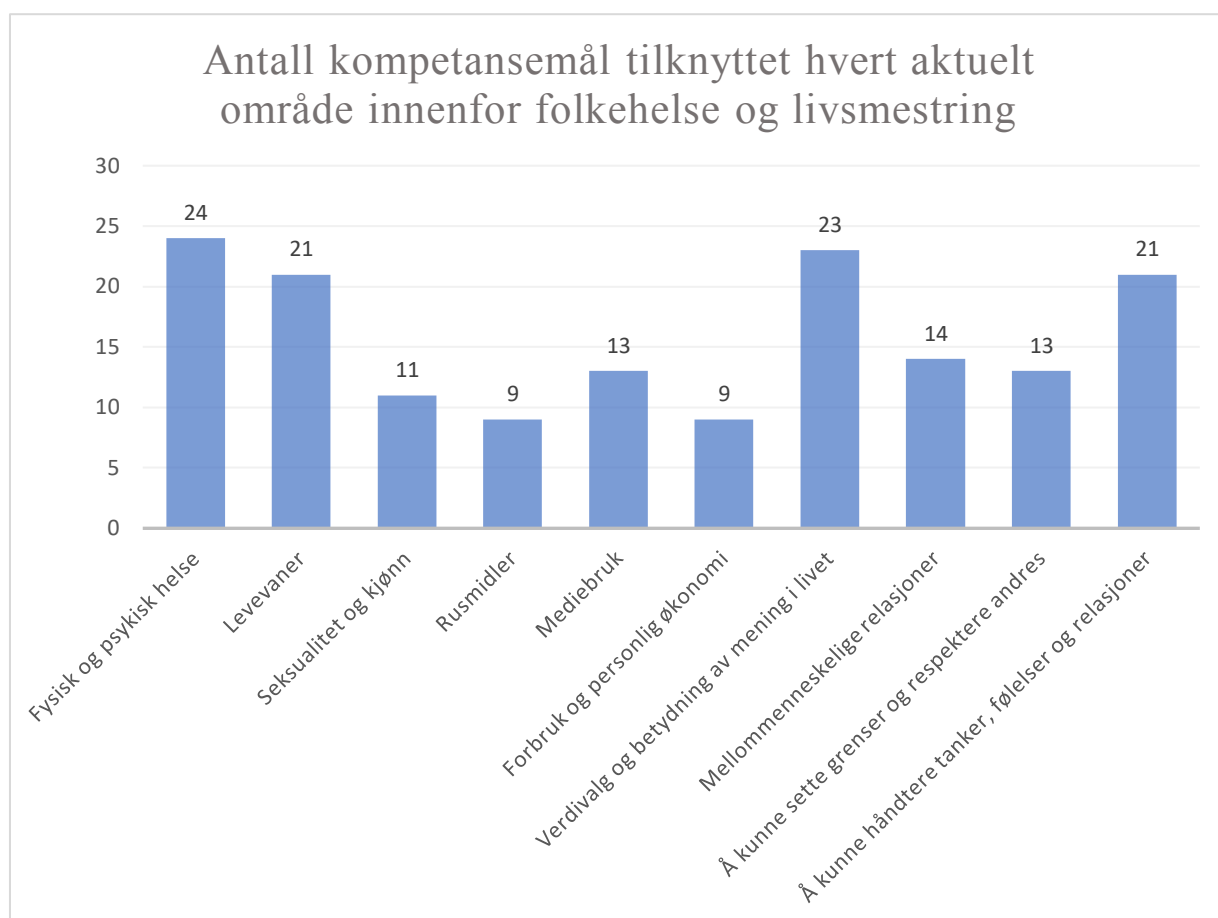
av mening i livet, og å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner. De fem som ikke er tilknyttet disse kompetansemålene er seksualitet og kjønn, rusmidler, forbruk og personlig økonomi, mellommenneskelige relasjoner, og å kunne sette grenser og respektere andres.

Da man ser på hvor mange aktuelle områder hvert av de 27 kompetansemålene kan knyttes til, får man en oversikt over hvilke kompetansemål som blir mest brukt og hvilke kompetansemål som blir minst brukt i det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring.

Det er 4 av 27 kompetansemål som kan knyttes til alle de ti aktuelle områdene. Det ene kompetansemålet er fra engelsk: «Delta i innøvde dialoger og spontane samtaler om egne behov og følelser, dagligliv og interesser», og de tre andre kompetansemålene er kompetansemål fra samfunnsfag. Dette er: «Reflektere over hvorfor mennesker har ulike meninger og tar ulike valg», «Presentere og gi eksempler på rettigheter barn har i Norge og verden, og hva barn kan gjøre ved brudd på disse rettighetene» og «Utforske og gi eksempler på hvordan mennesker i ulike deler av verden påvirker hverandres liv».

Ett av 27 kompetansemål kan knyttes til to aktuelle områder. Dette er det færrest antall aktuelle områder et kompetansemål kobles til i denne analysen. Dette kompetansemålet er fra naturfag og er «utforske sansene gjennom lek ute og inne», som er knyttet til fysisk og psykisk helse og å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner.

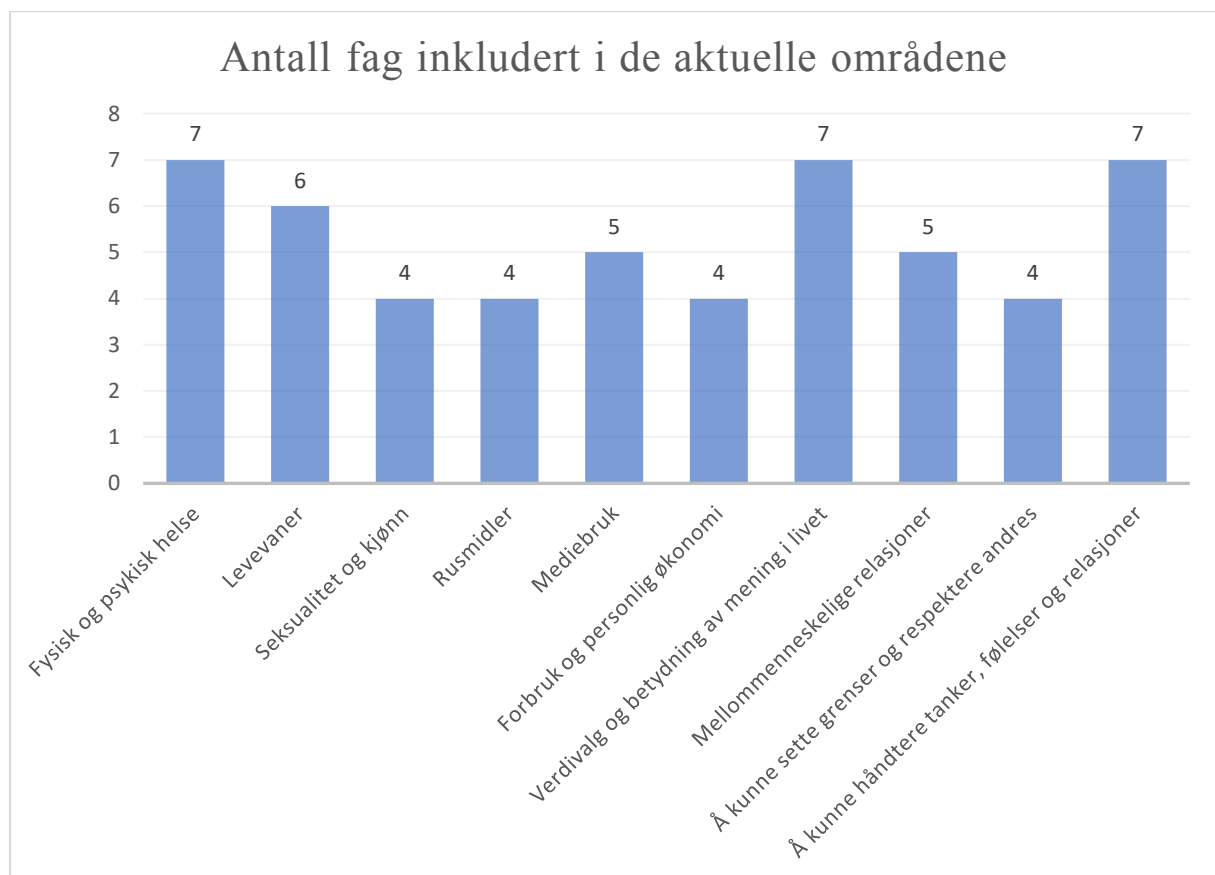
Da alle kompetansemålene var tolket og plassert inn under aktuelle områder, fikk man, i tillegg til oversikt over hvilke fag de aktuelle områdene kan knyttes til, oversikt over hvor mange kompetansemål som kunne knyttes til hvert av de ti aktuelle områdene. Dette resultatet ble også ført inn i et stolpediagram. Dette stolpediagrammet er en oversikt over hvor mange kompetansemål av 27 mulige kompetansemål som kan knyttes til de ti ulike områdene i FoL.

Figur 4.2: Antall kompetansemål tilknyttet hvert aktuelt område innenfor folkehelse og livsmestring

I **figur 4.2** ser man at det er færrest antall kompetansemål, altså under ti kompetansemål, som kan kobles til temaene rusmidler, og forbruk og personlig økonomi. De aktuelle områdene som kan knyttes til mellom 10 og 15 kompetansemål er seksualitet og kjønn, mediebruk, mellommenneskelige relasjoner og å sette grenser og respektere andres. De aktuelle områdene levevaner, verdivalg og betydningen av mening i livet, og å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner kan knyttes til over 20 kompetansemål. Det aktuelle området som kommer til uttrykk eller kan knyttes til flest kompetansemål er fysisk og psykisk helse, med 24 av 27 kompetansemål.

Til nå er det sett på hvor mange aktuelle områder hvert fag inkluderer og antall kompetansemål som kan knyttes til de aktuelle områdene. Videre vil resultatene fra analysen av kompetansemål etter 2. trinn opp mot de aktuelle områdene se på antall fag de aktuelle områdene inkluderer.

Figur 4.3: Antall fag inkludert i de aktuelle områdene

Figur 4.3 viser at de aktuelle områdene fysisk og psykisk helse, verdivalg og betydningen av mening i livet, og å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner kan kobles til samtlige fag, siden de har minst et kompetansemål fra hvert fag som kan knyttes til disse aktuelle områdene. Levevaner kan knyttes til kompetansemål i seks fag. Disse er engelsk, naturfag, samfunnsfag, kroppsøving, kunst og håndverk, og musikk. Det eneste faget dette aktuelle området ikke knyttes til er norsk. Seksualitet og kjønn, rusmidler, forbruk og personlig økonomi kan knyttes til engelsk, naturfag, samfunnsfag, og kunst og håndverk. Disse aktuelle områdene knyttes dermed ikke til noen kompetansemål i norsk, kroppsøving eller musikk.

Mediebruk er ikke tilknyttet kompetansemål i naturfag eller kroppsøving, men det er knyttet til kompetansemål i norsk, engelsk, samfunnsfag, kunst og håndverk, og musikk. Mellommenneskelige relasjoner er ikke tilknyttet til kompetansemålene i kroppsøving og musikk. Her er det kompetansemålene i norsk, engelsk, naturfag, samfunnsfag, og kunst og håndverk som knyttes til mellommenneskelige relasjoner. Det siste aktuelle området, å kunne sette grenser og respektere andres, er koblet til fire av syv fag. Disse fagene er norsk, engelsk, naturfag og samfunnsfag. Her er det kroppsøving, kunst og håndverk, og musikk som mangler kompetansemål tilknyttet dette aktuelle området.

4.1.2 Antall fag som inkluderer de samme begrepene i kompetansemålene

Det er også blitt sett direkte på begrepene i kompetansemålene. Dette var den andre måten å kategorisere kompetansemålene på, for å videre undersøke om de er tverrfaglige. Her ble det undersøkt om noen fag bruker de samme begrepene i kompetansemålene sine, og dermed er direkte knyttet sammen. De ble kodet etter hvor mange fag som inkluderte begrepet i kompetansemålene sine. Dette er lagt ved i **vedlegg 2**.

De begrepene som ble merket med grønt er de begrepene som kun blir inkludert i ett fag. Disse er tekstopplevelse, skriving, ord, behov, interesser, sykdommer, mennesker, meninger, valg, vennskap, tilhørighet, relasjoner, mangfold, familieformer, familiegrupper, samiske, rettigheter, digital samhandling, kjønn, seksualitet, grenser, alene, miljø, naturen, trygg, egenskaper, framtiden og kultur. Dette er totalt 28 begreper, som fordeler seg på de syv fagene. Musikk og naturfag har ett begrep hver, engelsk og kunst og håndverk har to begreper hver, norsk har tre begreper, kroppsøving har fire begreper, og samfunnsfag har hele 15 begreper som kun er inkludert i dette faget.

De begrepene som ble merket med gult er de begrepene som blir inkludert i to fag. Disse er sang, tegning, aktiviteter, påvirke, følelser, (daglig)liv og sans. Totalt ble dette syv begreper, hvor naturfag, kroppsøving og musikk inkluderer ett begrep som også ett annet fag inkluderer. Engelsk og kunst og håndverk inkluderer to begreper som ett annet fag også inkluderer, og samfunnsfag inkluderer tre begreper som ett annet fag også inkluderer. Norsk er det faget med flest begreper som også inkluderes i ett annet fag sine kompetansemål. Norsk inkluderer fire begreper i denne kategorien, hvor de fire begrepene er felles med fire forskjellige fag; musikk, kunst og håndverk, kroppsøving og samfunnsfag.

De begrepene som ble merket med rødt er de begrepene som blir inkludert i tre fag. Disse begrepene er lek, kropp, hverandre/andre/andres og egne. Disse fire begrepene er alle inkludert i kroppsøving. Norsk inkluderer to av de begrepene, engelsk, naturfag og musikk inkluderer ett begrep, og samfunnsfag inkluderer tre begreper. Lek er inkludert i norsk, kroppsøving og musikk. Kropp er inkludert i samfunnsfag, naturfag og kroppsøving, Hverandre/andre/andres er inkludert i norsk, samfunnsfag og kroppsøving. Egne er inkludert i samfunnsfag, kroppsøving og engelsk.

Noen av begrepene blir også inkludert i flere av kompetansemålene innad i ett fag. Begrepene lek, aktiviteter, miljø og trygg blir alle inkludert i to ulike kompetansemål i de seks

kompetansemålene i kroppsøving. Samfunnsfag bruker også noen begreper flere ganger i de ni kompetansemålene i dette faget. Begrepet påvirke blir inkludert i to ulike kompetansemål, begrepet mennesker blir inkludert i tre ulike kompetansemål, og andres og hverandre blir inkludert i to ulike kompetansemål i samfunnsfag.

Denne analysen viser at et begrep blir maksimalt inkludert i tre av syv mulige fag. Dette vil bli drøftet opp mot hvordan tverrfagligheten ivaretas i kompetansemålene senere i oppgaven.

4.1.3 Oppsummering av resultater fra analyse av LK20

I **Figur 4.1** ble det presentert at kompetansemålene etter 2. trinn, tilknyttet FoL, kan koble de syv fagene: norsk, engelsk, naturfag, samfunnsfag, kroppsøving, kunst og håndverk og musikk til minst fire aktuelle områder. Dette betyr at alle fagene er koblet til det tverrfaglige temaet FoL, ved minst fire av de ti aktuelle områdene. Maks antall aktuelle områder kompetansemålene koblet fagene til, var ti av totalt ti aktuelle områder. Kompetansemålene, som en helhet, i fagene engelsk og samfunnsfag kan kobles til ti av ti aktuelle områder.

Da man ser på resultatene i **Figur 4.2** kan man se at hvert aktuelle område kan kobles til minst 9 kompetansemål, og maks kobles til 24 kompetansemål, av totalt 27 kompetansemål. I **Figur 4.3** vises det at denne fordelingen av kompetansemål i **Figur 4.2**, kobler fire til syv fag sammen innad i de aktuelle områdene. Dette betyr at hvert aktuelt område inkluderer minst fire fag. Som videre betyr at ingen fag står alene om å inkludere ett av de aktuelle områdene innenfor folkehelse og livsmestring.

Analysen av antall fag som inkluderer de samme begrepene i kompetansemålene viste at 28 relevante begreper blir nevnt kun en gang i løpet av 27 kompetansemål. Syv begreper blir nevnt i kompetansemål fra to fag og fire begreper blir nevnt i kompetansemål fra tre fag. Denne analysen viste at det maksimalt var tre av syv fag som brukte det samme begrepet.

4.2 Presentasjon av Salaby

I dette delkapittelet blir det digitale læringsuniverset Salaby presentert (Gyldendal, u.å.-b). Salaby blir presentert for å gjøre kjent med hvordan dette digitale læringsuniverset er bygd opp og hva den består av. Først vil det bli presentert hvordan førstesiden til Salaby ser ut, deretter vil det presenteres hvordan oppbyggingen av siden spesifisert for 1. – 2- trinn er.

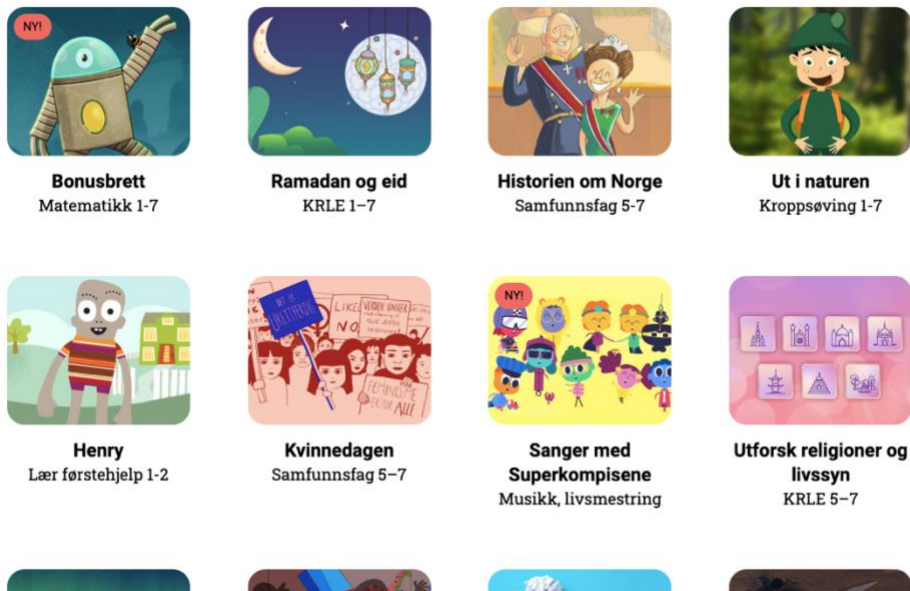
Det første man ser da man går inn på Salaby er deres slagord: «Fordi læring skal være gøy» (Gyldendal, u.å.-b). Under dette har man fem valgmuligheter, i form av fem forskjellige rom man kan gå inn i. Disse rommene er inndelt ut ifra hvilke typer ressurser man vil ha tak i. Det man kan velge mellom er «Fri entrè: Sirkus Salaby» som er åpen for alle, «1-2: Skoleveien» som er ment for første og andre klasse, «3-4: Byparken» for tredje og fjerde klasse, «5-7: Kanal S» for femte til syvende klasse og «Morsmål: Salaby flerspråklig» som er en ressurs for morsmålundervisning og norskopplæring for tospråklige elever. Under disse rommene er det et felt hvor det kommer aktuelle temaer. Disse varierer ut ifra merkedager og andre viktige og aktuelle hendelser. På bildet under som er fra mars ser man at da hadde dette feltet temaet «Kvinnedagen».

Bilde 4-1: Startside Salaby skole. Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon

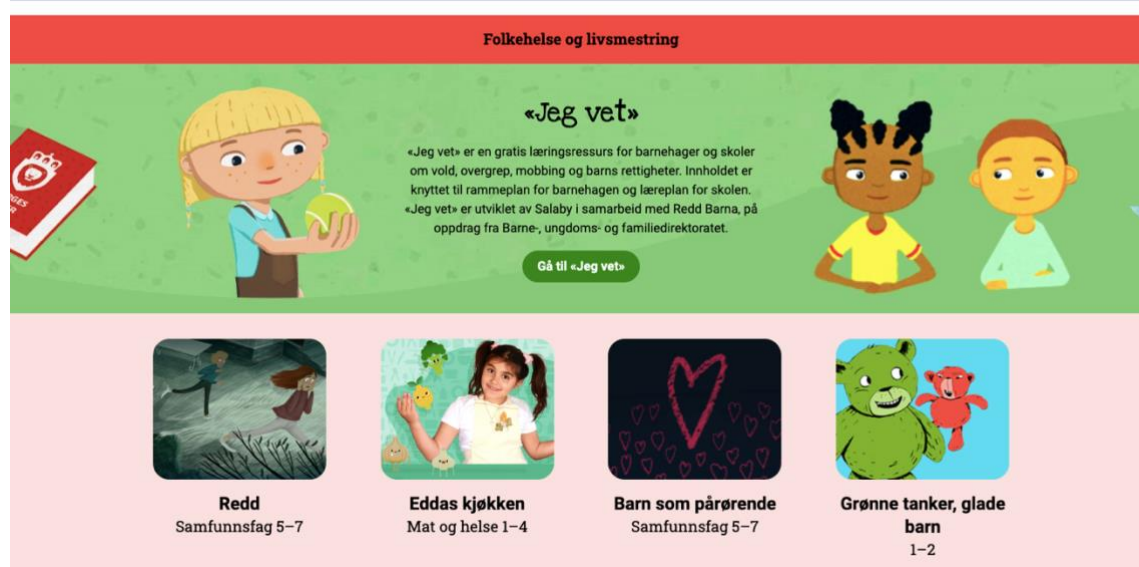
Videre nedover på nettsiden kommer «Salabys anbefalinger». Dette er sider som er hentet fra de ulike rommene; «1-2: Skoleveien», «3-4: Byparken» og «5-7: Kanal S».

Salaby anbefaler

Bilde 4-2: Startside Salaby skole - Salabys anbefalinger. Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon

Under disse anbefalingene er det tre felt dedikert til de tre forskjellige tverrfaglige temaene. Først kommer folkehelse og livsmestring, så demokrati og medborgerskap og til slutt bærekraftig utvikling. I disse feltene er det sider med ressurser for første til andre trinn, første til fjerde trinn og femte til syvende trinn. Slik er det også i feltene til de to andre tverrfaglige temaene: demokrati og medborgerskap, og bærekraftig utvikling.

Bilde 4-3: Startside Salaby skole - tverrfaglig tema. Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon

Videre vil det nå bli presentert hvordan rommet «1-2: Skoleveien» ser ut, siden denne studien er avgrenset til å se på FoL inne på dette rommet.

Det første man ser ved å gå inn på dette rommet er at det er delt inn i 10 fag; norsk, matte, engelsk, naturfag, KRLE, musikk, samfunnsfag, kunst og håndverk, mat og helse, og kroppsøving.

Bilde 4-4: Skoleveien 1. - 2. i Salaby skole. Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon

I starten av studien var den opprinnelige ideen å gå inn på alle disse rommene og se om de tok opp de samme temaene innenfor FoL i samtlige fag, men dette endret seg da det viste seg at Salaby har temasider. Med tanke på teori om tverrfaglighet og dets nivåer vil det å dele et tema inn i fag ikke tilsvare det høyeste nivået av tverrfaglighet. Det vil dermed være mer interessant å se på temasidene i «1-2: Skoleveien» som er tilknyttet folkehelse og livsmestring. Da kan man se på hvilke temaer, kompetansemål og fagområder som er inkludert i disse temasidene.

Bilde 4-5: Skoleveien 1. - 2. i Salaby skole - temasider. Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon

Under inndelingen av de 10 fagene inne på «1-2: Skoleveien» er det 8 ulike temasider. Tre av disse står det at er tilknyttet FoL. Disse er «Sanger med Superkompisene: Musikk og livsmestring», ««Jeg vet»: Livsmestring» og «Grønne tanker, glade barn: Livsmestring».

Videre i oppgaven vil temasidene innhold og funnene i disse presenteres. Innholdet blir nøye presentert for å fremheve hvordan innholdet i temasidene er knyttet til FoL, gjennom det tverrfaglige temaets kompetansemål og aktuelle områder. Temasidene blir presentert atskilt etter de tre temasidene. Først blir innholdet og funnene i temasiden «Sanger med Superkompisene» presentert, deretter innholdet og funnene i temasiden «Jeg vet» og til slutt blir innholdet og funnene i temasiden «Grønne tanker, glade barn» presentert.

4.3 Presentasjon av temasiden «Sanger med Superkompisene»

«Sanger med Superkompisene» er produsert i 2020 av Soja i samarbeid med Sveriges Television AB, men er oversatt til norsk, og ligger nå ute som en ressurs på Salaby. «Sanger med Superkompisene» har en egen lærerveiledning. Denne lærerveiledningen skriver om hva elevene møter på, formålet med og hvilke kompetansemål som er tilknyttet denne ressursen. Denne ressursen inneholder ni musikkvideoer hvor man blir kjent med Ali, Gabrielle, Bella og de andre superkompisene. Alle Superkompisene er forskjellige og klarer ulike ting. Gjennom denne ressursen får elevene være med Superkompisene å lage superkarneval, hvor alle er velkomne. I lærerveiledningen står det videre at Superkompisene er underholdende og fengende, hvor elevene kan synge med. Alle barna i musikkvideoene har hver sine utfordringer og styrker, så sangene kan brukes som et utgangspunkt for å kunne snakke med elevene om disse utfordringene og styrkene. Denne ressursen har tilknytning til kompetansemål i fagene norsk etter 2. trinn, KRLE etter 4. trinn og musikk etter 2. trinn. De kompetansemålene «Sanger med Superkompisene» knytter seg til er «samtale om og beskrive hvordan ord vi bruker, kan påvirke andre» fra norsk etter 2. trinn. I musikk etter 2. trinn knyttes den til kompetansemålet: «utøve et repertoar av sangleker, sanger og danser hentet fra elevens nære musikkultur og fra kulturarven». De skriver at «Sanger med Superkompisene» også knyttes til to kompetansemål etter 4. trinn i KRLE. Disse er: «sette seg inn i og formidle egne og andres tanker, følelser og erfaringer» og «samtale om hva menneskeverd, respekt og toleranse betyr og hva det innebærer for hvordan vi lever sammen» (Gyldendal, 2020). Alle disse kompetansemålene er ifølge Utdanningsdirektoratet koblet til folkehelse og livsmestring, unntatt det siste kompetansemålet fra KRLE etter 4. trinn: «samtale om hva menneskeverd, respekt og toleranse betyr og hva det innebærer for hvordan vi lever sammen». Dette kompetansemålet er ifølge Utdanningsdirektoratet koblet til det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap (Utdanningsdirektoratet, u.å.-b)

Bilde 4-6: "Sanger med Superkompisene" i Skoleveien 1. - 2. Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon

«Sanger med Superkompisene» inneholder 10 forskjellige musikkvideoer med en lengde på ca. 2,5 minutt. Her får man møte ti forskjellige superkompiser. Disse er «Forvandlingshelten Ali», «Tulleninjaen Gabrielle», «Rallyrockeren Evin», «Togmesteren Mio», «Superdetektiven Bella», «Danseren Dodde», «Stjernen Star», «Megakoseren Magge», og «Tankeleser-tvillingene».

I musikkvideoen «Forvandlingshelten Ali – på eventyr» møter vi Ali, farmor og søsteren til Ali. Ali hopper i sofaen, tegner på søsteren sin og liker ikke dill. Farmor maser om at Ali skal slutte med disse tingene og ber han være slik som voksne vil. I musikkvideoen får vi et innblikk i hvordan Ali sin virkelighet ser ut da han forvandler seg til romveterinær, baker, dinosaursjåfør og superhelt. Da han hopper i sofaen, er han egentlig en astronaut. Ali sier at han skal reise opp til månen, og at han kan være det han vil.

Musikkvideoen «Tulleninjaen Gabrielle – lurer familien» handler om Gabrielle som lurer familien i skjul. Ingen mistenker henne, men alle tror det heller er storesøsteren hennes som finner på masse tull. Familien består av mamma, pappa, storesøster og Gabrielle. Gabrielle forteller at hun har en søster som kjefter og smeller, og egentlig er ganske vill, men mamma og pappa prøver og maser og kjaser, men får det ikke til. Foreldrene til Gabrielle sier «Flaks at du er så snill, Gabrielle! For vi orker ikke mere bråk i kveld!» (Gyldendal, 2020). Det er egentlig er Gabrielle som er skøyerkrabaten, som legger egg i pappas sko, promper under middagen, lagt hundelekene i kjøttsausene osv.

«Rallyrockeren Evin – suser gjennom byen» handler om Evin som sitter i rullestol, men det blir aldri nevnt at det er det hun gjør. At hun sitter i rullestol, kan man kun få med seg ved å se på musikkvideoen. Evin synger «mammaene og pappaene de løper fort som bare det, men de ha'kke sjangs til å vinne, for de ha'kke hjul å rulle med» (Gyldendal, 2020).

I «Togmesteren Mio – finner en bestevenn» møter man Mio som elsker tog, men da Ali kommer på besøk vil ikke Ali leke tog. Ali vil heller ikke prate om tog. Mio tenker bare på tog, og da han er på stasjonen ser Mio et annet barn som elsker tog. Han går bort og spør henne om hun vil bli med han hjem. Hun blir med han hjem og de leker med tog.

«Superdetektiven Bella – snuser seg frem» handler om Bella som har veldig dårlig syn, men hun har en helt fantastisk luktesans. Det kommer frem i sangen at Bella ble født med dårlig syn, og at nesa hennes viser vei. Hun bruker nesa i denne musikkvideoen til å hjelpe andre med å finne ting. Hun synger også at det at hun har dårlig syn aldri har hindra henne. «For når man ikke ser så tar man inn så mye mer, vet alltid hvor jeg er nesa vet hva som skjer.» (Gyldendal, 2020).

I musikkvideoen «Danseren Dodde – rister løs» møter vi pappa og Dodde, samt to personer til som ikke blir introdusert, og en hund og en katt. Dodde har nå spist makaroni til middag to dager på rad. Det er slutten på måneden, og de er tomme for penger. Dodde synger om at de skal danse til de får penger igjen, og at det er det samme neste måned igjen. De forvandler kjøkkenet til et diskotek. Dans blir i denne musikkvideoen fremstilt som noe man kan gjøre slik at det blir bedre igjen. Eksempler er da de er tomme for penger, hamsteren er gammel og dør, eller hvis noen låner sykkel uten å spørre.

I «Stjernen Star – lar seg høre» møter man Star som er så lei av at folk bare går forbi og ser forbi henne, fordi hun er liten. Selv om Star er liten, har hun store tanker og vil gjøre seg forstått. Hun roper og hopper til hun får ordet, for selv om man er kort så kommer man seg langt. I musikkvideoen ser man at hun drømmer om å stå på en scene og opptre, som en ekte stjerne.

I «Megakoseren Magge – koser megamest» får vi møte Magge som har vondt i magen, hjertebank og blåmerker på begge knærne. Fedrene til Magge sier at de skal på tivoli, men Magge vil bli hjemme, for det er så mange barn på tivoli. Magge synger «Jeg hører alle tanker de tenker, kjenner alle følelser de kjenner, jeg ser alle lamper som blinker, og jeg trives bedre her» (Gyldendal, 2020). Da Magge synger «her» sitter Magge under bordet. En annen unnskyldning Magge kommer med er at det er vått og kaldt ute, så Magge oppfordrer andre til

å slutte å stresse og heller komme og være gjest. For hos Magge er det telt og fredagstaco, og man legger bort mobilen. Det er heller ingen voksne som maser, biler som bråker, baller som spretter eller babyer som gråter. «Glem alle tøysekopper med meg» (Gyldendal, 2020).

Musikkvideoen «Tankeleser-tvillingene – fikser fest» handler om Lise og Per som ikke hører så mye, men de forstår likevel for de kan lese lepper. De har et eget språk som kun de to forstår. Når mamma maser, kjefter eller sier noe til de som de ikke vil høre, skylder de på at de ikke hørte det. I refrenget i denne sangen er det joik.

I den siste musikkvideoen er alle Superkompisene samlet. Denne musikkvideoen heter «Superkompisenes superkarneval». Her møter vi alle Superkompisene igjen. De synger om at alle kan være med, og de synger åtte regler for de som skal være en Superkompis. Disse reglene er: å rope mye, hver dag er en super fest, være like rar som du er, for rar er best, å være snill mot dyr, aldri være perfekt, synge din egen sang, på din egen dialekt. I sangen tar de opp at alle er forskjellige, og at det er fint å være som man er.

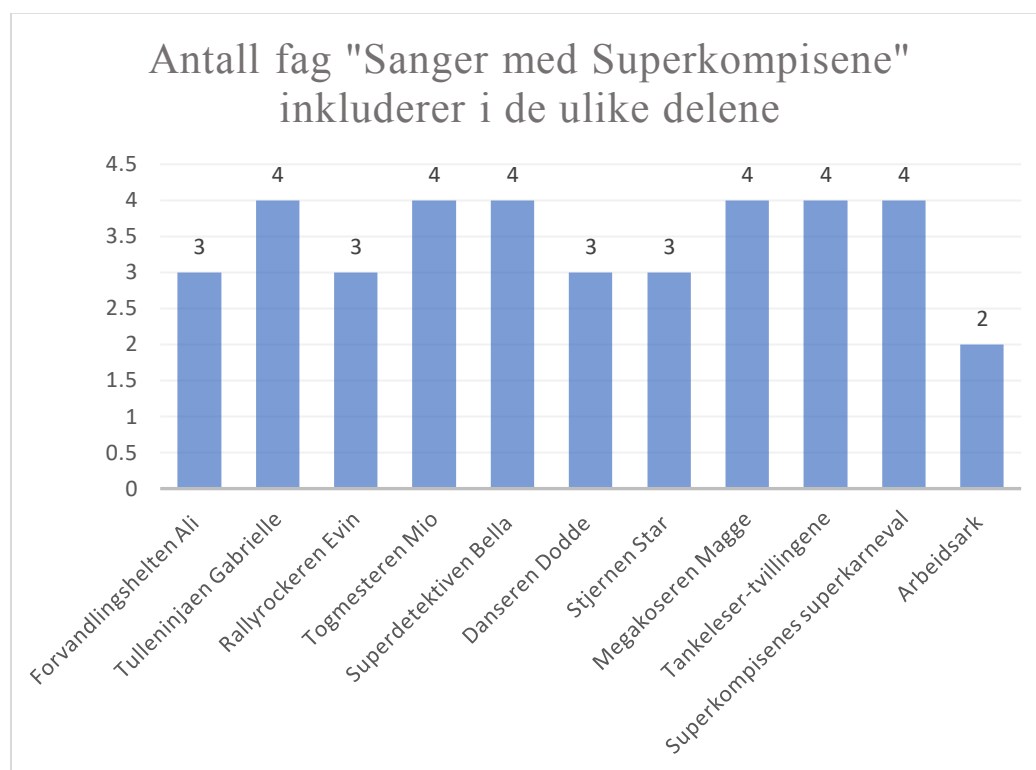
Dette er en kort oppsummering av hva de ulike musikkvideoene handlet om. Den siste ressursen inne på denne temasiden er et arbeidsark. Dette arbeidsarket gir elevene i oppgave å skrive et ord de synes er fint å si til noen andre, samt en tanke de synes er fint å si til seg selv. De skal også skrive noe de vil øve på og hva deres superkraft er.

4.3.1 Presentasjon av funn i temasiden «Sanger med Superkompisene»

Resultatene ved analysen av temasiden «Sanger med Superkompisene» blir presentert i to deler. Først blir resultatene ved analysen av «Sanger med Superkompisene» opp mot kompetansemålene etter 2. trinn tilknyttet FoL presentert. Deretter blir resultatene ved analysen av «Sanger med Superkompisene» opp mot de aktuelle områdene innenfor FoL presentert. Dette er kompetansemål Utdanningsdirektoratet (u.å.-a) mener er knyttet til FoL, og aktuelle områder Kunnskapsdepartementet (2017) mener er knyttet til FoL. Resultatene av denne analysen finner man også i **vedlegg 4; 4.1** og **4.2**.

Først vil det bli presentert hvilke fag de ulike musikkvideoene og arbeidsarket i analysen av de innsamlede dataene fra Salaby inkluderer. **Figur 4.4** viser en oversikt over antall fag hver del inne i ressursen «Sanger med Superkompisene» inkluderer. Slik som lærerveiledningen også beskrev, inkluderer alle de ni musikkvideoene fagene norsk og musikk. Resultatene fra analysen viser også at alle musikkvideoene inkluderer samfunnsfag. Musikkvideoene «Tulleninjaen Gabrielle», «Togmesteren Mio», «Superdetektiven Bella», «Megakoseren

Magge», «Tankeleser-tvillingene» og «Superkompisenes superkarneval» inkluderer også faget naturfag. Kompetansemål fra fagene engelsk, kroppsøving og kunst og håndverk inkluderes ikke i noen av musikkvideoene eller i arbeidsarket.

Figur 4.4: Antall fag "Sanger med Superkompisene" inkluderer i deres ulike deler

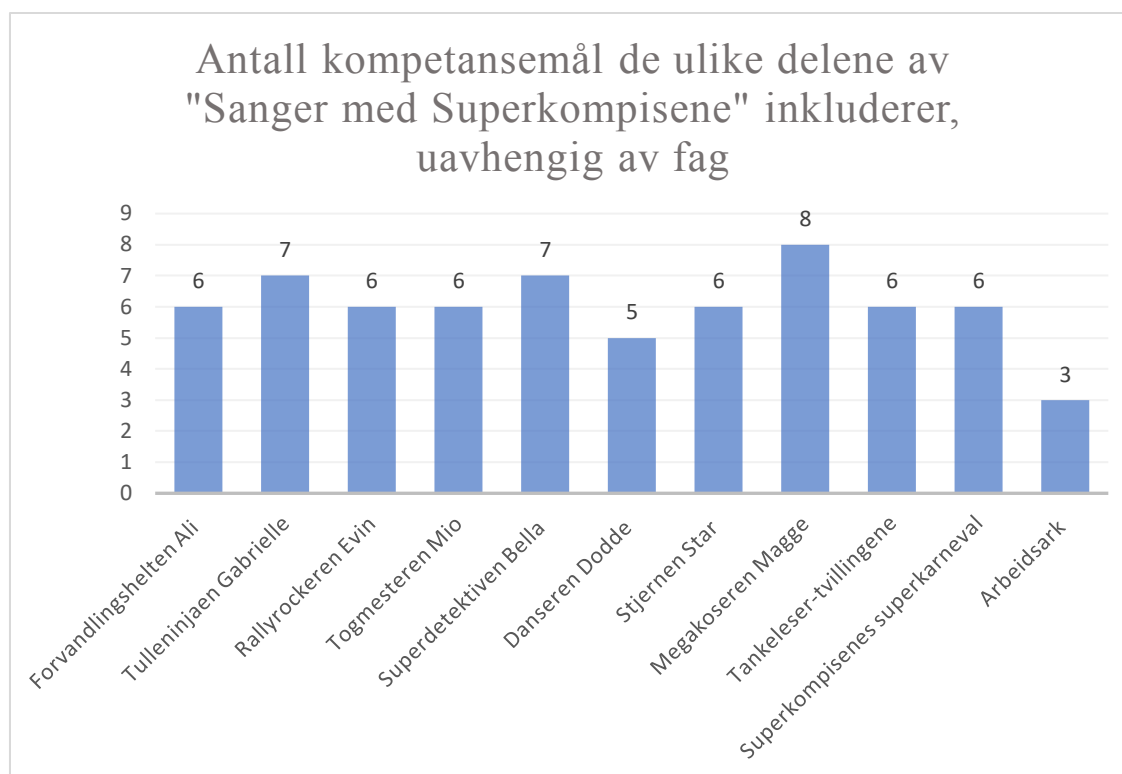
Figur 4.4 oppsummerer antall fag de ulike delene i «Sanger med Superkompisene» inkluderer. Musikkvideoene: «Tulleninjaen Gabrielle», «Togmesteren Mio», «Superdetektiven Bella», «Megakoseren Magge», «Tankeleser-tvillingene» og «Superkompisenes superkarneval» inkluderer fire fag. Disse fire fagene er norsk, naturfag, samfunnsfag og musikk. «Forvandlingshelten Ali», «Rallyrockeren Evin», «Danseren Dodde» og «Stjernen Star» inkluderer kompetansemål fra tre ulike fag. De fagene er norsk, samfunnsfag og musikk, altså ikke kompetansemål fra naturfag slik de andre musikkvideoene gjør. Arbeidsarket inkluderer fagene norsk og samfunnsfag.

Tre av de 27 kompetansemålene blir inkludert i alle musikkvideoene og arbeidsarket. Disse tre kompetansemålene er fra to forskjellige fag; norsk og samfunnsfag. Kompetansemålet i norsk som er inkludert i alt innholdet er: «Samtale om og beskrive hvordan ord vi bruker, kan påvirke andre». I samfunnsfag er det da to kompetansemål som er inkludert i de 11 ressursene: «Samtale om vennskap, tilhørighet og hva som påvirker relasjoner» og «Samtale om følelser, kropp, kjønn og seksualitet».

Kompetansemålet «Utøve et repertoar av sangleker, sanger og danser hentet fra elevenes nære musikkultur og fra kulturarven» fra musikk er et kompetansemål som også blir inkludert i alle de ti musikkvideoene. Arbeidsarket er det eneste inne på temasiden «Sanger med Superkompisene» hvor dette kompetansemålet ikke blir inkludert.

I alt blir åtte av totalt 27 kompetansemål inkludert i innholdet på temasiden «Sanger med Superkompisene». Av disse åtte kompetansemålene er det ett kompetansemål i norsk, ett i naturfag, fem i samfunnsfag og ett i musikk. De kompetansemålene som blir inkludert på denne temasiden er: «Samtale om og beskrive hvordan ord vi bruker, kan påvirke andre» fra norsk. «Samtale om hvordan sansene brukes til å samle informasjon» fra naturfag og «utøve et repertoar av sangleker, sanger og danser hentet fra elevenes nære musikkultur og fra kulturarven» fra musikk. De fem kompetansemålene som er inkludert fra samfunnsfag er «Reflektere over hvorfor mennesker har ulike meninger og tar ulike valg», «Samtale om vennskap, tilhørighet og hva som påvirker relasjoner», «Beskrive og gi eksempler på mangfold i Norge, med vekt på ulike familieformer og folkegrupper, inkludert det samiske urfolket», «Samtale om følelser, kropp, kjønn og seksualitet» og «Hvordan egne og andres grenser kan uttrykkes og respekteres».

Videre nå skal blir det presentert hvordan disse kompetansemålene fordeler seg på de ulike delene av temasiden «Sanger med Superkompisene».

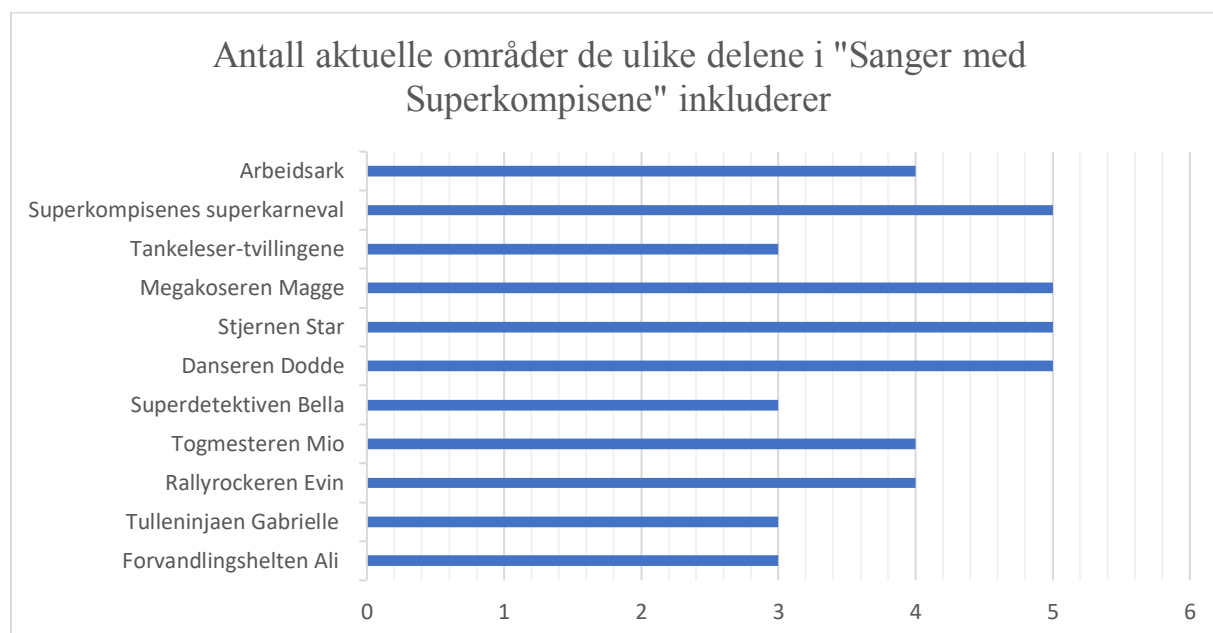

Figur 4.5: Antall kompetansemål de ulike delene av "Sanger med Superkompisene" inkluderer, uavhengig av fag

Figuren 4.5 er en oversikt over hvor mange kompetansemål de ulike musikkvideoene og arbeidsarket inkluderer ut ifra analysen. Musikkvideoen «Megakoseren Magge» er den musikkvideoen som inkluderer flest kompetansemål, med totalt åtte kompetansemål. Dette betyr at denne musikkvideoen inkluderer alle de åtte kompetansemålene som temasiden i sin helhet inkluderer. «Tulleninjaen Gabrielle» og «Superdetektiven Bella» inkluderer syv kompetansemål. Det er totalt seks musikkvideoer som inkluderer seks kompetansemål. Disse musikkvideoene er «Forvandlingshelten Ali», «Rallyrockeren Evin», «Togmesteren Mio», «Stjernen Star», «Tankeleser-tvillingene» og «Superkompisenes superkarneval». «Danseren Dodde» inkluderer fem kompetansemål og arbeidsarket inkluderer tre kompetansemål. Videre blir funnene opp mot aktuelle områder presentert.

Analysen av temasiden «Sanger med Superkompisene» opp mot de aktuelle områdene innenfor FoL viser at denne temasiden inkluderer syv av ti aktuelle områder. Områdene denne temasiden inkluderer er fysisk og psykisk helse, seksualitet og kjønn, forbruk og personlig økonomi, verdivalg og betydningen av mening i livet, mellommenneskelige relasjoner, å kunne sette grenser og respektere andres, og å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner. De aktuelle områdene denne temasiden ikke inkluderer er levevaner, rusmidler og mediebruk.

Nedenfor viser **figur 4.6** antall aktuelle områder de ulike delene inne på temasiden «Sanger med Superkompisene» inkluderer.

Figur 4.6: Antall aktuelle områder de ulike delene i "Sanger med Superkompisene" inkluderer

Figur 4.6 viser at musikkvideoene «Superkompisenes superkarneval», «Megakoseren Magge», «Stjernen Star» og «Danseren Dodde» er de musikkvideoene som inkluderer flest antall aktuelle områder, med totalt fem områder. De musikkvideoene som inkluderer fire aktuelle områder er «Togmesteren Mio» og «Rallyrockeren Evin», samt arbeidsarket. Fire av musikkvideoene inkluderer tre aktuelle områder. Disse musikkvideoene er «Tankeleser-tvillingene», «Superdetektiven Bella», «Tulleninjaen Gabrielle» og «Forvandlingshelten Ali».

Fysisk og psykisk helse, mellommenneskelige relasjoner, og å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner er de aktuelle områdene som blir inkludert i alle de 11 delene på temasiden «Sanger med Superkompisene». Verdivalg og betydningen av mening i livet blir inkludert i seks av elleve deler i «Sanger med Superkompisene». Det aktuelle området å kunne sette grenser og respektere andres blir inkludert i tre musikkvideoer. «Superkompisenes superkarneval» er den delen inne på denne temasiden som inkluderer det aktuelle området seksualitet og kjønn. «Danseren Dodde» er den musikkvideoen som inkluderer det aktuelle området forbruk og personlig økonomi.

4.3.2 Oppsummering av funn i «Sanger med Superkompisene»

Resultatene ved analyse av temasiden «Sanger med Superkompisene» viste at denne temasiden kan inkludere i sin helhet fire fag. Disse fagene er norsk, naturfag, samfunnsfag og musikk. Totalt kan åtte kompetansemål av de 27 kompetansemålene i FoL knyttes til innholdet i denne temasiden. Videre viser resultatene at «Sanger med Superkompisene» inkluderer syv av ti aktuelle områder. Innholdet på denne temasiden er ikke knyttet til de aktuelle områdene levevaner, rusmidler og mediebruk.

4.4 Presentasjon av temasiden «Jeg vet»

Ressursen «Jeg vet» er også tilknyttet livsmestring. Dette rommet er utviklet for barnehager og skoler. Denne læringsressursen er gratis, og utviklet av Salaby i samarbeid med Redd Barna, i 2021. Læringsressursen tar opp vold, overgrep, mobbing og barns rettigheter. Dette er gjort på oppdrag av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Gyldendal, 2021).

Bilde 4-7: "Jeg vet" i Skoleveien 1 - 2. Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon

Formålet er en alderstilpasset opplæring av vold, overgrep og mobbing. Denne skal gi barn og unge kunnskap om:

kropp, følelser og grenser, trygghet, inkludering og vennskap i barnehage og skole, ulike former for fysisk, psykisk og digital mobbing, krenkelser, vold og seksuelle overgrep, hvilke rettigheter barn har til trygt barnehage- og skolemiljø, og beskyttelse mot vold og overgrep, hva norske lover sier om mobbing, krenkelser, vold og overgrep, og hvordan barn kan få hjelp og støtte dersom de er utsatt, eller selv utsetter noen, for mobbing, krenkelser, vold eller overgrep. (Gyldendal, 2021)

I veiledningen til denne ressursen står det hvordan denne er tenkt å brukes. «Jeg vet» inneholder læringsopplegg og filmer som er til for å skape rom for refleksjon og samtaler. De skriver at innholdet er sortert etter tema, og at alle læringsoppleggene inneholder aktiviteter som er knyttet til temaet og skal la elevene bearbeide fagstoffet. Læringsoppleggene er også tilrettelagt slik at man kan ha voksenstyrte samtalestunder og undervisning. De skriver at alt innholdet i «Jeg vet» har en tilknytning til læreplanen, hvor skolesidene i læringsressursen er egnet for å

arbeide med temaet FoL. Det står også at det er knyttet til kompetansemål i fagene norsk, samfunnsfag, naturfag og KRLE. En målsetning på alle trinn er at elevene skal få kunnskap om mobbing, vold og overgrep, rettigheter, regler og grenser som «Jeg vet» som læringsressurs støtter. De skriver at «Jeg vet» støtter elevenes språkutvikling og begrepsforståelse, ved at elevene får erfaring med og lærer hvordan sette ord på egne erfaringer, tanker og følelser. Det er også lagt opp til at elevene får delta aktivt i en lyttende dialog med andre (Gyldendal, 2021).

«Jeg vet» er delt inn i fem ulike aldersgrupper: barnehage, 1. – 4. trinn, 5. – 7- trinn, 8. – 10. trinn og vgs. I denne studien er det relevant å se på hvordan det arbeides inne i ressursen tilpasset til 1. – 4. trinn. Inne i denne ressursen er det delt inn i seks temaer; «Å ha det fint sammen», «Kroppen min eier jeg», «Rett til å være trygg», «Hva er barnevernet?», «Å fortelle» og «Mine følelser». «Å ha det fint sammen» skal lære elevene hvordan de kan etablere et godt klasse- og skolemiljø, om rettigheter og hvordan man kan si ifra hvis man opplever noe vanskelig. «Kroppen min eier jeg» har som formål å gi elevene god innsikt i temaer som kropp, grenser, overgrep og hvordan de kan få hjelp hvis de trenger. «Rett til å være trygg» tar opp ulike former for fysisk og psykisk vold, og her blir det også tatt opp hvordan elevene kan få hjelp hvis de opplever noe som er vanskelig. «Hva er barnevernet?» handler om hva barnevernet gjør, og hvordan disse kan hjelpe hvis man har det vanskelig hjemme, samt fremmer andre voksne hjelpere. «Å fortelle» tar opp hvorfor det kan være lurt å fortelle hvordan man har det, selv om det kan føles litt vanskelig. I det siste rommet inne på «Jeg vet» 1. – 4. trinn «Mine følelser» skal elevene bli kjent med følelser, og lære å sette navn på disse. Følelsene glad, redd og trist er de følelsene elevene lærer mer om her inne.

Bilde 4-8: "Jeg vet" 1. - 4. trinn i Skoleveien 1. - 2. Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon

Videre blir det nå presentert hvilke ulike aktiviteter man finner i de ulike temaene inne på «Jeg vet».

Inne i de seks temaene er det gjerne en film som setter elevene inn i det gjeldende temaet.

Temaene «Å ha det fint sammen», «Kroppen min eier jeg», «Rett til å være trygg» og «Mine følelser», har alle minst en tilhørende film. Disse filmene forklarer hva temaet er og kommer med en konkret situasjon som får frem hvorfor det er viktig at de lærer om dette.

Bilde 4-9: Oppgave "Møt Lisa" i "Jeg vet,

1. - 4. trinn. Salaby 2023 © Gyldendal

Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon

Etter at elevene har sett en film skal elevene gjøre en aktivitet som kalles «Les og snakk». I

aktiviteten «les og snakk» gjentas det hva som skjedde i en eventuell film til det tilhørende temaet, og det stilles spørsmål til elevene. Disse spørsmålene kan være åpne hvor elevene skal reflektere og diskutere, eller så kan de være repeterende for å få frem hva som er viktig at elevene fikk med seg.

Bilde 4-10: Oppgave "Historien om Linja" i "Jeg vet 1. - 4.

trinn". Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag,

www.salaby.no/kolofon

En annen aktivitet som man finner i temaene; «Å ha det fint sammen», «Kroppen min eier jeg», «Rett til å være trygg» og «Hva er barnevernet?», er aktiviteten «Spør en voksen». Denne aktiviteten inneholder spørsmål som elevene kanskje lurer på etter at de har sett film, snakket sammen og lært om temaet. Inne her får elevene en liste av spørsmål de kanskje lurer på eller spørsmål de snakket om, men som de ikke helt fikk svaret på. Hvis elevene trykker på et spørsmål her inne vil de få opp en liten animert video hvor en voksen svarer på spørsmålet.

Bilde 4-11: Oppgave "Andre spørsmål barn kan ha" i "Jeg vet 1. - 4. trinn".

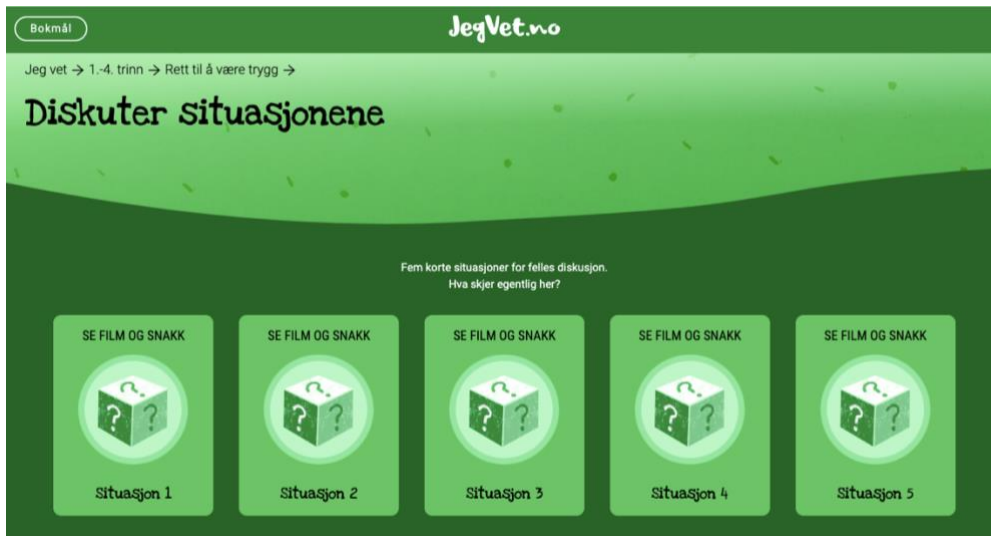
Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag,
www.salaby.no/kolofon

Da elevene har sett film, lest og snakket, og fått svar på spørsmål de kanskje lurer på, er neste aktivitet inne i «Å ha det fint sammen», «Kroppen min eier jeg», «Rett til å være trygg», «Hva er barnevernet?» og «Å fortelle», å jobbe med et arbeidsark. Dette arbeidsarket lar elevene tegne, fargelegge og skrive, men det er alltid tett knyttet til temaet de akkurat har lært om. For eksempel til temaet «Kroppen min eier jeg», handler den ene økten om det å være redd. Arbeidsarket tilknyttet denne økta inneholder oppgaver hvor elevene skal tegne eller skrive hvordan det føles å være redd, og hvordan det føles å være glad. De skal også skrive eller tegne hva de trenger da de er redde. Så skal de tegne eller skrive hvem de synes er trygge voksne. Siste aktivitet på dette arbeidsarket er å fargelegge alarmtelefonen, som de har blitt introdusert for i dette temaet og andre temaer.

Bilde 4-12: Oppgave "Arbeidsark" i "Jeg vet 1. - 4. trinn". Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag,
www.salaby.no/kolofon

En annen aktivitet man finner i rommene «Kroppen min eier jeg» og «Rett til å være trygg» er «Diskuter situasjonene». Her blir ulike situasjoner kort presentert, før elevene skal svare på spørsmålene som de stiller i etterkant av filmen.

Bilde 4-13: Oppgave "Diskuter situasjonene" i "Jeg vet 1. - 4. trinn". Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon

Videre skal jeg nå kort gjøre rede for hva de seks ulike temaene innenfor «Jeg vet» inneholder.

Ressursen «Å ha det fint sammen» er delt inn i to økter; «Hvordan ha det fint sammen?» og «Detektiver etter en krangel». «Hvordan ha det fint sammen?» tar for seg vennskap, utestengelse og klassemiljø. «Detektiver etter en krangel» handler om hvordan elevene skal prøve å finne ut hva som skjedde etter en krangel, i stedet for å finne ut hvem som startet. Å lytte og fortelle, og spørre voksne om hjelp tas opp i dette rommet. I tillegg til disse to øktene har denne ressursen «Å ha det fint sammen» to episoder av «Klassevenner». Disse filmene er lengre enn de andre filmene i undervisningsopplegget. I disse episodene handler det om det å ha det bra sammen med andre og å hjelpe hverandre.

Ressursen «Kroppen min eier jeg» er inndelt i fire økter; «Kroppen er din», «Norges lover», «Å være redd» og «Det er aldri din skyld». «Kroppen er din» handler om at alle barn har rett til å bestemme over egen kropp, men ikke over andres kropp. Her skal elevene lære om forskjellige følelser i kroppen, og om hva som er lov og ikke lov til å gjøre med kroppen til barn. I undervisningsopplegget «Norges lover» lærer elevene om at det står i Norges lover at de voksne aldri har lov til å gjøre tissen-ting med barn. Her lærer elevene om Norges lover og at voksne som gjør ting de ikke får lov til vil gjerne at det skal være hemmelig. I økt nummer

tre «Å være redd» bygges det videre på det elevene lærte i «Norges lover». Her får de snakke mer om det å være redd og hva de kan gjøre hvis de blir redde. Den fjerde økta heter «Det er aldri din skyld», her skal de lære at det aldri er barn sin skyld at seksuelle overgrep skjer. I tillegg til disse fire øktene er det et til tema i «Kroppen min eier jeg». Dette temaet er «Hemmeligheter». Her skal elevene lære om gode og vonde hemmeligheter. I tillegg til dette er det også tre situasjoner de skal drøfte. Den første situasjonen er at pappa tar på tissen til John og søstera Lisa. Den andre situasjonen er at mamma kjenner på tissen til Mia, og den tredje situasjonen er at pappa tørker Sanne etter at hun er ferdig på do.

I det tredje temaet «Rett til å være trygg» møter elevene Linja som er redd for å gå hjem. Her lærer elevene om psykisk og fysisk vold, og om hvordan de kan få hjelp hvis de opplever noe vanskelig. I dette temaet er det også fem situasjoner elevene skal diskutere. Disse situasjonene er; tante sier stygge ting til Emil, mamma klyper Elvira i magen, pappa dytter og slår mamma, å fysisk tvinge barn til å spise opp og at pappa ikke vil våkne for å kjøre Yonathan til skolen.

Det fjerde temaet «Hva er barnevernet?» tar opp hvem som skal hjelpe når barn har det vanskelig hjemme, og hva barnevernet gjør.

Det femte temaet «Å fortelle» har som formål å la elevene reflektere rundt hvorfor det kan være vanskelig å fortelle andre om hvordan man egentlig har det, og hvorfor det da kan være lurt å fortelle likevel.

I det sjette og siste temaet «Mine følelser» handler om at elevene skal bli kjent med, og kunne sette navn på følelsene, siden dette er et viktig verktøy for at man skal kunne snakke sammen. Her skal elevene også lære at hvis de blir kjent med og klarer å sette ord på følelser vil det bli enklere for de å kunne sette navn på sine egne følelser, og da å kunne forstå hvordan andre har det. I dette undervisningsopplegget er det tre filmer elevene kan se om hver sin følelse, hvor de tre følelsene som tas opp er glad, trist og redd.

Kompetansemålene, etter 2. trinn, undervisningsopplegget i «Jeg vet» er knyttet til er (Gyldendal, 2021):

Norsk etter 2. trinn:

- Samtale om og beskrive hvordan ord vi bruker, kan påvirke andre.
- Beskrive og fortelle muntlig og skriftlig.
- Lytte, ta ordet etter tur og begrunne egne meninger i samtaler.

Samfunnsfag etter 2. trinn

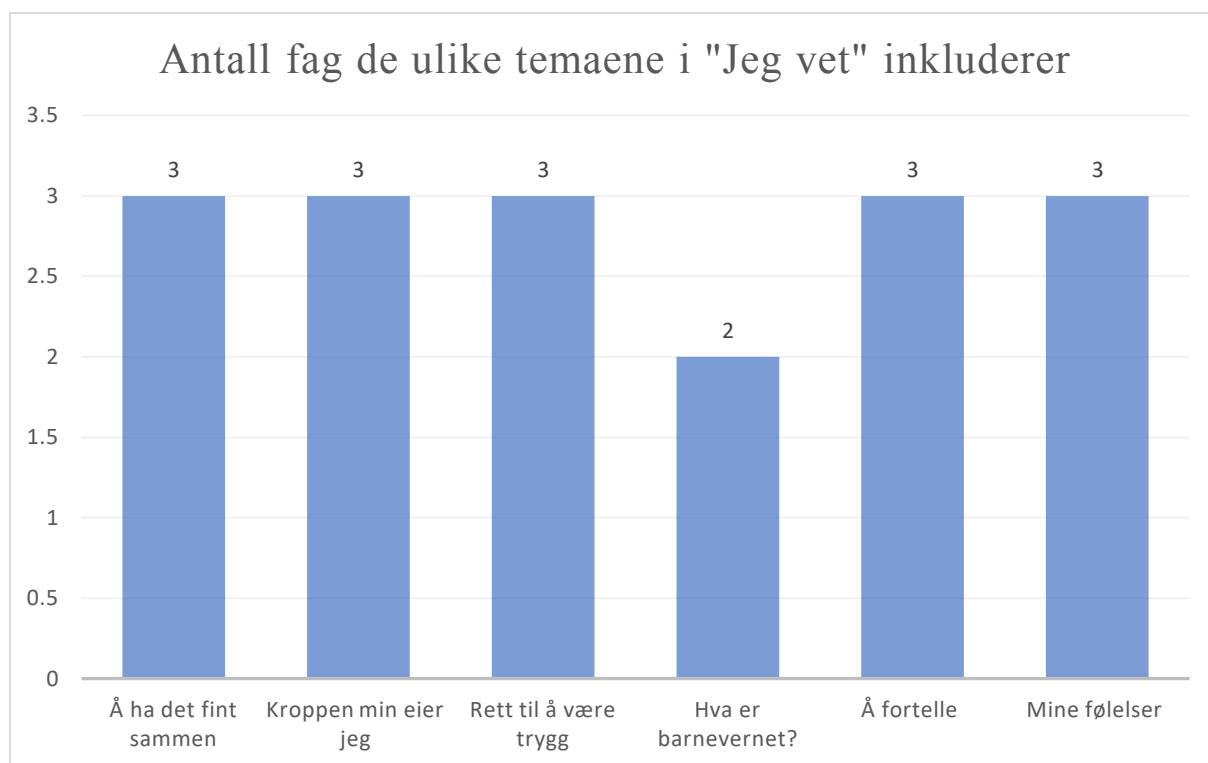
- Reflektere over hvorfor mennesker har ulike meninger, og tar ulike valg
- Samtale om vennskap og tilhørighet og hva som påvirker relasjoner
- Presentere og gi eksempler på rettigheter barn har i Norge og verden, og hva barn kan gjøre ved brudd på disse rettighetene.
- Utforske og gi eksempler på hvordan barn kan påvirke beslutninger og samarbeide om demokratiske prosesser
- Samtale om følelser, kropp, kjønn og seksualitet
- Hvordan egne og andres grenser kan uttrykkes og respekteres

De fleste av disse kompetansemålene er ifølge Utdanningsdirektoratet koblet til FoL (Utdanningsdirektoratet, u.å.-a). De kompetansemålene her som ikke er tilknyttet FoL ut ifra Utdanningsdirektoratet er kompetansemålene «beskrive og fortelle muntlig og skriftlig» og «lytte, ta ordet etter tur og begrunne egne meninger i samtaler» i norsk etter 2. trinn (Kunnskapsdepartementet, 2019a). Kompetansemålet «Utforske og gi eksempler på hvordan barn kan påvirke beslutninger og samarbeide om demokratiske prosesser» i samfunnsfag etter 2. trinn er heller ikke direkte knyttet til det tverrfaglige temaet FoL, men er på Utdanningsdirektoratet knyttet til det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap (Utdanningsdirektoratet, u.å.-b).

4.4.1 Presentasjon av funn i temasiden «Jeg vet»

I dette underkapittelet blir resultatene fra analysen av temasiden «Jeg vet» presentert. Først blir resultatene fra analysen av «Jeg vet» opp mot kompetansemålene etter 2. trinn tilknyttet FoL presentert. Deretter presenteres resultatene fra analysen av «Jeg vet» opp mot de aktuelle områdene innenfor FoL. I **vedlegg 5; 5.1** og **5.2** er Excel-skjemaene som disse resultatene er fremstilt ut fra, vedlagt.

Denne analysen viser at temasiden «Jeg vet» inkluderer tre fag. Disse fagene er norsk, naturfag og samfunnsfag. Norsk og samfunnsfag inkluderes i samtlige temaer inne på temasiden «Jeg vet». Naturfag blir inkludert i fem av temaene inne på temasiden «Jeg vet»; «Å ha det fint sammen», «Kroppen min eier jeg», «Rett til å være trygg», «Å fortelle» og «Mine følelser».

Figur 4.7: Antall fag de ulike temaene inne i "Jeg vet" inkluderer

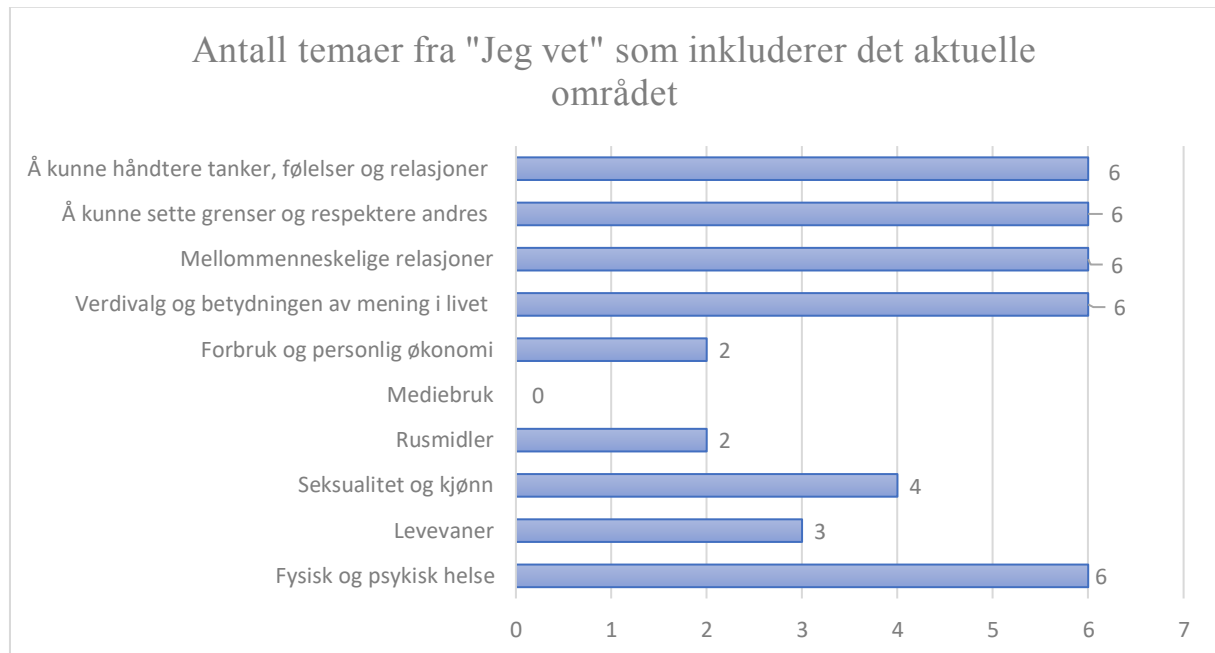
Figur 4.7 viser antall fag de ulike temaene inne på temasiden «Jeg vet» inkluderer. Temaene «Mine følelser», «Å fortelle», «Rett til å være trygg», «Kroppen min eier jeg» og «Å ha det fint sammen» inkluderer tre av syv fag; norsk, naturfag og samfunnsfag. «Hva er barnevernet?» inkluderer to av syv fag; norsk og samfunnsfag.

I Excel-dokumentet (**vedlegg 5.1**) ser man at «Rett til å være trygg» inkluderer ni kompetansemål. «Å ha det fint sammen», «Kroppen min eier jeg», «Hva er barnevernet?» og «Å fortelle» inkluderer åtte kompetansemål. «Mine følelser» inkluderer seks av de kompetansemålene som Utdanningsdirektoratet mener er tilknyttet FoL.

Lærerveiledningen til de ulike temasidene viser også til tre andre kompetansemål som ikke er tilknyttet FoL ifølge Utdanningsdirektoratet. De kompetansemålene etter 2. trinn som temasiden «Jeg vet» inkluderer, i tillegg til de ni kompetansemålene fra FoL, er: «Lytt, ta ordet etter tur og begrunne egne meninger i samtaler» og «Beskrive og fortelle muntlig og skriftlig» fra norsk. «Jeg vet» inkluderer også ett til kompetansemål etter 2. trinn. Dette er: «Utforske og gi eksempler på hvordan barn kan påvirke beslutninger og samarbeide om demokratiske prosesser», fra samfunnsfag.

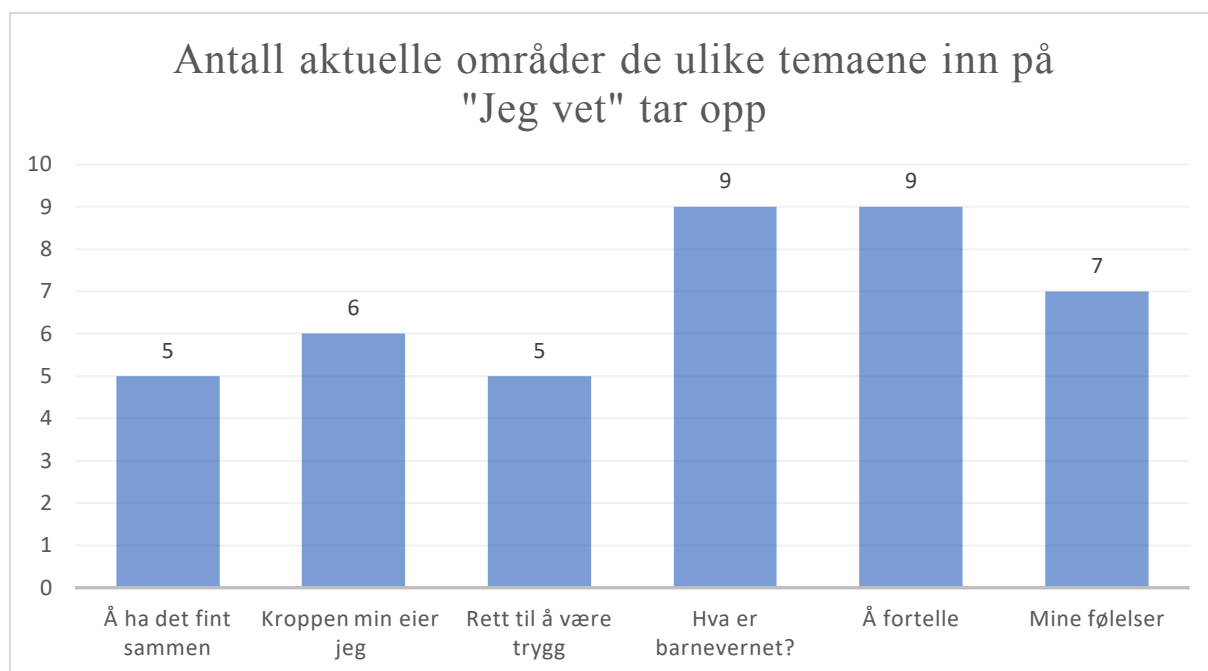
I denne delen av presentasjonen av funn blir det presentert funnene ved undersøkelsen av innholdet på «Jeg vet» opp mot de aktuelle områdene innenfor FoL. Ut ifra Excel-skjemaet

(vedlegg 5.2) ble det utformet to forskjellige diagrammer. **Figur 4.8** er en oversikt over hvor mange temaer fra «Jeg vet» som passer inn under hvert aktuelle område i FoL. **Figur 4.9** er en oversikt over hvor mange aktuelle områder de ulike temaene inne i «Jeg vet» knyttes til.

Figur 4.8: Antall temaer i "Jeg vet" som inkluderer det aktuelle området

Figur 4.8 er en oversikt over hvilke aktuelle områder som blir tatt opp av flest temaer inne på «Jeg vet», og hvilke aktuelle områder som blir tatt opp færrest ganger, eller ikke tatt opp i det hele tatt. Dette diagrammet viser at de aktuelle områdene; å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner, å kunne sette grenser og respektere andres, mellommenneskelige relasjoner, verdivalg og betydningen av mening i livet, og det aktuelle området fysisk og psykisk helse, alle inkluderer seks av seks temaer inne i temaside «Jeg vet». Det aktuelle området seksualitet og kjønn blir inkludert i fire av de seks temaene, levevaner blir inkludert i tre av de seks temaene, og forbruk og personlig økonomi og rusmidler blir inkludert i to av seks temaer inne i «Jeg vet». Det aktuelle området mediebruk blir ikke tatt opp av noen av de seks temaene inne i «Jeg vet».

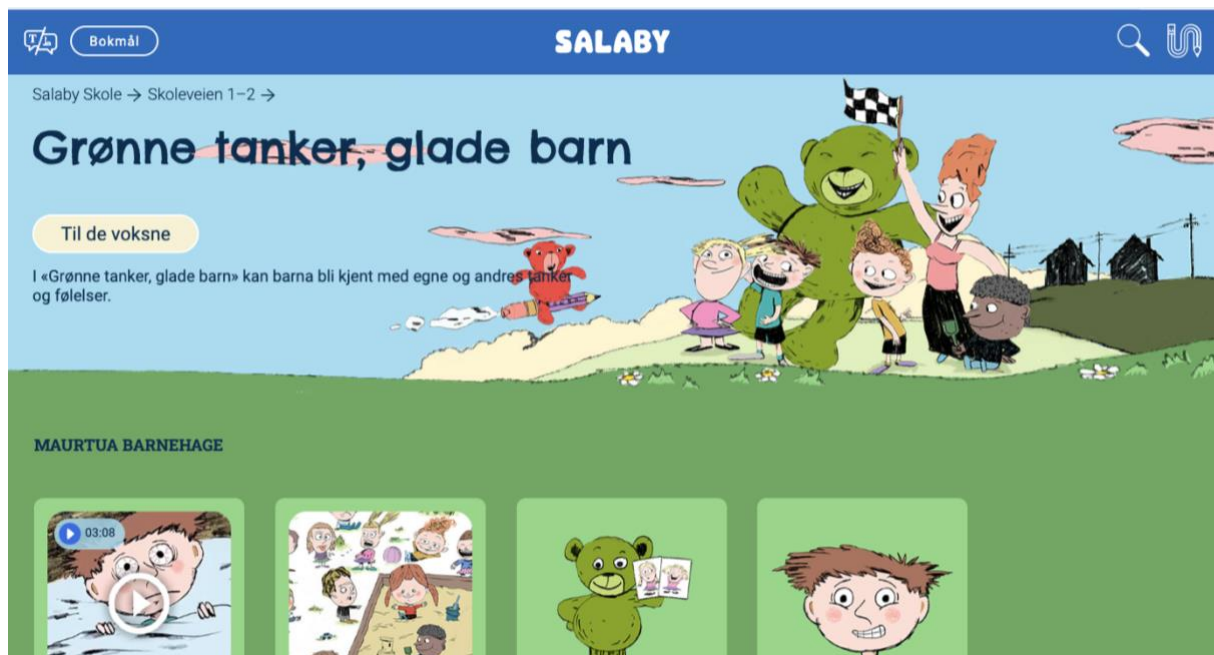
Figur 4.9: Antall aktuelle områder de ulike temaene inne i "Jeg vet" tar opp

Tidligere ble det presentert antall temaer fra «Jeg vet» som passet inn i de aktuelle områdene. **Figur 4.9** derimot er en oversikt over hvor mange aktuelle områder de ulike temaene inne på «Jeg vet» tar opp. Dette viser hvilke temaer som tar opp flest aktuelle områder, og hvilke temaer som tar opp færrest aktuelle områder. **Figur 4.9** viser at temaene «Hva er barnevernet?» og «Å fortelle» fra «Jeg vet» er de temaene som tar opp flest aktuelle områder, med ni av ti aktuelle områder. «Mine følelser» tar opp syv av ti aktuelle områder, «Kroppen min eier jeg» tar opp seks av ti aktuelle områder, og temaene «Å ha det fint sammen» og «Rett til å være trygg» tar begge opp fem av ti aktuelle områder.

4.4.2 Oppsummering av funn i «Jeg vet»

Resultatene ved analyse av «Jeg vet» viser at denne temasiden inkluderer i sin helhet tre av syv fag. Dette er fagene norsk, naturfag og samfunnsfag. «Jeg vet» kan knyttes til ni av 27 kompetansemål i folkehelse og livsmestring. Lærerveiledningen til denne temasiden viser at innholdet kan også knyttes til tre andre kompetansemål som ikke er blant de kompetansemålene Utdanningsdirektoratet knytter til folkehelse og livsmestring. Videre viser resultatene at ni av ti aktuelle områder kan knyttes til innholdet i «Jeg vet». Det eneste aktuelle området «Jeg vet» ikke knyttes til er mediebruk.

4.5 Presentasjon av temasiden «Grønne tanker, glade barn»

Bilde 4-14: "Grønne tanker, glade barn" i Skoleveien 1. -2. Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon

Temasiden «Grønne tanker, glade barn» ble utarbeidet i 2014. Denne temasiden tilknyttet også livsmestring, og er inndelt etter følelsene glad, redd, sint, stolt og flau, og trist. Hver følelse har en film og et puslespill tilegnet den følelsen, samt tre eller fire andre aktiviteter som handler om den følelsen. Før denne inndelingen etter følelser, blir det tatt opp følelser generelt. Her blir dette koblet til situasjoner i barnehagen. Dette rommet skal la barna bli kjent med egne tanker og følelser, og andre sine tanker og følelser (Gyldendal, 2014).

Bilde 4-15: Oppgavetyper i "Grønne tanker, glade barn". Salaby 2023 © Gyldendal Norsk Forlag, www.salaby.no/kolofon

Inne i «Grønne tanker, glade barn» inneholder de fem følelsestemaene mange av de samme type oppgavene. Den første type aktivitet elevene får er å se en film, hvor det blir introdusert en situasjon hvor den gjeldende følelsen kan oppstå. Neste oppgave er å pusle 2 – 4 puslespill. I oppgaven «Mine følelser» får elevene opp bilder av ting, situasjoner eller aktiviteter hvor de skal gradere hvor glad, sint, stolt, flau de blir av det som skjer på bildet, eller hvor godt de liker det eller hvor mye det trøster de. Til slutt får de en rapport over svarene deres.

Oppgaven «Hva sier bamsene?» ber elevene velge hva en bamse sier som de mener passer til hva de selv føler i en eksemplifisert situasjon. Her får de fem til seks situasjoner de skal sette seg inn i. Bamsene er gradert i farge, og går fra mørk grønn til mørk rød. Til sammen seks bamser, med tre grønne og tre røde. Mørk grønn bamse sier «Dette er jeg trygg på nå. Så flink jeg har vært til å øve», grønn bamse sier «Det er deilig å være litt alene» og lys grønn bamse sier «Jeg er modig når jeg gjør noe som er litt skummelt». Lys rød bamse sier «Det er skummelt å være alene», rød bamse sier «Jeg vet ikke om det er helt trygt, jeg må rope og sjekke.» og mørk rød bamse sier «Spring til mamma og hold deg fast til henne hele tiden».

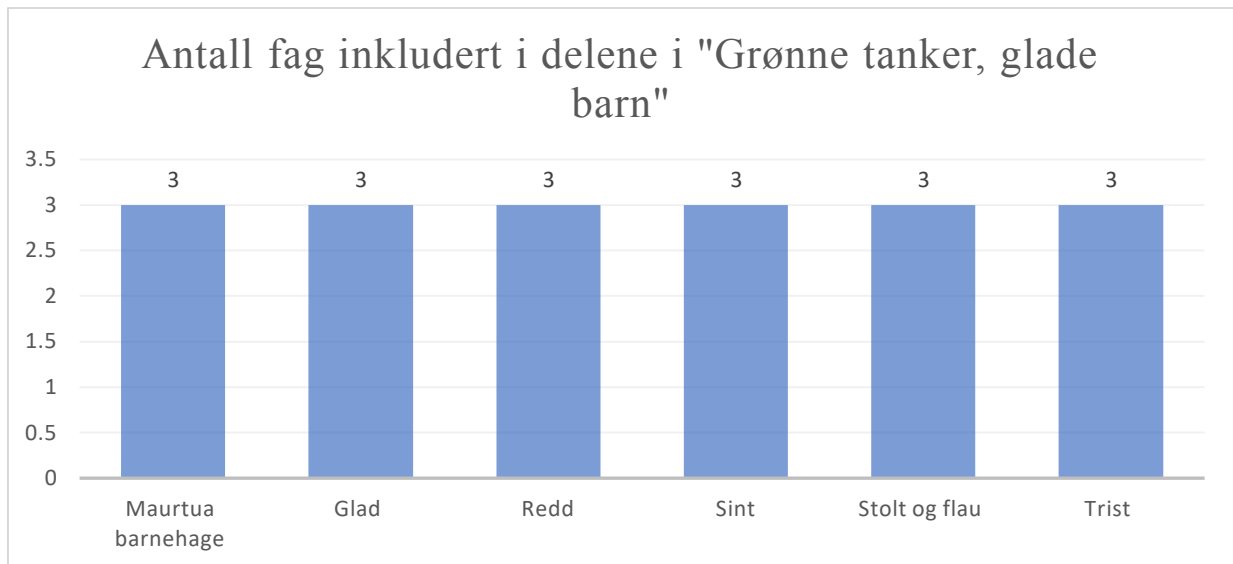
Neste oppgave er at elevene får presentert andre ord for den følelsen de lærer om. De ordene de lærer her skal de bruke i neste oppgave «Hvordan har barna det?». Her får elevene høre hvilken følelse Trine, Roald eller Emil føler på, så blir oppgaven at elevene skal klikke på det bildet som passer til denne følelsen.

I det første temaet «Maurtua barnehage» som er et slags introduksjonstema hvor elevene får bli kjent med barna som en helhet, har de også oppgaver som «følelsesmemory» og «følelser som rimer». Her får de i oppgave å plassere riktig munn eller øyne på ansiktet til Roald, slik at det passer med den følelsen de spør etter. En annen oppgave elevene får er at de får se et situasjonsbilde av alle barna som er ute i barnehageområdet. Elevenes oppgave blir her å finne riktig barn til det de hører at dette barnet gjør. Dette er for eksempel «Øystein gråter. Lars trøster Øystein. Kan du finne dem?».

4.5.1 Presentasjon av funn i temasiden «Grønne tanker, glade barn»

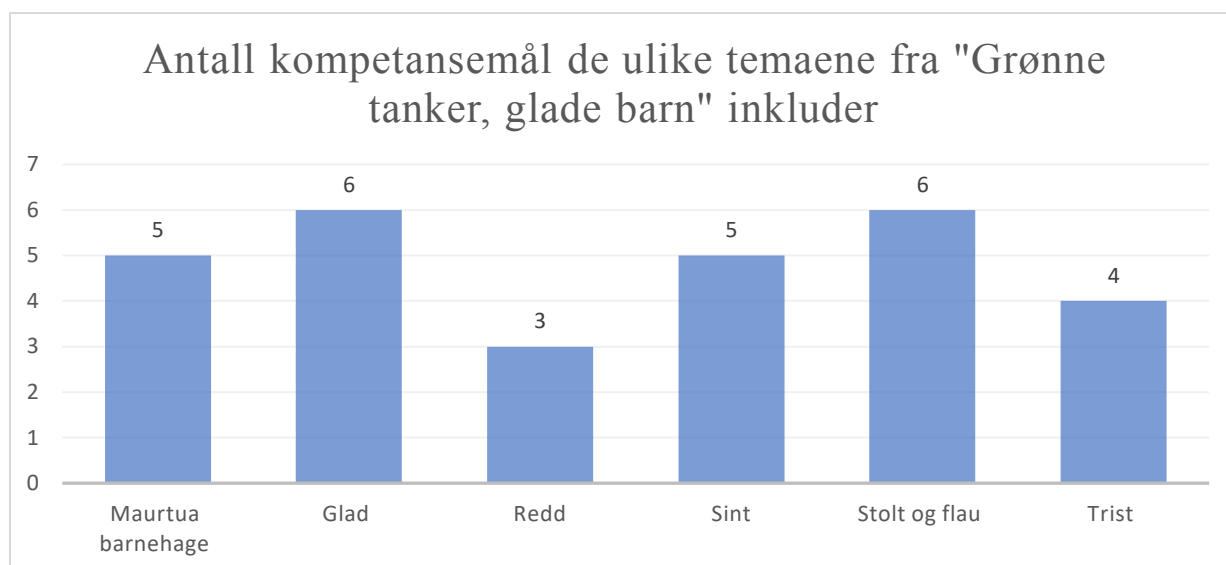
I dette underkapitlet blir funnene i temasiden «Grønne tanker, glade barn» presentert. Først blir resultatet ved analysen av temaene på denne temasiden opp mot kompetansemålene etter 2. trinn presentert, deretter blir funnene ved analysen opp mot de aktuelle områdene i folkehelse og livsmestring presentert. Vedleggene som tilhører disse resultatene, er **vedleggene 6.1** og **6.2**

I Excel-skjemaet (**vedlegg 6.1**) vises det at «Grønne tanker, glade barn» i sin helhet inkluderer fagene norsk, naturfag og samfunnsfag, med utgangspunkt i de kompetansemålene etter 2. trinn som er tilknyttet FoL. Totalt inkluderer «Grønne tanker, glade barn» syv av 27 kompetansemål tilknyttet FoL. Som en helhet inkluderes to av to kompetansemål i norsk, ett av fire kompetansemål i naturfag og fire av ni kompetansemål i samfunnsfag, på denne temasiden.

Figur 4.10: Antall fag inkludert i delene i "Grønne tanker, glade barn"

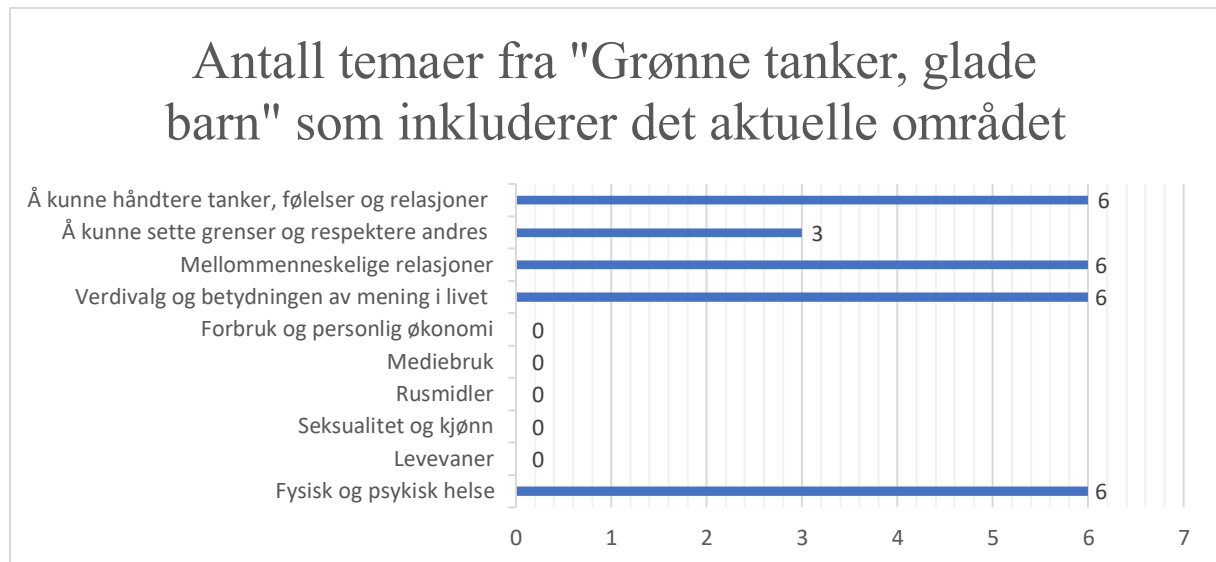
De tre fagene som er inkludert i denne ressursen har alle hvert sitt kompetansemål som er inkludert av seks av seks temaer inne på «Grønne tanker, glade barn». Dette vises i **figur 4.10**. I norsk er det kompetansemålet: «Uttrykke tekstopplevelser gjennom lek, sang, tegning, skriving og andre kreative aktiviteter». I naturfag det kompetansemålet: «Samtale om hvordan sansene brukes til å samle informasjon», og i samfunnsfag er det kompetansemålet «Samtale om følelser, kropp, kjønn og seksualitet». Dette betyr at fagene norsk, samfunnsfag og naturfag blir inkludert i hvert tema inne på «Grønne tanker, glade barn», siden de seks temaene inkluderer minst ett kompetansemål fra hvert av disse tre fagene. Videre blir **figur 4.11** presentert som viser oversikt over hvor mange kompetansemål de ulike temaene fra «Grønne tanker, glade barn» inkluderer.

Figur 4.11: Antall kompetansemål de ulike temaene fra "Grønne tanker, glade barn" inkluderer

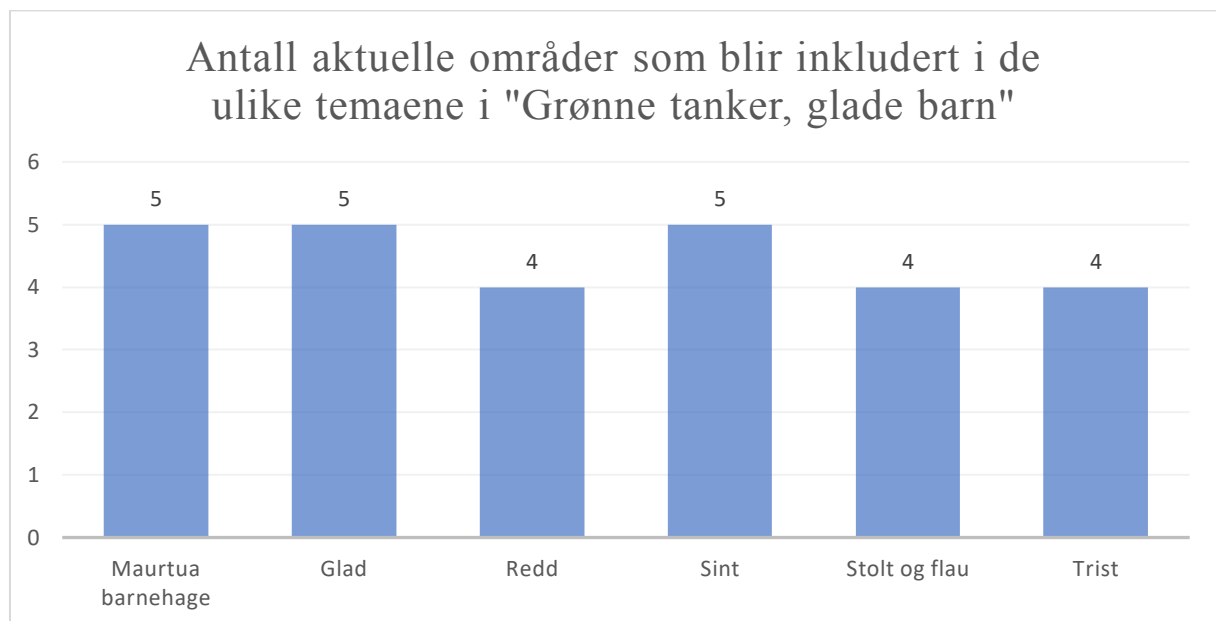
Figur 4.11 viser at temaene «Glad» og «Stolt og flau» inkluderer begge seks kompetansemål av de totalt 27 kompetansemålene. Innholdet i «Maurtua barnehage» og «Sint» inkluderer fem av 27 kompetansemål. «Trist» inkluderer fire og «Redd» inkluderer tre av 27 kompetansemål. I sin helhet inkluderer «Grønne tanker, glade barn» syv ulike kompetansemål.

I presentasjonen av funnene i innholdet «Grønne tanker, glade barn» opp mot de aktuelle områdene i FoL vil disse funnene bli presentert gjennom to diagrammer. Disse diagrammene ble utarbeidet med utgangspunkt i Excel-dokumentet hvor det ble krysset av for hvilke aktuelle områder innholdet i «Grønne tanker, glade barn» inkluderer (**vedlegg 6.2**). Det første diagrammet som blir presentert, **figur 4.12**, viser en oversikt over hvor mange av temaene i «Grønne tanker, glade barn» som inkluderer de ulike aktuelle områdene. Det andre diagrammet, **figur 4.13**, er en oversikt over hvor mange aktuelle områder de ulike temaene i «Grønne tanker, glade barn» inkluderer.

Figur 4.12: Antall temaer fra "Grønne tanker, glade barn" som inkluderer det aktuelle området

I **figur 4.12** vises det at de aktuelle områdene; å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner, mellommenneskelige relasjoner, verdivalg og betydningen av mening i livet, og fysisk og psykisk helse, inkluderes i innholdet hos seks av seks temaer inne på «Grønne tanker, glade barn». Det siste aktuelle området som blir inkludert i «Grønne tanker, glade barn» er å kunne sette grenser og respektere andres. Dette aktuelle området blir inkludert i tre av seks temaer inne på temasiden «Grønne tanker, glade barn». Totalt blir fem aktuelle områder av ti aktuelle områder inkludert i innholdet på «Grønne tanker, glade barn».

Figur 4.13: Antall aktuelle områder som blir inkludert i de ulike temaene i "Grønne tanker, glade barn"

Figur 4.13 viser at innholdet i temaene «Maurtua barnehage», «Glad» og «Sint» inkluderer fem aktuelle områder. Dette er de fem aktuelle områdene som ble presentert ovenfor. Temaene «Redd», «Stolt og flau» og «Trist» inkluderer fire aktuelle områder i FoL.

4.5.2 Oppsummering av funn i «Grønne tanker, glade barn»

Resultatene ved analyse av temasiden «Grønne tanker, glade barn» viser at i dette innholdet blir det inkludert tre fag; norsk, naturfag og samfunnsfag. Totalt blir det knyttet syv kompetansemål til denne temasiden. Videre viser resultatene at fem av ti aktuelle områder blir knyttet til innholdet i «Grønne tanker, glade barn».

5 Drøfting

Funnene gjort ved de ulike analysene blir i dette kapitlet drøftet opp mot den overordnede teorien, samt tidligere forskning. Dette kapitlet blir bygd opp med utgangspunkt i studiens problemstilling og forskningsspørsmål, slik dette kapitlets underoverskrifter viser. Funnene gjort ved analyse av kompetansemål etter 2. trinn tilknyttet folkehelse og livsmestring, og de tre temaside fra Salaby 1. – 2. trinn, blir drøftet opp mot teorien om tverrfaglighet. Tidligere forskning om folkehelse og livsmestring vil også drøftes inn i disse funnene.

5.1 Drøfting av første forskningsspørsmål

Det første forskningsspørsmålet er:

Hvordan blir tverrfagligheten ivaretatt i kompetansemålene etter 2. trinn tilknyttet folkehelse og livsmestring?

I dette forskningsspørsmålet er formålet å undersøke om kompetansemålene etter 2. trinn, tilknyttet FoL, kan kobles sammen med andre fag eller kan benyttes i ulike temaer innenfor FoL. I analysen av disse kompetansemålene ble de satt opp mot de aktuelle områdene. Dette resulterte i at tverrfagligheten hos de aktuelle områdene i FoL, i LK20 også kan drøftes. For å drøfte dette forskningsspørsmålet brukes funnene ved analysen av kompetansemålene etter 2. trinn tilknyttet det tverrfaglige temaet FoL i LK20. Dette er funnene fra analysen gjort ved å kategorisere kompetansemålene i de aktuelle områdene i FoL, samt funnene gjort ved analysen av antall fag som inkluderer de samme begrepene i deres kompetansemål.

Først vil det bli drøftet rundt faginndelingen av kompetansemålene etter 2. trinn tilknyttet FoL. Deretter blir det drøftet antall fag og aktuelle områder opp mot de ulike tverrfaglige tilnærmingene. Etter dette drøftes begrepene i kompetansemålene etter 2. trinn, og avslutningsvis nevnes aktivitetsmetoders påvirkning på tverrfaglighet.

5.1.1 Drøfting av tverrfagligheten ved faginndeling av kompetansemål

Tverrfaglige temaer er blitt en del av den nye læreplanen. Slik Moss et al. (2003, ss. 6-7) skriver vil det å ha en tverrfaglig tilnærming gjøre at kunnskapen ikke blir delt opp i kunstige deler. Siden LK20 nå inkluderer tverrfaglige temaer kan det tyde på at man skal ha en mer tverrfaglig tilnærming i skolen. Ved at det tverrfaglige temaet FoL tilknyttes kompetansemål som er skilt etter fag, kan tverrfagligheten ved dette vurderes. En tverrfaglig forståelse slik skrevet i Moss et al. (2003, ss. 7-8) sitt første prinsipp, vil en slik inndeling skape en kunstig oppdeling av

kunnskap. For at elevene skal få oppleve FoL som en helhet, er det viktig at de får se de ulike perspektivene på dette temaet i en sammenheng.

En annen fare med at kompetansemålene er inndelt i fag henger sammen med at et fag skiller seg ut med antall kompetansemål og relevante begreper tilknyttet FoL. Samfunnsfag er det faget med flest kompetansemål etter 2. trinn knyttet til FoL, ifølge Utdanningsdirektoratet (2017). Samfunnsfag er også det faget med flest relevante begreper knyttet til FoL. Her vil det da kunne være en fare for at FoL blir sett på og opplevd som et tema i samfunnsfag, hvor det da begrenses til å kun komme frem i dette faget. Viig et al. (2021, s. 25) anbefaler at det ikke skal være spesielle fag eller bestemte lærere som får ansvaret for undervisningen av de tverrfaglige temaene. For å forbedre den tverrfaglige undervisningen vil en endring være å ha fokus på at elevene selv skal løse eller finne svar på virkelighetsnære problemer og situasjoner. Det første fokuset skal ikke være å lære om innholdsspesifikt materiale (Kaufman, 2003, ss. 110 - 111). Hvis det tverrfaglige temaet blir faginndelt og det er fokus på ett kompetansemål om gangen, kan det fort bli for innholdsspesifikt.

Moss et al. (2003, s.7) skriver som sitt tredje prinsipp, for en tverrfaglig forståelse, at det er behov for å gjøre om måten man tilnærmer seg læreplaner. I stedet for å dele kompetansemålene i FoL etter fag kunne det ha blitt listet opp kompetansemål som det er ment at elevene skal kunne om FoL, uten tilknytning til spesielle fag. Dette kan ha en påvirkning på hvordan det hadde blitt arbeidet med folkehelse og livsmestring i skolen. I de lavest rangerte tilnærmingene til tverrfaglighet; fagkobling og flerfaglighet, er fagene atskilte og har delvis eller ingen samordning med de andre fagområdene (Bolstad, 2020, s. 30). En inndeling av fag vil dermed gjøre det enklere for lærerne å dele temaet mellom deres egne fagområder, og dermed ha en av de lavest rangerte tilnærmingene til tverrfaglighet. Ved å unngå å knytte kompetansemålene i FoL til bestemte fag kunne dette ha utfordret den tverrfaglige undervisningen, ved at lærerne må undervise uten tydelig atskilte fag. Det å undervise uten tydelig avskilte fag, kjennetegner det Drake og Reid (2018, ss. 35-36), Moss et al. (2003, ss. 6-7) og Bolstad (2020, ss. 30-31) betegner som integrert tverrfaglighet, altså det høyeste nivået innenfor tverrfaglighet. Slik Drake og Reid (2018, ss. 35-36) skriver kan det å fjerne grensene mellom fagene skape en helhet. Det er denne helheten som den tverrfaglige tilnærming har som formål, hvor elevene lærer slik det er av natur, uten den kunstige oppdelingen, slik Moss et al. (2003, ss. 6-7) betegner faginndelingen i tradisjonell skole.

Selv om integrert tverrfaglighet er det høyeste nivået innenfor tverrfaglighet skriver Moss et al. (2003, ss. 6-7) at siden skolehverdagen tradisjonelt er inndelt i fagområder, er det mer naturlig å bruke tilnærmingen til et av de lavere perspektivene på tverrfaglighet. Dette er på grunn av hvor krevende det kan være å gå bort fra de tradisjonelle organiseringsstrukturene etter fag. Det trenger ikke være noe negativt hvis lærere bruker en av de lavest rangerte tilnærmingene til tverrfaglighet. Slik Drake og Reid (2018, s. 32) forklarer de tverrfaglige nivåene, er disse ulike måter å konstruere en integrert læreplan på. Det er dermed ingen som sier at for at det skal være tverrfaglig undervisning, må det være undervisning etter det øverste nivået av tverrfaglighet. Ved at kompetansemålene tilknyttet FoL er inndelt i fag, gis lærere innsyn i hvilke fagområder som skal dekke hvilke elementer ved dette temaet. Det er videre opp til lærerne selv å vurdere hvordan de vil arbeide med dette, altså hvilken tverrfaglig tilnærming de ønsker å benytte seg av.

Kompetansemålene etter 2. trinn, tilknyttet FoL, er inndelt i syv fag. Dette betyr ikke nødvendigvis at lærere bruker disse ved å skille kompetansemålene etter fag. Moss et al. (2003, ss. 7 - 8) skriver at hvis en lærer skal ha et tverrfaglig perspektiv på undervisningen kreves det at læreren setter seg inn i sitt eget fag, samt de andre fagene. Dette kan gjøre at lærere dekker fagstoff fra andre områder i læreplanen enn kun fagstoffet fra sitt område. Hvis da lærere skal arbeide med FoL på 1. – 2. trinn vil den funksjonen på Utdanningsdirektoratet sine nettsider, hvor man kun får frem kompetansemålene som er tilknyttet dette temaet, fungere på den måten at en lærer som tenker tverrfaglig vil kunne få oversikt over de syv perspektivene på FoL, og dermed forsøke å inkludere flest mulig av disse inn i temaet. Hvordan lærere bruker disse kompetansemålene påvirker dermed hvordan tverrfagligheten ivaretas i dette temaet.

Kompetansemålene i det tverrfaglige temaet FoL er faginndelt. I avsnittene over er det drøftet rundt hvordan den tverrfaglige undervisningen i skolen påvirkes av hvordan lærere setter seg inn i, forstår og benytter seg av kompetansemålene. Videre vil det bli drøftet rundt hvordan tverrfagligheten blir ivarettatt i kompetansemålene, og hvordan dette kan legge opp til å bruke en tverrfaglig tilnærming.

5.1.2 Drøfting av funnene gjort i analysen av kompetansemålene tilknyttet folkehelse og livsmestring

I denne drøftingsdelen kommer funnene i analysen av kompetansemålene til å bli drøftet opp mot elementer fra teorien om tverrfaglighet. Funnene i **Figur 4.1** (s. 42) og funnene i **Figur 4.2** (s.45) og **4.3** (s. 46) drøftes sammen, siden disse er ulike perspektiver på samme sak og henger

tett sammen. Disse blir drøftet opp mot de ulike nivåene av tverrfaglighet. Nivåene blir drøftet hver for seg. Til slutt blir det, i lys av det som ble drøftet, forsøkt å svare på det første forskningsspørsmålet.

Det første nivået i en tverrfaglig tilnærming, er fagkobling. Ifølge Drake og Burns (2004, ss.7-8) betegnes fagkobling som en kombinasjon av to fag. Når det gjelder Bolstad (2020, ss. 30-31) og Drake og Reid (2018, ss. 35-36) sine krav i de ulike tverrfaglige tilnærmingene, skrives det at ved dette laveste nivået, fagkobling, kobles det tverrfaglige temaet innad i ett skolefag, eller ved å trekke inn det samme temaet i de ulike fagene. I denne studien ble det funnet ut ved analyse av kompetansemålene etter 2. trinn, tilknyttet FoL, at alle fagene kunne knyttes til temaet FoL (**Figur 4.1**, s. 42). Videre i analysen ble det også funnet ut at hvert aktuelt område inkluderer minst fire fag, og dermed står ingen fag som eneste perspektiv i et aktuelt område (**Figur 4.2**, s. 45 og **Figur 4.3**, s. 46). På bakgrunn av denne studien kan da kompetansemålene etter 2. trinn legge opp til en tverrfaglig tilnærming på dette nivået, siden alle de aktuelle områdene inkluderer over to fag slik kravet til Drake og Burns (2004, ss 7-8) er. En annen grunn til at kompetansemålene etter 2. trinn kan legge opp til fagkobling, er på grunn av at kompetansemålene kobler alle skolefagene til det samme tverrfaglige temaet, og man kan ha om det tverrfaglige temaet FoL i samtlige fag. Dette er også etter det Bolstad (2020, ss. 30-31) og Drake og Reid (2018, ss. 35-36) mener er en del av denne tilnærmingen.

I dette tilfellet viser studien at kompetansemål fra alle fagene kan kobles til temaet FoL, men det er ikke alle fagene som kan kobles til alle de aktuelle områdene. Hvis man velger å se på de aktuelle områdene som ulike innfallsvinkler til det tverrfaglige temaet, kan det gjøre undervisningen tverrfaglig, for eksempel kan man med en fagkoblende tverrfaglig tilnærming bruke de aktuelle områdene som syv separate perspektiver, hvor hvert fag kan ha fokus på en synsvinkel på temaet. Her vil det være tverrfaglig, ut ifra det Bolstad (2020, ss. 30-31) og Drake og Reid (2018, ss. 35-36) skriver om at dette tverrfaglige nivået kobles innad i ett skolefag. Da vil kompetansemålene fra de ulike fagene fungere på et tverrfaglig nivå, ved at de belyser de ulike fagenes innfallsvinkel i et større tema.

Derimot hvis man ser på de aktuelle områdene som underordnede temaer til FoL, som skrevet tidligere, blir ikke alle fagene inkludert i hvert aktuelt område. Her kan man da ikke trekke det samme temaet i de ulike fagene slik Bolstad (2020, ss. 30-31) og Drake og Reid (2018, ss. 35-36) beskriver som en inngang til nivået fagkobling. For eksempel kan dermed ikke undervisningen i alle fagene ha temaet rusmidler, siden ikke alle fagene har kompetansemål

som kan knyttes til dette underordnede temaet. Dette er med utgangspunkt i at det kun brukes kompetansemål etter 2. trinn, som er knyttet til FoL av Utdanningsdirektoratet.

Selv om resultatene fra analysen av disse kompetansemålenes viser at ikke alle fagene kan knyttes til alle de aktuelle områdene, betyr ikke dette at det absolutt ikke er mulig å trekke det samme aktuelle området inn i de ulike fagene. Dette påvirkes av hvordan læreren forstår kompetansemålene og bruker disse. Det påvirkes også av hvordan læreren tolker og definerer de aktuelle områdene. Om disse er perspektiver i temaet FoL, eller om de aktuelle områdene er temaer i seg selv.

I en flerfaglig tilnærming ifølge Meeth (1978; henvist i Moss et al., 2003, s. 6) kan man enten se på et fag fra et annet fag sitt perspektiv, altså minst to fag som kan kobles sammen. Den andre måten Meeth (1978; henvist i Moss et al., 2003, s. 6) mener at er et litt høyere nivå innad i en flerfaglig tilnærming er å involvere flere fag som fokuserer på et felles problem. Det er da ingen bestemt grense for hvor mange fag som må inkluderes i et tema for at det skal kunne ha en flerfaglig tilnærming, så lenge det er flere fag. Dette tverrfaglige nivået vil da også kompetansemålene etter 2. trinn, tilknyttet FoL, kunne legge opp til. Bolstad (2020, ss. 30-31) og Drake og Reid (2018, ss. 35-36) skriver heller ingen grense på hvor mange fag det må kunne inkluderes i et tema, med en flerfaglig tilnærming, for at det skal være tverrfaglig. I Drake og Reid sitt eksempel på en flerfaglig tilnærming blir det koblet fire fag til et tema. Med tanke på dette eksemplet vil da kompetansemålene også ifølge Drake og Reid kunne ha en flerfaglig tilnærming, siden de kobler sammen minst fire fag til et aktuelt område, og kobler alle fagene sammen i FoL.

Det neste nivået kompetansemålene etter 2. trinn, tilknyttet FoL, drøftes om kan legge opp til er en moderat tverrfaglig tilnærming. Dette nivået krever at ferdigheter og konsepter til felles med to fag, ifølge tabellen til Helmane og Briška (2017, s.13). Moss et al. (2003, s. 6) skriver at i denne tilnærmingen integreres bidrag fra flere fag. Bolstad (2020, ss. 30-31) skriver at to eller flere fag i denne tilnærmingen er tett koordinert. Kompetansemålene og de aktuelle områdene kan dermed med utgangspunkt i disse definisjonene kunne legge opp til moderat tverrfaglighet.

Integrert tverrfaglighet er det høyeste nivået innenfor tverrfaglighet, men også det mest avanserte nivået. Det nevnes ikke noe i Drake og Reid (2018, ss. 35-36), Moss et al. (2003, ss. 6-7), Bolstad (2020, ss. 30-31) eller i Helmane og Briška (2017, s. 13) om antall fag som burde inkluderes i denne tverrfaglige tilnærmingen. Fagene inkluderer fire til ti aktuelle områder hver,

og de aktuelle områdene inkluderer fire, fem og seks fag. Helmane og Briška (2017, s. 13) sin tabell (**Tabell 2.1.**, s. 23) over felles og særegne trekk ved de ulike tverrfaglige tilnærmingene til integrert undervisning viser at de tverrfaglige tilnærmingene flerfaglighet, moderat tverrfaglighet og integrert tverrfaglighet har som fellestrekk at de inkluderer mer enn ett fag. Kompetansemålene etter 2. trinn kobler fler fag sammen til samme aktuelle områder i FoL. Hvis man skal bruke en av disse tre tverrfaglige tilnærmingene vil det, med bakgrunn av resultatene i denne studien, kunne inkluderes minst fire fag til et tema. Dette er hvis et aktuelt område er hovedtemaet. I tilfellet hvor FoL er hovedtemaet, viser denne studien at alle de syv fagene kan kobles til dette temaet. Med tanke på dette kan det bety at kompetansemålene etter 2. trinn også kan legge opp til disse tre høyere tverrfaglige nivåene.

Dette betyr at kompetansemålene kan legge opp til tverrfaglighet på samtlige nivåer innenfor tverrfaglighet. Dette er da kun med hensyn til antall fag det kreves at inkluderes i de ulike tverrfaglige nivåene. Selv om kompetansemålene og de aktuelle områdene kan ha samtlige av de tverrfaglige tilnærmingene, er det uvisst hvor godt et tema som inkluderer fire fag dekker helheten, og gjør at elevene opplever den større sammenhengen. Samtidig vil noen kompetansemål være mer generelle, og andre vil være mer spesifikke. Dette krever en lærer som forstår nyansene eller fagene i en dypere grad, enn hvis fagene hadde blitt sett på som at de står alene (Moss et al., 2003, ss. 7-8).

I **Figur 4.2** (s.45) og **Figur 4.3** (s.46) kan man også lese av, at hvis man skal planlegge undervisning i områder som fysisk og psykisk helse, verdivalg og betydningen av mening i livet, og å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner, vil man kunne inkludere alle de syv fagene. Her kan 19 til 24 kompetansemål knyttes til disse områdene. Dette kan gjøre disse områdene innenfor FoL bedre tilpasset til å gjennomføre den mest krevende tilnærmingen til tverrfaglighet; integrert tverrfaglighet, siden det på dette nivået er mer fokus på en helhetlig sammenheng. Her er det da mulighet for å inkludere syv perspektiver på områdene psykisk og fysisk helse, verdivalg og betydningen av mening i livet, og å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner. Selv om det i denne studien viser at det kun er tre aktuelle områder der kompetansemål fra alle fagene kan bli inkludert, betyr ikke dette at det er slik. I praksis kan læreren knytte sammen flere kompetansemål ved å bruke sine egne tolkninger. Dermed kommer dette an på hva læreren vektlegger i de ulike aktuelle områdene i FoL som tema, og hvordan kompetansemålene fra fagene da kobles sammen. Samtidig er det ikke nødvendigvis slik at de aktuelle områdene nevnt i LK20 er de mest relevante temaene i FoL. Det kan godt hende at det finnes flere temaer eller mer relevante temaer, i FoL. Med utgangspunkt i at de aktuelle

områdene er temaer i FoL, avhenger det av hvordan læreren kobler sammen kompetansemålene som er knyttet til de aktuelle områdene, for at disse skal kunne ha en tverrfaglig tilnærming på et høyere integrert nivå.

De aktuelle områdene med færrest inkluderte kompetansemål var de tre aktuelle områdene rusmidler, mediebruk, og forbruk og personlig økonomi. Dette er resultatene ved analyse av kompetansemål etter 2. trinn. At disse aktuelle områdene inkluderer færrest av disse kompetansemålene, kan være på grunn av at disse aktuelle områdene ikke er ment som de mest relevante områdene på 2. trinn. Dette er i tråd med hva Webster-Stratton (2018, s. 336) mener skal til for å styrke de emosjonelle og sosiale vanskene i aldersgruppen tre til åtte år, siden de aktuelle områdene med flest tilknyttede kompetansemål er knyttet til elevens emosjonelle og sosiale ferdigheter.

Helmane og Briška (2017, s. 13) skriver i sin tabell (**Tabell 2.1**, s.23) at en flerfaglig tilnærming har en fagorientert tilnærming, hvor da temaene skal ha sammenkoblinger med hvert fag. Utgangspunktet i denne tilnærmingen er forholdet mellom begreper og prosesser i ett fag til temaet. På det integrert tverrfaglige nivået av tverrfaglighet, samt det moderat tverrfaglige nivået er det mindre fokus på inndelingen av fag. Her legges det mer vekt på å skape sammenheng og blande kunnskapen fra ulike perspektiver. På et integrert tverrfaglig nivå er dette med en mer problem-orientert inngang. Dette poengteres av Helmane og Briška (2017, s. 13), Drake og Reid (2018, ss. 35-36), og Moss et al. (2003, ss. 6-8). Bolstad (2020, ss. 30-31) poengterer at begreper, prosedyrer og perspektiver, i en integrert tverrfaglig tilnærming, arbeides med samtidig uten tydelige atskilte fag. I denne studien ble det også gjort en analyse av hvilke begreper som gikk igjen i kompetansemålene, tilknyttet FoL. Denne analysen viste at et begrep ble inkludert av maksimalt tre av syv fag. Selv om de tre aktuelle områdene, som inkluderer syv av syv fag, og knyttes til fra 19 til 24 kompetansemål, kan disse kompetansemålene og deres syv fag ha syv ulike perspektiver på disse aktuelle områdene. Det kan være slik at til tross for at alle fagene kan knyttes til et aktuelt område har de ingen felles begreper, prosedyrer og perspektiver, slik Helmane og Briška (2017, s. 13) mener er en del av en flerfaglig tilnærming, og en integrert tverrfaglig tilnærming. At begreper, prosedyrer og perspektiver arbeides med på et integrert tverrfaglig nivå blir også poengtert av Bolstad (2020, ss. 30-31).

Med en integrert tverrfaglig tilnærming til temaet FoL vil det på dette nivået bli adressert et problem eller spørsmål i undervisningen (Moss et al., 2003, ss. 6-7). Dermed vil lærerens

oppgave på dette nivået bli å finne et problem eller spørsmål som kan føre fagområdene sammen som en helhet. Siden det ikke er mange kompetansemål fra de ulike fagområdene som bruker de samme begrepene, vil det være opp til læreren å ha god nok forståelse av hva de ulike fagområdene kan bidra med.

Funnene ved analysen av begrepene brukt i kompetansemålene viste at 21 av de 39 innhentede begrepene er begreper fra samfunnsfag, og 15 av disse begrepene er kun koblet til faget samfunnsfag. Dette kan gjøre disse kompetansemålene mindre tverrfaglige siden 15 av begrepene kommer fra det samme faget og kun er knyttet til dette faget. Hvis da ingen av de andre begrepene kan kobles til disse 15 begrepene vil det være krevende å skulle ha en tverrfaglig tilnærming hvor det inkluderes flere fag enn samfunnsfag. Denne analysen viste også at maksimalt tre av syv fag inkluderte samme begrep i sine kompetansemål. Om fagene ikke bruker de samme begrepene, betyr ikke dette at det er umulig å knytte flere kompetansemål, også fra andre fag, sammen. Selv om begrepene ikke er de samme, er det flere av begrepene som henger sammen eller er sterkt knyttet til hverandre. Her blir det dermed læreren sine tolkninger som kan bidra til at flere fag kan inkluderes i de aktuelle områdene.

I forhold til de aktivitetsmetodene som fungerer godt tverrfaglig ifølge Bolstad (2020, s. 43) vil aktivitetene kompetansemålene etter 2. trinn legger opp til også påvirke graden av tverrfaglighet. Læreren er den som velger aktivitet for undervisningen slik at elevene skal oppnå kompetansemålene. Det er dermed opp til læreren å velge aktivitetsmetoder som fungerer godt tverrfaglig, for å få en god tverrfaglig undervisning.

5.1.3 Oppsummering første forskningsspørsmål

Det første forskningsspørsmålet er: *Hvordan blir tverrfagligheten ivarettatt i kompetansemålene etter 2. trinn tilknyttet folkehelse og livsmestring?* For å drøfte dette forskningsspørsmålet er det brukt teori om tverrfaglig undervisning og tverrfaglige nivåer, samt knyttet inn tidligere forskning om folkehelse og livsmestring.

Det har blitt drøftet om hvordan faginndelingen av kompetansemålene knyttet til et tverrfaglig tema påvirker tverrfagligheten. På den siden blir det på denne måten oversiktlig for lærerne å vite hva fagområdenes perspektiver på folkehelse og livsmestring er. På den måten kan de enkelt ta med seg dette inn i planleggingen av undervisning. På den andre siden kan det gjøre kunnskapen rundt dette temaet oppdelt, ved at det blir enklere for læreren å skape sammenhenger mellom fagområdene på et lavt tverrfaglig nivå, selv om det er mulighet for å koble kompetansemålene sammen, og oppnå et høyere tverrfaglig nivå. At kompetansemålene

er faginndelt kan begrense de tverrfaglige mulighetene man egentlig har ved dette temaet, siden spesielle fag her får ansvaret for ulike perspektiver på folkehelse og livsmestring, slik Viig et al. (2021, s. 25) anbefaler å unngå. Altså oversikten over hvilke fag de ulike kompetansemålene tilhører kan fungere på en oversiktlig måte, men kan samtidig være begrensende og styrende.

Videre har det blitt drøftet at kompetansemålene etter 2. trinn, tilknyttet folkehelse og livsmestring, på bakgrunn av antall fag disse kobler sammen, kan fungere tverrfaglig på alle de fire tverrfaglige nivåene. Derimot har det blitt problematisert at det kun er tre fag som bruker de samme begrepene i disse kompetansemålene. Dette kan gjøre at selv om mange kompetansemål kan knyttes til et aktuelt område, kan det være at de ikke belyser de samme elementene. Dette kan gjøre det krevende å skape sammenheng mellom kompetansemålene innad i ett område. Til tross for dette igjen ble det poengtert at selv om begrepene i kompetansemålene ikke er de samme, henger de tett sammen. Det blir dermed opp til læreren å finne koblinger mellom disse kompetansemålene slik at flest mulig fag blir inkludert i en tverrfaglig tilnærming. Læreren kan med god oversikt over kompetansemålene hos de ulike fagområdene kunne benytte seg av andre kompetansemål og temaer i folkehelse og livsmestring, som ikke er fremhevet i LK20. Aktivitetsmetoder som blir valgt i undervisningen påvirker også hvor god tverrfaglig undervisning det blir.

På bakgrunn av dette kan det sies at kompetansemålene etter 2. trinn ivaretar tverrfaglighet ved at det er muligheter for å koble sammen kompetansemål på tvers av fag. Det blir med det ivaretatt en mulighet for å bruke en tverrfaglig tilnærming i alle de fire nivåene av tverrfaglighet.

5.2 Drøfting av andre forskningsspørsmål

I denne drøftingsdelen blir det andre forskningsspørsmålet drøftet. Det andre forskningsspørsmålet er:

Hvordan blir tverrfagligheten ivaretatt i Salabys temasider tilknyttet det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring?

Dette forskningsspørsmålet blir drøftet ut ifra funnene i **kapittel 4.3, 4.4** og **4.5**. Det vil først bli drøftet rundt antall fag resultatene viste at inkluderes i de ulike temasidene, opp mot tverrfaglighet. Etter dette blir det drøftet rundt inkludering av kompetansemål i temasidene, deretter inkluderingen av de aktuelle områdene. Til slutt vil det bli drøftet rundt aktivitetstypene på Salaby opp mot det Bolstad (2020, s.43) skriver er gode aktivitetsmetoder for tverrfaglig undervisning.

5.2.1 Antall fag inkludert i de ulike temasidene

I drøftingen av det første forskningsspørsmålet ble det først drøftet tverrfaglighet ved antall fag som var inkludert i de aktuelle områdene i FoL. I dette andre forskningsspørsmålet spørres det etter tverrfagligheten ved temasidene i Salaby. Dermed vil det i denne drøftingsdelen bli drøftet tverrfaglighet ved antall fag som er inkludert i de tre temasidene i Salaby for 1. til 2. trinn.

Temasidene som ble analysert i denne studien er «Sanger med Superkompisene», «Jeg vet» og «Grønne tanker, glade barn». I analysen kom det frem at «Sanger med Superkompisene» inkluderte i sin helhet fire fag (**Figur 4.4**, s. 57). Temasidene «Jeg vet» (**Figur 4.7**, s. 69) og «Grønne tanker, glade barn» (**Figur 4.10**, s. 74) inkluderer tre fag i sin helhet. Slik nevnt tidligere er det på det tverrfaglige nivået fagkobling forskjellige krav til antall fag som inkluderes, og ulike tilnærminger til hvordan disse kan inkluderes på dette nivået. Drake og Burns (2004, ss. 7-8) nevner en kombinasjon av to fag. Dermed vil alle de tre temasidene kunne legge opp til fagkobling som en tverrfaglig tilnærming, siden alle inkluderer over to fag.

Drake og Reid (2018, ss. 35-36) og Bolstad (2020, ss. 30-31) sin forståelse av fagkobling som en tverrfaglig tilnærming er at på dette nivået kan ett felles tema foregå i ett fag eller separat i flere fag. Med utgangspunkt i å bruke ressursene i temasidene på Salaby, kan man inkludere FoL som et felles tema i ett fag. I dette tilfellet vil det da også bli inkludert andre fag i dette undervisningsopplegget. Det vil si at hvis man bruker en musikkvideo fra «Sanger med Superkompisene» i norsk vil det også inkluderes kompetansemål fra fagene naturfag, samfunnsfag og musikk. I tilfeller hvor man benytter seg av ressursene i «Jeg vet» og «Grønne

tanker, glade barn» blir kompetansemål fra fagene norsk, naturfag og samfunnsfag inkludert. Ved å ha et felles tema separat i flere fag, vil det med disse temasidene kunne ha FoL som et felles tema i fagene norsk, naturfag, samfunnsfag og musikk. Temasidene vil med både Drake og Burns (2004, ss. 7-8), Drake og Reid (2018, ss. 35-36) og Bolstad (2020, ss. 30-31) sine forståelser for fagkobling, kunne ha en tverrfaglig tilnærming på dette nivået.

Da det gjelder det andre nivået, flerfaglighet, jobbes det med det tverrfaglige temaet i fler skolefag samordnet (Bolstad, 2020, ss. 30-31). På dette nivået blir fortsatt fagene holdt atskilt (Drake & Reid, 2018, 35-36). Temasidene inkluderer både kompetansemål fra tre og fire fag. Slik som eksemplifisert om temasidene kan ha en fagkoblende tilnærming, vil det å benytte en ressurs fra en del av temasiden inkludere kompetansemål fra andre fag enn det faget det benyttes i. Siden temasidene inkluderer flere fag, og oppleggene i temasidene ikke er tilegnet et eget fag kan det å skille de til å kun tilhøre et fag være utfordrende. På en side kan læreren skille de med å fremheve eller ha fokus på kompetansemålene fra kun ett fag ved bruken av disse temasidene. For eksempel ved bruk av temasiden «Jeg vet» kan man kun fokusere på kompetansemålet «Samtale om og beskrive hvordan ord vi bruker, kan påvirke andre» fra norsk, i norsk. Deretter kan man trekke inn den delen av temasiden som får frem kompetansemålet «Reflektere over hvorfor mennesker har ulike meninger og tar ulike valg» i samfunnsfag på ett annet tidspunkt. Denne måten å jobbe på skiller temasiden slik at temaet er delt inn i fag, men denne måten å gjøre det på kan samtidig skape et unaturlig skille. For på en annen side er formålet med integrert læring å heller organisere undervisningen slik at elever skaper et helhetlig bilde av verden (Helmane & Briška, 2017, ss.7-15). Dermed vil det å skille temasider som allerede kobler kompetansemål fra forskjellige fagområder sammen, inn i fag, skape et unaturlig skille hvor sammenhengen ikke blir like tydelig. Dette vil gjelde den flerfaglige tilnærmingen, samt den fagkoblede tilnærmingen. Hvis man heller inkluderer ressursene fra «Jeg vet» vil det å «samtale om og beskrive hvordan ord vi bruker, kan påvirke andre» (Kunnskapsdepartementet, 2019a) kunne skape en naturlig setting hvor elevene også får «reflektere over hvorfor mennesker har ulike meninger og tar ulike valg» (Kunnskapsdepartementet, 2019d). Dette kan skape en helhet og en sammenheng for elevenes forståelse av verden.

Tverrfagligheten til temasidene vil med hensyn til det moderat tverrfaglige nivået fungere på den måten at FoL bli undervist på tvers av fagene. På dette nivået er ikke fagområdene like atskilte, og her skriver Bolstad (2020, ss. 30-31) at to eller flere fag er koordinert. Temasidene inkluderer tre til fire fag som er tett koordinert, dermed vil ressursene her legge opp til en moderat tverrfaglig tilnærming. Den samme utfordringen oppstår på dette nivået ved å skulle

tilegne en av temasideene til et spesifikt fag, som drøftet i det forrige avsnittet. Siden temasideene presenterer og handler om ulike temaer og problemstillinger er de ikke delt i separate fag, og det vil derfor skape en kunstig oppdeling av kunnskap ved å skulle tilegne deler av temasideene til et fag. Selv om det på det moderat tverrfaglige nivået kan være et tema eller problem som to eller flere fagområder samarbeider om, ved å kombinere ferdigheter, vil det fremdeles være utfordrende å tilegne en tilnærming eller ferdighet til et fag, da dette er lagt opp til at skal skje på samme tid og ikke i flere separate fag.

På bakgrunnen av at temasideene inneholder ulike temaer, og tar for seg ulike situasjoner og problemer elevene kan kjenne seg igjen i, vil temasideenes tverrfaglighet heller ligge på det integrert tverrfaglige nivået. Moss et al. (2003, ss. 6-8), Drake og Reid (2018, 35-36), Bolstad (2020, ss. 30-31) og Helmane og Briška (2017, s. 13) skriver alle at den integrert tverrfaglige tilnærmingen har et fokus på en kompleks problemløsning, hvor elevene skal bruke innholdskunnskap og ferdigheter fra ulike fagområder. «Evnen til å delta i samarbeidende problemløsning» (Lindbäck & Galvin, 2020, s. 96) er også en delferdighet for å utvikle elevers sosiale og emosjonelle kompetanse.

Som vist i presentasjon av Salaby i **kapittel 4.3, 4.4 og 4.5** vil elevene inne på «Sanger med Superkompisene», «Jeg vet» og «Grønne tanker, glade barn» få lære om utfordringer, vold, overgrep, mobbing, barns rettigheter og følelser. Dette er lagt frem som temaer, problemer og spørsmål som er tilpasset elevenes aldersgruppe, ved at elevene kan kjenne seg igjen. Disse temaene vil dermed kunne oppleves relevant for dem. Felles for problemene er at de er knyttet til et tverrfaglig tema, som ikke er tilegnet et fag, og åpner opp for samarbeid mellom flere fagområder. Å ha fokus på å bruke virkelighetsnære temaer som er viktige for elevene vil øke verdien ved det tverrfaglige undervisningsopplegget (Kaufman, 2003, ss. 110 – 111).

5.2.2 Kompetansemålene inkludert i temasideene

Hvilken tverrfaglig tilnærming det blir benyttet ved bruken av temasideene på Salaby avhenger av hvordan lærere bruker og ser på kompetansemål. I tilfeller hvor man ser på kompetansemålene i samfunnsfag som kun noe elever skal lære eller jobbe med i samfunnsfag, vil dette begrense mulighetene til å skape sammenheng. Et tverrfaglig alternativ vil være å sette seg inn i kompetansemålene på tvers av fagområdene og inkludere disse kompetansemålene i andre fag for å utvikle og utvide elevenes ferdigheter og forståelse. Dette handler om bevissthet rundt hvilke fagområder man kan trekke inn undervisningen på et fagområde for å skape den store sammenhengen (Moss et al., 2003, ss. 7-8).

Temasiden «Sanger med Superkompisene» skrev i sin lærerveiledning at de inkluderte fagene norsk og musikk. I analysen av denne temasiden ble også kompetansemål fra samfunnsfag og naturfag trukket inn. Det samme skjedde ved analyse av temasiden «Jeg vet» hvor de skrev i lærerveiledningen hvilke kompetansemål elevene fikk i læringsutbytte av denne temasiden. I tillegg til disse kompetansemålene de selv lister opp, ble det knyttet et kompetansemål fra naturfag til noen av temaene inne på denne temasiden. Dette kan tyde på at hvilke kompetansemål og fag som blir inkludert i et tverrfaglig undervisningsopplegg, påvirkes av hvilke muligheter som oppdages av den som planlegger og utforsker lærestoffet. Moss et al. (2003, ss. 7-8) skriver at for at lærere skal ha dette tverrfaglige perspektivet på undervisningen, kreves det at de utforsker mulighetene.

Meningen med et tverrfaglig undervisningsopplegg er nok ikke å inkludere flest mulig kompetansemål fra flest fagområder. Selv om kompetansemålene tilknyttet FoL er fremhevet av Utdanningsdirektoratet, betyr ikke dette at alle disse skal inkluderes i et tverrfaglig undervisningsopplegg. Det kan heller ses på som en oversikt og et forslag til hvilke kompetansemål man kan jobbe med. I denne studien er det lagt frem en tolkning av hvor mange kompetansemål de ulike temaene og elementene inne på de tre temasidene inkluderer. Det ble også lagt frem antall kompetansemål det ble tolket en tilknytning til hos de aktuelle områdene, lagt frem ved det første forskningsspørsmålet. Denne fremstillingen er også ment som en oversikt og et forslag til hvor mange kompetansemål man jobber med i de ulike temaene og som man kan trekke inn i et opplegg eller ved et slikt tema. På en annen side er dette kun med utgangspunkt i de kompetansemålene tilknyttet FoL. I de kompetansemålene «Jeg vet» selv listet opp, ble det også inkludert kompetansemål som ikke Utdanningsdirektoratet listet opp som knyttet til folkehelse og livsmestring. Dermed kan det også være sånn at selv et kompetansemål som ikke blir listet opp som knyttet til FoL kan inkluderes i et undervisningsopplegg med dette temaet.

5.2.3 De aktuelle områdene inkludert i temasidene

Temasidene ble også analysert opp mot hvilke aktuelle områder i FoL de inkluderer. Resultatene fra denne analysen vises i **Figur 4.6** (s. 60), **4.9** (s. 71) og **4.13** (s. 76). Temasiden «Sanger med Superkompisene» inkluderte ikke de aktuelle områdene levevaner, rusmidler og mediebruk (**Figur 4.6**, s. 60). «Jeg vet» inkluderte ikke det aktuelle området mediebruk (**Figur 4.9**, s. 71), og «Grønne tanker, glade barn» inkluderte ikke disse aktuelle områdene: forbruk og personlig økonomi, mediebruk, rusmidler, seksualitet og kjønn, og levevaner (**Figur 4.13**, s. 76). De aktuelle områdene som ingen av de inkluderer er da mediebruk, mens de aktuelle

områdene rusmidler og levevaner blir ikke inkludert hos to av temasidene. Dette er temasider som er lagt inn som en ressurs på 1. – 2. trinn, og de aktuelle områdene er for hele barneskolen. Lindbäck og Galvin (2020, ss. 94-95) skriver om det å sette sosial og emosjonell kompetanse på læreplanen. De operasjonaliserte sosial og emosjonell kompetanse i klasserommet, hvor de kom frem til fem ferdighetsdimensjoner. Ifølge delferdighetene i disse fem ferdighetsdimensjonene skal elevene lære å gjenkjenne egne følelser, samt forstå andres følelsesuttrykk. Dette kommer frem i temasidene «Jeg vet» og «Grønne tanker, glade barn», samt i de aktuelle områdene. Elevene skal også ha en evne til å godta forskjeller og andres meninger, som kommer til uttrykk i kompetansemål i samfunnsfag, og som elevene kan jobbe med i «Sanger med Superkompisene». En annen delferdighet Lindbäck og Galvin (2020, s. 96) nevner i tabellen (**Tabell 1.1**, s. 9) sin er evnen til å bygge relasjoner, dette blir også nevnt i et kompetansemål i samfunnsfag. Dette kompetansemålet ble analysert til å være inkludert i samtlige av temasidene. Dette tyder på at temasidene i Salaby vektlegger sosial og emosjonell kompetanse i FoL, i stedet for de aktuelle områdene mediebruk, rusmidler og levevaner.

Under titlene på temasidene står det kun at de inngår i livsmestring. Kompetansemålene og de aktuelle områdene derimot er knyttet til livsmestring og folkehelse. Siden denne studien analyserer innholdet i temasidene opp mot disse aktuelle områdene og kompetansemålene, kan det være at de aktuelle områdene og de kompetansemålene temasidene ikke inkluderer eller kan knyttes til, er på grunn av de heller tilhører den delen av det tverrfaglige temaet som er folkehelse.

5.2.4 Aktivitetsmetoder i de ulike temasidene

Bolstad (2020, s. 43) nevnte noen undervisningsmetoder som kan fungere godt tverrfaglig. Dette var lek og spill, simuleringer, undersøkende metoder, og skapende metoder og problemløsning. Alle temasidene inkluderer noen av disse. «Grønne tanker, glade barn» bruker en del oppgaver med lek og spill som aktivitetsmetode. Alle de ulike sidene har ulike typer simuleringer, hvor elevene blir satt i ulike settinger fra virkeligheten, eller som er virkelighetsnære. Temasiden «Sanger med Superkompisene» simulerer situasjoner i musikkvideoer, «Jeg vet» bruker filmer og fortellinger, og «Grønne tanker, glade barn» bruker også filmer for å etterligne virkeligheten. Lindbäck og Galvin (2020, s. 96) nevner noen delferdighet i sin tabell (**Tabell 1.1**, s. 9) over sosiale og emosjonelle kompetanser. Disse handler om at elever skal utvikle evnen til å identifisere problemer og analysere situasjoner. Ved å la elevene sette seg inn i virkelighetsnære situasjoner, vil dette kunne lære dem

livsferdigheter som gjør dem i stand til å håndtere utfordringene de kan møte på i hverdagen (WHO, 1994, s. 5; henvist i Danielsen, 2021, s. 156).

Selv om temasidene ikke legger opp til noen undersøkende metoder, eller skapende metoder og problemløsning, kan læreren selv bruke sin egen kunnskap og kompetanse til å inkludere disse metodene i undervisningen (Cassidy et al., 2018; henvist i Viig et al., 2021, s. 21). Temasidene kan benyttes som en liten del av undervisningen, hvor læreren selv legger opp til undersøkende/skapende metoder og problemløsninger. På denne måten blir det mer variert undervisning slik WHO-rapporten anbefaler (Cassidy et al., 2018; henvist i Viig et al., 2021, s. 21).

5.2.5 Oppsummering av andre forskningsspørsmål

I dette delkapittelet har det blir drøftet rundt studiens andre forskningsspørsmål. Dette forskningsspørsmålet er: *Hvordan blir tverrfagligheten ivaretatt i Salabys temasider tilknyttet det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring?* Dette har blitt drøftet opp mot teori om de tverrfaglige nivåene, tverrfaglig kompetanse hos læreren og tverrfaglige metoder. Det har også blitt knyttet inn tidligere forskning om folkehelse og livsmestring underveis i drøftingen.

Temasidene, tilknyttet FoL, i Salaby 1. – 2. trinn, kan fungere på alle de tverrfaglige nivåene, avhengig av hvordan læreren ser mulighetene i disse temasidene. Resultatene ved analysen av temasidene; «Sanger med Superkompisene», «Jeg vet» og «Grønne tanker, glade barn», viste at disse inkluderer kompetansemål fra flere fag. Siden temasidene er tilknyttet et felles tverrfaglig tema, som har kompetansemål i samtlige fag i LK20, legger de opp til å arbeide med flere fag på samme tid. Dette gjør de ved å benytte seg av tverrfaglige aktivitetsmetoder. Temasidene består også av ulike temaer og problemstillinger som utvikler og krever en sammensatt kunnskap og kompetanse hos elevene. Dette ble drøftet opp mot nivåene i tverrfaglighet, hvor det integrert tverrfaglige nivået ble det nivået som best ivaretar formålet med disse temasidene. Dette avhenger av hvordan læreren setter seg inn i de ulike temasidene og om det unngås å tilegne disse temasidene et spesifikt fag. To av temasidene hadde egne lærerveiledninger hvor det ble listet opp aktuelle kompetansemål for opplegget i temasidene. Temasiden «Sanger med Superkompisene» viste seg å kunne knyttes til flere kompetansemål enn lærerveiledningen viste til. Lærerveiledningen til «Jeg vet» listet opp kompetansemål som ikke var blant de kompetansemålene som knyttes til folkehelse og livsmestring av Utdanningsdirektoratet. Dermed kan temasidene inkludere flere kompetansemål og fag enn analysert opp mot i denne studien, som er begrenset til kun kompetansemålene tilknyttet FoL.

Slik også drøftet i det første forskningsspørsmålet kan lærerens tilnærming til kompetansemål begrense eller utvide muligheter for inkludering av kunnskap fra flere fagområder.

6. Avslutning

I denne masteroppgaven har formålet vært å kunne besvare problemstillingen: *På hvilke måter ivaretas tverrfaglighet i LK20 og i Salaby sine temasider for 1. – 2. trinn, med utgangspunkt i det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring?* Dette har blitt undersøkt gjennom en kvalitativ tematisk tekstanalyse av kompetansemål etter 2. trinn og temasider inne i Salaby 1. – 2. trinn. Disse dokumentene er begge knyttet til folkehelse og livsmestring. Kompetansemålene og temasidene som er blitt analysert i denne studien er i utgangspunktet tverrfaglige, ved at de menes å være knyttet til et tverrfaglig tema. Tverrfaglig undervisning sies å være den tilnærmingen til undervisning lærerne i dagens skole skal ha fokus på. Elevene trenger en sammensatt kompetanse for å løse de ukjente problemene i fremtiden (Kunnskapsdepartementet, 2017, ss. 13-14). I dette kapittelet oppsummeres forskningsspørsmålene i studien, samt knytter disse sammen i et forsøk på å svare på studiens problemstilling.

For å forsøke å svare på denne problemstillingen, ble det utformet to forskningsspørsmål. Det første forskningsspørsmålet tar for seg hvordan tverrfagligheten blir ivaretatt i kompetansemålene etter 2. trinn, tilknyttet FoL. Funnene i denne studien viser at disse kompetansemålene kan koble sammen de syv fagene; norsk, engelsk, naturfag, samfunnsfag, kroppsøving, kunst og håndverk og musikk. Disse ble koblet sammen og analysert med utgangspunkt i de aktuelle områdene innenfor FoL som laget av Kunnskapsdepartementet (2017). Denne analysen viste at antall fag som ble koblet sammen innad i de aktuelle områdene legger opp til en tverrfaglig tilnærming på alle nivåer.

Samtidig har det blitt stilt spørsmål ved om faginndelingen av kompetansemål i et tverrfaglig tema gjør at lærere ikke fokuserer på å skape sammenheng i temaet mellom disse fagene. Hvis fagene blir brukt som en organiseringsstruktur, og temaene fra kompetansemålene kun kommer opp i det faget det er tildelt, vil ikke elevene kunne oppleve folkehelse og livsmestring som en helhet. Dermed kan det å unngå å dele ett tverrfaglig tema opp i fag, påvirke tilnærmingen til disse temaene i læreplanen.

Det andre forskningsspørsmålet i denne studien ble utformet for å kunne si noe om hvordan tverrfagligheten blir ivaretatt ved Salaby sine temasider for 1. – 2. trinn. Ved drøftingen av dette forskningsspørsmålet kom det frem at de tre temasidene «Sanger med Superkompisene», «Jeg vet» og «Grønne tanker, glade barn» ivaretar tverrfaglighet ved at de inkluderer flere fag og bruker aktiviteter som er gode tverrfaglige aktivitetsmetoder. Ved å drøfte disse temasidene

opp mot de fire ulike nivåene av tverrfaglighet, kan man konkludere med at temasideene legger opp til tverrfaglighet på alle nivåer, men hvor det integrert tverrfaglige nivået gir best utbytte av temasideene. Det tverrfaglige innholdet i temasideene fokuserer på virkelighetsnære temaer, som øker verdien av disse tverrfaglige temasideene (Kaufman, 2003, ss. 110 – 111). De virkelighetsnære temaene i temasideene er tett knyttet til flere av de aktuelle områdene nevnt i overordnet del om folkehelse og livsmestring i LK20.

Funnene i denne studien viser at kompetansemålene legger opp til en tverrfaglig tilnærming på alle nivåer. Temasideene i Salaby legger også opp til en tverrfaglig tilnærming på alle nivåer, men funnene viser at her legges det spesielt opp til en tverrfaglig tilnærming på det integrert tverrfaglige nivået. Til tross for at kompetansemålene og temasideene legger opp til tverrfaglig undervisning er dette helt avhengig av lærerens kompetanse og kunnskap om hvordan inkludere andre fagområder i tverrfaglig undervisning. Dette blir poengtert av Viig et al. (2021, s. 25), Cassidy et al. (2018; henvist i Viig et al., 2021, s. 25) og Moss et al. (2003, ss. 7-8).

Resultatene ved disse to forskningsspørsmålene viser at tverrfagligheten ivaretas i LK20 og i Salaby sine temasider. Tverrfagligheten i LK20 kan på en måte være ivaretatt ved at Utdanningsdirektoratet selv har knyttet kompetansemål etter 2. trinn fra syv ulike fagområder til det tverrfaglige temaet; folkehelse og livsmestring. Kompetansemålene i LK20 inneholder forskjellige begreper, som selv om de er forskjellige og er fra ulike fagområder henger sammen. Å arbeide tverrfaglig, med utgangspunkt i kompetansemålene, krever en del kunnskap og tid av lærerne. Det er de som skal planlegge og gjennomføre undervisningen, og dermed de som må sette seg inn i andre fagområder enn sitt eget for å få til tverrfaglig undervisning. Tverrfagligheten i Salaby sine temasider for 1. – 2. trinn, tilknyttet FoL, ivaretas ved at i disse temasideene blir det inkludert kompetansemål fra ulike fag. I tillegg bruker Salaby temaer som er tilpasset aldersgruppen, uten at temaene er tilknyttet fag. For å bruke potensialet til disse temasideene på best mulig måte, kreves det tid og kompetanse av lærerne som skal benytte seg av disse temasideene i tverrfaglig undervisning.

6.1 Svakheter og begrensninger ved studien

I denne studien var dokumentene som ble analysert blant annet kompetansemål etter 2. trinn. Dette begrenset funnene av antall fag som kunne knyttes sammen og til de samme aktuelle områdene. Hvis studien også hadde inkludert kompetansemål etter 4. trinn, med hensikten å skulle undersøke om fagene matematikk, KRLE og mat og helse kan kobles til de aktuelle områdene og temasideene, kunne dette ha påvirket resultatene.

Temasidene i Salaby 1. – 2. trinn er knyttet til livsmestring. Til tross for dette har denne studien analysert innholdet i disse temasidene opp mot kompetansemål og aktuelle områder knyttet til både folkehelse og livsmestring. De kompetansemålene eller aktuelle områdene denne studien viser at temasidene ikke kan knyttes til eller inkluderer, kan dermed begrunnes i at er på grunn av at disse tilhører temaet folkehelse.

En svakhet ved denne studien er at Salaby blir ofte oppdatert. Da planleggingen og forberedelsen til denne studien startet var det en temaside til. Denne var knyttet til folkehelse, men ble fjernet fra Salaby før analysen ble satt i gang. Temasiden «Sanger med Superkompisene» ble tilgjengelig på Salaby i det analysen startet. Siden Salaby og temasidene oppdateres ofte, er det en sannsynlighet for at resultatene i denne studien fort blir utdatert. Den eldste temasiden er «Grønne tanker, glade barn» som ble utarbeidet i 2014. Temasiden «Sanger med Superkompisene» ble utarbeidet i 2020 og «Jeg vet» ble utarbeidet i 2021, så disse to kan ta litt lenger tid før de oppdateres eller blir fjernet.

6.2 Hvilke nye spørsmål er blitt reist av denne studien?

I arbeid med denne studien har det blitt reist nye spørsmål. En endring Kaufman (2003, ss. 110 - 111) nevner som skal forbedre den tverrfaglige undervisningen er å bruke lang tid på tverrfaglige temaer i skolen. Dette skal gjøre at elevene virkelig får gått dypt inn i temaet for å øke deres forståelse. Dermed ville det vært interessant å skulle undersøkt hvordan kompetansemålene, tilknyttet folkehelse og livsmestring, utvikler seg etter 4. trinn og 7. trinn. Det hadde også vært interessant å undersøke om Salaby har temasider tilknyttet folkehelse og livsmestring inne i rommene for 3.- 4. trinn og 5.- 7. trinn, og eventuelt hvordan disse temasidene utvikler seg eller hvilke aktuelle områder de vektlegger her.

6.3 Bidrag til forskningsfeltet

Med tanke på at tverrfaglig arbeidsmetode er sett på som den foretrukne arbeidsmetoden i klasserommet i det 21. århundre, kan denne studien inspirere og bidra til at flere setter seg inn i det å jobbe tverrfaglig. Selv om denne studien kun ser på det digitale læringsuniverset Salaby finnes det flere læremidler utviklet for skolen som gir mange muligheter i undervisningen. Det handler om å orientere seg i de ressursene man har tilgjengelig og benytte disse mulighetene. Den tverrfaglige arbeidsmetoden er avhengig av lærerens kunnskap og kompetanse for å fungere best mulig. Hvis denne studien får flere lærere til å heve sin egen kunnskap, vil det påvirke deres praksis, som igjen vil påvirke elevenes læring og utvikling.

6.4 Forslag til videre forskning

I denne studien er det sett på dokumenter, i form av kompetansemål, aktuelle områder og temasider i Salaby. Det har ikke blitt undersøkt hvordan lærere bruker kompetansemålene eller digitale læremidler/læringsuniverser i undervisning. I drøfting av funnene gjort i denne studien, er lærerens bruk av disse kompetansemålene og digitale læremidler/læringsuniverser et viktig drøftingspunkt. Et forslag til videre forskning vil da være å undersøke nettopp dette; hvordan lærere bruker kompetansemålene og digitale læremidler/læringsuniverser i undervisning.

Referanseliste

- Asdal, K., & Reinertsen, H. (2021). *Hvordan gjøre dokumentanalyse: En praksisorientert metode*. Cappelen Damm akademisk.
- Bolstad, B. (2020) *Dybdeløring og tverrfaglighet*. Pedlex
- Cappelen Damm (u.å). *Tverrfaglighet i Skolen*. skolenmin.cdu.no Hentet 15. februar 2023 fra https://skolenmin.cdu.no/_/tverrfaglighet-i-skolen-62fb6e792a9bd57762518762?showIntro=true
- Danielsen, A. G. (2021). *Lærerens arbeid med livsmestring*. Fagbokforlaget.
- Drake, S. M., & Burns, R. C. (2004). *Meeting standards through integrated curriculum*. Association for Supervision and Curriculum Development.
- Drake, S., & Reid, J. (2018). Integrated Curriculum as an Effective Way to Teach 21st Century Capabilities. *Asia Pacific Journal of Educational Research*, 1(1), 31–50. <https://doi.org/10.30777/APJER.2018.1.1.03>
- Gilje, Ø. (2017). *Læremidler og arbeidsformer i den digitale skolen*. Fagbokforlaget.
- Gleiss, M. S., & Sæther, El (2021). *Forskningsmetode for lærerstudenter: å utvikle ny kunnskap i forskning og praksis*. Cappelen Damm akademisk
- Gyldendal (u.å.-a). *Hvilke produkter finner du i Skolestudio?* Skolestudio.no Hentet 9. november 2022 fra <https://www.skolestudio.no/aktuelt/produkttyper>
- Gyldendal (u.å.-b). Salaby. salaby.no
- Gyldendal (2014). Salaby.no <https://skole.salaby.no/1-2/gronne-tanker-glade-barn>
- Gyldendal (2020). Salaby.no <https://skole.salaby.no/1-2/musikk/sanger-med-superkompisene>
- Gyldendal (2021). Salaby.no <https://www.jegvet.no/1-4-trinn>
- Helmane, I., & Briška, I. (2017). What is Developing Integrated or Interdisciplinary or Multidisciplinary or Transdisciplinary Education in School? *Journal of Pedagogy and Psychology «Signum Temporis»*, 9(1), 7–15. <https://doi.org/10.1515/sigtem-2017-0010>

- Hoel, M. (2022). *Folkehelse og livsmestring i naturfagsdelen av lærerplanene LK06 og LK20* [Masteroppgave, Høgskolen i Innlandet] BRAGE.
<https://hdl.handle.net/11250/3019754>
- Johannessen, L. E. F., Rafoss, T. W., & Rasmussen, E. B. (2018). *Hvordan bruke teori?: Nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Universitetsforlaget.
- Kaufman, D. (2003). Reading the World and Writing to Learn: Lessons from Writers about Creating Transdisciplinary Inquiry. I D. Kaufman, D.M. Moss & T.A. Osborn (Red.), *Beyond the Boundaries: A Transdisciplinary Approach to Learning and Teaching* (s. 97 -116). Praeger
- Kunnskapsdepartementet (2017). *Overordnet del - verdier og prinsipper for grunnopplæringen*. Fastsatt som forskrift ved kongelig resolusjon. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020.
- Kunnskapsdepartementet (2019a). *Læreplanen i norsk (NOR01-06)*. Fastsatt som forskrift. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020.
- Kunnskapsdepartementet (2019b). *Læreplanen i engelsk (ENG01-04)*. Fastsatt som forskrift. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020.
- Kunnskapsdepartementet (2019c). *Læreplanen i naturfag (NAT01-04)*. Fastsatt som forskrift. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020.
- Kunnskapsdepartementet (2019d). *Læreplan i samfunnsfag (SAF01-04)*. Fastsatt som forskrift. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020.
- Kunnskapsdepartementet (2019e). *Læreplan i kroppsøving (KRO01-05)*. Fastsatt som forskrift. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020.
- Kunnskapsdepartementet (2019f). *Læreplan i kunst og håndverk (KHV01-02)*. Fastsatt som forskrift. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020.
- Kunnskapsdepartementet (2019g). *Læreplan i musikk (MUS01-02)*. Fastsatt som forskrift. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020.
- Lindbäck, S. & Glavin, P. (2020). *Å sette sosial og emosjonell kompetanse på timeplanen*. Fagbokforlaget

- Moss, D. M., Osborn, T. A., Kaufman, D. (2003) Going beyond the Boundaries. I D. Kaufman, D.M. Moss & T.A. Osborn (Red.), *Beyond the Boundaries: A Transdisciplinary Approach to Learning and Teaching* (s. 1-12). Praeger
- Opplæringslova (1998). Lov om grunnskolen og den videregående opplæringslova (LOV-1998-07-17-61). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>
- Postholm, M. B., & Jacobsen, D. I. (2018). *Forskningsmetode for masterstudenter i lærerutdanningen*. Cappelen Damm akademisk.
- Samnøy, S. & Tjomsland, H. E. (2021). Folkehelse og livsmestring: behovet for en realistisk tilnærming til temaet. *Bedre skole*.
<https://utdanningsforskning.no/artikler/2021/folkehelse-og-livsmestring--behovet-for-en-realistisk-tilnærming-til-temaet/>
- Thoresen, E. M. (2022). *Folkehelse og livsmestring i videregående skole* [Masteroppgave, Høgskolen i Innlandet] BRAGE. <https://hdl.handle.net/11250/3019305>
- Tjernshaugen, Andreas: *tverrfaglighet* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 8. mai 2023 fra <https://snl.no/tverrfaglighet>
- Utdanningsdirektoratet (u.å.-a). Folkehelse og livsmestring. Udir. Hentet 7.mai 2023 fra <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/prinsipper-for-laring-utvikling-og-danning/tverrfaglige-temaer/folkehelse-og-livsmestring/?lang=nob&TilknyttedeKompetansemaal=true#search>
- Utdanningsdirektoratet (u.å.-b). Demokrati og medborgerskap. Udir. Hentet 7. mai 2023 fra <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/prinsipper-for-laring-utvikling-og-danning/tverrfaglige-temaer/demokrati-og-medborgerskap/?lang=nob&TilknyttedeKompetansemaal=true>
- Utdanningsdirektoratet (2020). *Hva er tverrfaglige temaer?* udir.no Hentet 09. november 2022 fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/stotte/hva-er-tverrfaglige-temaer/>
- Utdanningsdirektoratet (2021). Læremidler og læringsteknologi i skole og opplæring. Udir. Hentet 5.mai 2023 fra <https://www.udir.no/om-udir/tilskudd-og-prosjektmidler/tilskudd-til-laremidler/begrepsavklaring-skole/>.

- Viig, N. G., Resaland, G. K. & Tjomsland, H. E. (2021). Folkehelse og livsmestring: I fag, på tvers av fag og som en helhetlig tilnærming i skolen. I H. E. Tjomsland, N. G. Viig & G. K. Resaland (red.) *Folkehelse og livsmestring i skolen: i fag, på tvers av fag og som en helhetlig tilnærming*. (s. 19 – 33). Fagbokforlaget
- Webster-Stratton, C. (2018). *Utrolige lærere: Hvordan fremme barns sosiale, emosjonelle og faglige ferdigheter i skole og barnehage* (A. Sjøbu, Overs.). Gyldendal.
- WHO (1994). *Division of Mental Health. Life Skills Education for Children and Adolescents in Schools* (2.utg). WHO. Hentet 8. mai 2023 fra https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/63552/WHO_MNH_PSF_93.7A_Rev.2.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Wettre, M. B. (2021). Norskfagets bidrag til folkehelse og livsmestring gjennom skjønnlitteratur [Masteroppgave, Universitetet i Oslo] DUO vitenarkiv. <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-90867>

Vedlegg

Vedleggene 3, 4.1, 4.2, 5.1, 5.2, 6.1 og 6.2 er delt i to Excel-skjemaer siden disse ble for store til å få inn som en helhet.

Vedlegg 1: Relevante kompetansemål knyttet til folkehelse og livsmestring

Norsk

2. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- uttrykke tekstopplevelser gjennom lek, sang, tegning, skriving og andre kreative aktiviteter
- samtale om og beskrive hvordan ord vi bruker, kan påvirke andre

Engelsk

2. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- delta i innøvde dialoger og spontane samtaler om egne behov og følelser, dagligliv og interesser

Naturfag

2. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utforske sansene gjennom lek ute og inne og samtale om hvordan sansene brukes til å samle informasjon
- gi eksempler på noen vanlige sykdommer og samtale om hva man kan gjøre for å verne kroppen mot smittsomme sykdommer

Samfunnsfag

2. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utforske og presentere hvordan mennesker levde for én til to menneskealder siden
- reflektere over hvorfor mennesker har ulike meninger og tar ulike valg
- samtale om vennskap, tilhørighet og hva som påvirker relasjoner
- beskrive og gi eksempler på mangfold i Norge, med vekt på ulike familieformer og folkegrupper, inkludert det samiske urfolket
- presentere og gi eksempler på rettigheter barn har i Norge og verden, og hva barn kan gjøre ved brudd på disse rettighetene
- samtale om muligheter og utfordringer ved digital samhandling
- samtale om følelser, kropp, kjønn og seksualitet og hvordan egne og andres grenser kan uttrykkes og respekteres
- utforske og gi eksempler på hvordan mennesker i ulike deler av verden påvirker hverandres liv

Kroppsøving

2. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utforske egen kroppslig bevegelse i lek og andre aktiviteter, alene og sammen med andre
- utforske og gjennomføre grunnleggende bevegelser som å krype, gå, løpe, hinke, satse, lande, vende og rulle i ulike miljøer ut fra egne forutsetninger
- leke og utføre grunnleggende øvelser med tilvenning til vann, som å dykke, flyte, gli, skape framdrift, hoppe uti og orientere seg i vann
- utforske naturen i nærmiljøet med varierte aktiviteter til ulike årstider
- øve på trygg ferdsel i trafikken
- øve på trygg ferdsel ved vann og på å tilkalle hjelp

Kunst og håndverk

2. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- undersøke egenskaper ved materialer og dele sanseerfaringer
- forestille seg og beskrive framtiden gjennom tegning og modeller
- vise fram og presentere objekter gjennom utstilling eller samling

Musikk

2. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utøve et repertoar av sangleker, sanger og danser hentet fra elevenes nære musikkultur og fra kulturarven
- formidle opplevelser av ulike musikalske uttrykk gjennom samtale og kunstneriske uttrykksformer

Vedlegg 2: Analyse av begreper

Analysen av ordene brukt i kompetansemålene etter 2.trinn tilknyttet folkehelse og livsmestring. Hvor de er kodet etter om bruker de samme ordene/begrepene på tvers av fag. Hvor ordene marker med **grønn** er inkludert i 1 fag, **gul**: inkludert i 2 fag, og **rød** inkludert i 3 fag.

Tekstopplevelse – norsk

Lek – norsk, kroppsøving (2), musikk

Sang – norsk, musikk

Tegning – norsk, kunst og håndverk

Skrijving – norsk

Aktiviteter – norsk, kroppsøving (2)

Ord – norsk

Påvirke – norsk, samfunnsfag

Behov – engelsk

Følelser – engelsk, samfunnsfag

Dagligliv – engelsk, (liv) samfunnsfag

Interesser – engelsk

Sans – naturfag, kunst og håndverk

Sykdommer – naturfag

Mennesker – samfunnsfag (3)

Meninger – samfunnsfag

Valg – samfunnsfag

Vennskap – samfunnsfag

Tilhørighet – samfunnsfag

Relasjoner – samfunnsfag

Mangfold – samfunnsfag

Familieformer – samfunnsfag

Familiegrupper – samfunnsfag

Samiske – samfunnsfag

Rettigheter – samfunnsfag

Digital samhandling – samfunnsfag

Kropp – samfunnsfag, naturfag, kroppsøving

Kjønn – samfunnsfag

Seksualitet – samfunnsfag

Grenser – samfunnsfag

Andres/hverandre/andre – samfunnsfag (2), kroppsøving, norsk

Alene – kroppsøving

Miljø – kroppsøving (2)

Egne – samfunnsfag, kroppsøving, engelsk

Naturen – kroppsøving

Trygg – kroppsøving

Egenskaper – kunst og håndverk

Framtiden – kunst og håndverk

Kultur – musikk

Gjeldene vedlegg 3 - 6

For å få plass til noen av Excel-filene er det lagt inn koder for kompetansemålene etter 2. trinn knytte til folkehelse og livsmestring, og de aktuelle områdene i folkehelse og livsmestring. Hvert kompetansemål etter 2. trinn tilknyttet folkehelse og livsmestring har fått en kode.

Norsk	Norsk
Uttrykke tekstopplevelser gjennom lek, sang, tegning, skrivning og andre kreative aktiviteter	Nor1
Samtale om og beskrive hvordan ord vi bruker, kan påvirker andre	Nor2
Engelsk	Engelsk
Delta i innøvde dialoger og spontane samtaler om egne behov og følelser, dagligliv og interesser	Eng1
Naturfag	Naturfag
Utforske sansene gjennom lek ute og inne	Nat1
Samtale om hvordan sansene brukes til å samle informasjon	Nat2
Gi eksempler på noen vanlige sykdommer	Nat3
Samtale om hva man kan gjøre for å verne kroppen mot smittsomme sykdommer	Nat4
Samfunnsfag	Samfunnsfag
Utforske og presentere hvordan mennesker levde for en til to menneskealder siden	Saf1
Reflektere over hvorfor mennesker har ulike meninger og tar ulike valg	Saf2
Samtale om vennskap, tilhørighet og hva som påvirker relasjoner	Saf3
Beskrive og gi eksempler på mangfold i Norge , med vekt på ulike familieformer og folkegrupper, inkludert det samiske urfolket	Saf4
Presentere og gi eksempler på rettigheter barn har i Norge og verden, og hva barn kan gjøre ved brudd på disse rettighetene	Saf5
Samtale om muligheter og utfordringer ved digital samhandling	Saf6
Samtale om følelser, kropp, kjønn og seksualitet	Saf7
Hvordan egne og andres grenser kan uttrykkes og respekteres	Saf8
Utforske og gi eksempler på hvordan mennesker i ulike deler av verden påvirker hverandres liv	Saf9
Kroppsøving	Kroppsøving
Utforske egen kroppslig bevegelse i lek og andre aktiviteter, alene og sammen med andre	Kro1
Utforske og gjennomføre grunnleggende bevegelser som å krype, gå, løpe, hinke, satse, lande, vende og rulle i ulike miljøer ut fra egne forutsetninger	Kro2
Leke og utføre grunnleggende øvelser med tilvenning til vann , som å dykke, flyte, gli, skape framdrift, hoppe uti og orientere seg i vann	Kro3
Utforske naturen i nærmiljøet med varierte aktiviteter til ulike årstider	Kro4
Øve på trygg ferdsel i trafikken	Kro5
Øve på trygg ferdsel ved vann og på å tilkalle hjelp	Kro6
Kunst og håndverk	Kunst og håndverk
Undersøke egenskaper ved materialer og dele sanseerfaringer	KHV1
Forestille seg og beskrive fremtiden gjennom tegning og modeller	KHV2
Vise fram og presentere objekter gjennom utstilling eller samling	KHV3
Musikk	Musikk
Utøve et repertoar av sangleker, sanger og danser hentet fra elevenes nære musikkultur og fra kulturarven	Mus1
Formidle opplevelser av ulike musikalske uttrykk gjennom samtale og kunstneriske uttrykksformer	Mus2

De aktuelle områdene er tilordnet en bokstav, slik:

A	Fysisk og psykisk helse
B	Levevaner
C	Seksualitet og kjønn
D	Rusmidler
E	Mediebruk
F	Forbruk og personlig økonomi
G	Verdivalg og betydningen av mening i livet
H	Mellommenneskelige relasjoner
I	Å kunne sette grenser og respektere andres
J	Å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner

Vedlegg 3: Analyse av aktuelle områder, i folkehelse og livsmestring, inkludert i kompetansemålene, etter 2. trinn tilknyttet folkehelse og livsmestring.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Norsk										
Nor1	x				x			x		x
Nor2	x				x		x	x	x	x
Engelsk										
Eng1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Naturfag										
Nat1	x									x
Nat2	x							x	x	x
Nat3	x	x	x	x		x	x	x	x	x
Nat4	x	x	x	x		x	x		x	x
Samfunnsfag										
Saf1		x	x	x	x	x	x			
Saf2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Saf3	x	x	x		x		x	x	x	x
Saf4		x	x			x	x	x	x	x
Saf5	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Saf6					x		x	x	x	x
Saf7	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Saf8	x	x					x	x	x	x
Saf9	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kroppsøving										
Kro1	x	x					x			x
Kro2	x	x					x			x
Kro3	x	x					x			x
Kro4	x	x					x			
Kro5	x	x					x			
Kro6	x	x					x			
Kunst og håndverk										
KHV1	x	x								
KHV2	x	x	x	x	x	x	x	x		
KHV3	x						x			x
Musikk										
Mus1	x	x			x		x			x
Mus2	x	x			x		x			x

Vedlegg 4.2: Analyse av de aktuelle områdene, i folkehelse og livsmestring, inkludert i delene av «Sanger med Superkompisene»

Sanger med Superkompisene

Aktuelle områder fra fagfornyelsen	Fysisk og psykisk helse	Levevaner	Seksualitet og kjønn	Rusmidler	Mediebruk
------------------------------------	-------------------------	-----------	----------------------	-----------	-----------

Forvandlingshelten Ali	x				
Tulleninjaen Gabrielle	x				
Rallyrockeren Evin	x				
Togmesteren Mio	x				
Superdetektiven Bella	x				
Danseren Dodde	x				
Stjernen Star	x				
Megakoseren Magge	x				
Tankeleser-tvillingene	x				
Superkompisenes superkarneval	x		x		
Arbeidsark	x				

Sanger med Superkompisene

Aktuelle områder fra fagfornyelsen	Forbruk og personlig økonomi	Verdivalg og betydningen av mening i livet	Mellommenneskelige relasjoner	Å kunne sette grenser og respektere andres	Å kunne håndtere tanker følelser og relasjoner
------------------------------------	------------------------------	--	-------------------------------	--	--

Forvandlingshelten Ali			x		x
Tulleninjaen Gabrielle			x		x
Rallyrockeren Evin		x	x		x
Togmesteren Mio			x	x	x
Superdetektiven Bella			x		x
Danseren Dodde	x	x	x		x
Stjernen Star		x	x	x	x
Megakoseren Magge		x	x	x	x
Tankeleser-tvillingene			x		x
Superkompisenes superkarneval		x	x		x
Arbeidsark		x	x		x

Vedlegg 5: «Jeg vet»

Vedlegg 5.1: Analyse av kompetansemål, tilknyttet folkehelse og livsmestring etter 2. trinn, inkludert i temaene i «Jeg vet»

	Å ha det fint sammen	Kroppen min eier jeg	Rett til å være trygg	Hva er barnevernet?	Å fortelle	Mine følelser
Norsk						
Nor1	x	x	x	x	x	
Nor2	x	x	x	x	x	x
Engelsk						
Eng1						
Naturfag						
Nat1						
Nat2	x	x	x		x	x
Nat3						
Nat4						
Samfunnsfag						
Saf1			x	x		
Saf2	x	x	x	x	x	x
Saf3	x	x	x	x	x	x
Saf4						
Saf5	x	x	x	x	x	
Saf6						
Saf7	x	x	x	x	x	x
Saf8	x	x	x	x	x	x
Saf9						
Kroppsøving						
Kro1						
Kro2						
Kro3						
Kro4						
Kro5						
Kro6						
Kunst og håndverk						
KHV1						
KHV2						
KHV3						
Musikk						
Mus1						
Mus2						

Vedlegg 5.2: Analyse av aktuelle områder, i folkehelse og livsmestring, inkludert i temaene i «Jeg vet»

"Jeg vet"

Relevante stikkord til folkehelse og livsmestring (tatt fra aktuelle områder i fagfornyelsen)

Fysisk og psykisk helse Levevaner Seksualitet og kjønn Rusmidler Mediebruk Forbruk og personlig økonomi

Å ha det fint sammen	x					
Kroppen min eier jeg	x		x			
Rett til å være trygg	x					
Hva er barnevernet?	x	x	x	x	x	
Å fortelle	x	x	x	x	x	
Mine følelser	x	x	x			

"Jeg vet"

Relevante stikkord til folkehelse og livsmestring (tatt fra aktuelle områder i fagfornyelsen)

Verdivalg og betydningen av mening i livet

Mellommenneskelige relasjoner

Å kunne sette grenser og respektere andres

Å kunne håndtere tanker følelser og relasjoner

Å ha det fint sammen	x	x	x	x
Kroppen min eier jeg	x	x	x	x
Rett til å være trygg	x	x	x	x
Hva er barnevernet?	x	x	x	x
Å fortelle	x	x	x	x
Mine følelser	x	x	x	x

Vedlegg 6: «Grønne tanker, glade barn»

Vedlegg 6.1: Analyse av kompetansemål, tilknyttet folkehelse og livsmestring etter 2. trinn, inkludert i temaene i «Grønne tanker, glade barn»

Kompetansemål etter 2.trinn:							
Grønne tanker, glade barn	Maurtua barnehage	Glad	Redd	Sint	Stolt og flau	Trist	
Norsk							
Nor1	x	x	x	x	x	x	
Nor2					x		
Engelsk							
Eng1							
Naturfag							
Nat1							
Nat2	x	x	x	x	x	x	
Nat3							
Nat4							
Samfunnsfag							
Saf1							
Saf2		x		x	x	x	
Saf3	x	x			x		
Saf4							
Saf5							
Saf6							
Saf7	x	x	x	x	x	x	
Saf8	x	x		x			
Saf9							
Kroppsøvning	Maurtua barnehage	Glad	Redd	Sint	Stolt og flau	Trist	
Kro1							
Kro2							
Kro3							
Kro4							
Kro5							
Kro6							
Kunst og håndverk							
KHV1							
KHV2							
KHV3							
Musikk							
Mus1							
Mus2							

Vedlegg 6.2: Analyse av aktuelle områder, i folkehelse og livsmestring, inkludert i temaene i «Grønne tanker, glade barn»

<u>Grønne tanker, glade barn</u>						
<u>Relevante stikkord til folkehelse og livsmestring (tatt fra aktuelle områder i fagfornyelsen)</u>	Fysisk og psykisk helse	Levevaner	Seksualitet og kjønn	Rusmidler	Mediebruk	Forbruk og personlig økonomi
Maurtua barnehage	x					
Glad	x					
Redd	x					
Sint	x					
Stolt og flau	x					
Trist	x					
<u>Grønne tanker, glade barn</u>						
<u>Relevante stikkord til folkehelse og livsmestring (tatt fra aktuelle områder i fagfornyelsen)</u>	Verdivalg og betydningen av mening i livet	Mellommenneskelige relasjoner	Å kunne sette grenser og respektere andres	Å kunne håndtere tanker følelser og relasjoner		
Maurtua barnehage	x	x	x		x	
Glad	x	x	x		x	
Redd	x	x				x
Sint	x	x	x		x	
Stolt og flau	x	x				x
Trist	x	x				x